

Oslo

Kommunerevisjonen

2021

Kvalitet i spesialscole og spesialgruppe

Haukåsen skole
Rødtvet skole

Rapport 7

Siste publikasjoner fra Kommunerevisjonen i Oslo

Kommunerevisjonens rapporter 2020

Rapport 1/2020	Omsorgsbygg Oslo KFs oppfølging av byggeprosjekter
Rapport 2/2020	To byråders oppfølging av brudd på arbeidstidsbestemmelsene
Rapport 3/2020	Oppsummering av utvalgte undersøkelser gjennomført i regnskapsrevisjonen 2019
Rapport 4/2020	Saksbehandling og koordinering av gravearbeider
Rapport 5/2020	Overordnet styringsdialog om opplæring
Rapport 6/2020	Anskaffelser – kvalifikasjonskrav og tildelingskriterier
Rapport 7/2020	Forebygging av frafall fra videregående opplæring
Rapport 8/2020	Barneverntjenestens bruk av tolketjenester - Bydel Grorud og Bydel Søndre Nordstrand
Rapport 9/2020	Tilsyn og brannforebyggende arbeid?
Rapport 10/2020	Eierskapskontroll – eiendommer organisert som aksjeselskaper
Rapport 11/2020	Beredskap og håndtering av koronautbruddet - erfaringsoppsummering barnevern, skole og sykehjem
Rapport 12/2020	Oppfølging av personer med ruslidelser – Bydel Alna og Bydel Nordstrand?
Rapport 13/2020	Startlån og tilskudd til egen bolig
Rapport 14/2020	Eierskapskontroll av styrevalgprosesser
Rapport 15/2020	Barn i sårbare livssituasjoner – barnevern og skoler
Rapport 16/2020	Beredskap og håndtering av koronautbruddet Erfaringsoppsummering smittevernberedskap og samferdsel
Rapport 17/2020	Beredskap og håndtering av koronautbruddet - Oppsummering av Kommunerevisjonens undersøkelser

Kommunerevisjonens rapporter 2021

Rapport 1/2021	Informasjonssikkerhet i Vann- og avløpsetaten
Rapport 2/2021	Forebygging og oppfølging av mobbing og vold – Slemdal skole og Veitvet skole
Rapport 3/2021	Kommunens støtteverktøy for krisehåndtering
Rapport 4/2021	Oppsummering av utvalgte undersøkelser gjennomført i regnskapsrevisjonen 2020
Rapport 5/2021	Eierskapskontroll av Oslo Konserthus AS
Rapport 6/2021	Kostnadskontroll i tidligfase i investeringsprosjekter

Forord

Denne rapporten er et resultat av en forvaltningsrevisjon om kvalitet i spesialskole og spesialgruppe. Rapporten inneholder også en beskrivende del om kommunens samlede tilbud om spesialskoler og spesialgrupper og søknadsprosessen for å få tilbudet.

Undersøkelsen er forankret i kontrollutvalgets vedtak av 4. februar 2020 (sak 8) og tilhører området brukertilpassede tjenester med tilstrekkelig kvalitet, jf. bystyrets vedtak om *Overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2020–2024* av 21. oktober 2020 (sak 283).

Forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave for Oslo kommune. Forvaltningsrevisjon er definert slik i kommuneloven § 23-3:

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

Forvaltningsrevisjon i Oslo kommune gjennomføres iht. gjeldende standard for forvaltningsrevisjon i kommuner og fylkeskommuner i Norge (RSK 001).

Prosjektet er gjennomført av seniorrådgiver Hanne Sophie Hem som prosjektleder og revisjonsrådgiver Thea Berge som prosjektmedarbeider.

Vi vil takke Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap, Utdanningsetaten, Haukåsen skole og Rødtvet skole for nødvendig bistand i løpet av prosjektet. Vi vil også rette en takk til foreldre som har bidratt med egne erfaringer og synspunkter på de utvalgte skolenes tilbud.

12. mai 2021

Hilde Ludt
ass. avdelingsdirektør

Hanne Sophie Hem
seniorrådgiver

Innhold

Hovedbudskap.....	5
Sammendrag	6
1. Innledning.....	11
1.1 Bakgrunn	11
1.2 Formål og problemstillinger	11
1.3 Avgrensninger	12
1.4 Revisjonskriterier	12
1.5 Metodisk tilnærming og gjennomføring	12
1.6 Rapportens oppbygging.....	13
2. Beskrivelse av tilbud og behandling av søknader	15
2.1 Dimensjonering, inntak og klager på inntaket.....	15
2.2 Elever som ikke fikk plass – bistand til nærskolene	18
3. Beskrivelse av ulike sider ved de utvalgte skolene	19
3.1 Beskrivelse av tilbudet ved Haukåsen skole	19
3.2 Beskrivelse av spesialgruppetilbudet ved Rødtvet skole.....	20
3.3 Begge skolenes tilbud under koronapandemien	21
4. Vedtak, individuell plan og gjennomføring av opplæringen.....	23
4.1 Revisjonskriterier	23
4.2 Faktabeskrivelse for de to skolene	23
4.3 Kommunerevisjonens vurderinger	32
5. Skolenes vurdering av læringsutbytte og måloppnåelse	34
5.1 Revisjonskriterier	34
5.2 Faktabeskrivelse for de to skolene	34
5.3 Kommunerevisjonens vurderinger	36
6. Elev- og foreldremedvirkning og skole-hjem-samarbeid	37
6.1 Revisjonskriterier	37
6.2 Faktabeskrivelse for de to skolene	37
6.3 Kommunerevisjonens vurderinger	42
7. Elevenes skolemiljø	43
7.1 Revisjonskriterier	43
7.2 Faktabeskrivelse for de to skolene	43
7.3 Kommunerevisjonens vurderinger	47
8. Deltakelse i samarbeid med andre instanser	49
8.1 Revisjonskriterium	49
8.2 Faktabeskrivelse for de to skolene	49
8.3 Kommunerevisjonens vurdering	51
9. Kommunerevisjonens konklusjoner og anbefalinger	52
9.1 Konklusjoner.....	52
9.2 Anbefalinger	53
10. Uttalelser til rapporten og Kommunerevisjonens vurdering av disse	55
10.1 Byråden for oppvekst og kunnskap	55
10.2 Utdanningsetaten.....	55

Referanser	60
Tabelloversikt	61
Vedlegg 1 Revisjonskriterier	63
Vedlegg 2 Metode.....	68
Vedlegg 3 Haukåsen skole - Resultatet av spørreundersøkelsene.....	76
Vedlegg 4 Rødtvet skole - Resultatet av spørreundersøkelsene	83
Vedlegg 5 Uttalelse fra byråden for oppvekst og kunnskap.....	91
Vedlegg 6 Uttalelse fra Utdanningsetaten, inkl. de to skolene	94

Hovedbudskap

Kommunerevisjonen har undersøkt kvaliteten på tilbudet til en spesialskole og en ordinær skole med spesialgrupper, henholdsvis Haukåsen skole og Rødtvet skole. Opplæringsloven gir alle barn i skolealder rett til å gå på sin nærskole. Oslo kommune har i tillegg etablert et byomfattende tilbud om opplæring i spesialskole eller spesialgruppe som elever med behov for spesialundervisning i alle fag og i alle skoletimer kan søke på. Denne undersøkelsen dreier seg om dette tilbudet for elever i grunnskolen.

Undersøkelsen viser at det var mange positive trekk ved tilbudet til elevene både ved Haukåsen skole og Rødtvet skole. Kommunerevisjonen har merket seg at foreldrene i hovedsak var fornøyde med skolenes tilbud på de fleste undersøkte områdene, og at begge skolene hadde mange tiltak for å ivareta elevenes behov. Samtidig var det mangler og svakheter blant annet knyttet til utformingen av vedtak, og dermed muligheten for å sikre samsvar mellom vedtak og faktisk gjennomføring av spesialundervisningen. Det var videre svakheter knyttet til elev- og foreldremedvirkning, spesielt ved Rødtvet skole.

Sammendrag

I denne rapporten presenteres resultatet av Kommunerevisjonens forvaltningsrevisjon om kvalitet i spesialskole og spesialgruppe for elever i grunnskolen ved Haukåsen skole og Rødtvet skole. Spesialundervisning er et viktig virkemiddel for å sikre et likeverdig og godt tilbud for de elevene som ikke får tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen. Elever med meget stort behov for spesialundervisning kan søke om å bytte tilbud fra sine nærskoler og til et byomfattende tilbud. Det er ikke en rettighet for elevene å få plass i en byomfattende spesialskole eller -gruppe.

Rapporten omfatter også en kartlegging av kommunens dimensjonering av spesialtilbudene og organiseringen av søknadsprosessen for grunnskolen. Det var i underkant av 1000 elever i det byomfattende tilbudet. For skoleåret 2020/2021 var det etablert spesialgrupper ved 46 ordinære grunnskoler med til sammen 605 elever. I tillegg hadde 377 elever plass i de 9 kommunale spesialskolene som omfattes av det sentrale inntaket. Dimensjoneringen av plasser i spesialskoler og spesialgrupper var i liten grad direkte besluttet av bystyret og byrådet. Det var Utdanningsetaten som årlig vurderte behovet for plasser, og som foretok inntak til ledige plasser.

De siste årene har det vært betydelig flere søkere enn plasser i spesialskole og spesialgruppe. Snaut halvparten av helt nye søkere, det vil si elever som ikke allerede hadde plass i det byomfattende spesialtilbudet, fikk avslag på sine søknader skoleåret 2020/2021. Med unntak av plasser for multifunksjonshemmede barn var det for få plasser innenfor alle vanskekatogier, og særlig for søkere innenfor autismespekteret.

Det er av stor betydning for den enkelte elev og familie og for samfunnet / Oslo kommune at opplæringstilbudet til denne elevgruppen er av god kvalitet og tilpasset elevens behov.

Problemstilling og revisjonskriterier

Forvaltningsrevisjonens problemstilling:

- Er tilbudet til elever i byomfattende spesialskoler og -grupper tilfredsstillende?

Kommunerevisjonen har blant annet vurdert

- samsvaret mellom utvalgte elevers vedtak om spesialundervisning og faktisk gjennomføring
- skolenes vurdering av opplæringen
- medvirkningen til elever og foreldre og skole-hjem-samarbeid
- elevenes skolemiljø
- deltakelse i samarbeid med andre instanser

Revisjonskriteriene utgjør målestokken som ligger til grunn for Kommunerevisjonens vurderinger. Revisjonskriteriene i denne undersøkelsen bygger i hovedsak på opplæringsloven med forskrift og veileder, samt føringer fra Utdanningsetaten.

Nærmere om metodisk gjennomføring

For å sikre anonymitet valgte Kommunerevisjonen to skoler med relativt sett mange elever. Haukåsen skole er en spesialskole med 1.-13. trinn, med 65 elever i grunnskolen. Rødtvet skole er en ordinær skole med 1.-7. trinn og hadde fem spesialgrupper med totalt 30 elever.

Det er benyttet flere ulike datakilder. Kommunerevisjonen har blant annet intervjuet skolenes rektorer og andre ledere, ansatte som lærere og assistenter, samt tillitsvalgte, driftsstyreleder mv. Kommunerevisjonen har gjennomgått dokumentasjon som skolens planer, rutinebeskrivelser, bemanningsoversikter, klager, hendelsesrapporter og dokumentasjon knyttet til utvalgte enkeltelever, slik som vedtak om spesialundervisning, individuell opplæringsplan og årsrapport. Videre er det gjennomført spørreundersøkelser rettet mot lærere, assistenter og foreldre. I tillegg har flere foreldre henvendt seg til Kommunerevisjonen om ulike sider ved tilbudet.

Undersøkellesperioden er skoleåret 2019/2020 samt første del av skoleåret 2020/2021. Størstedelen av datainnsamlingen foregikk fra august til november 2020.

Beskrivelse av tilbudet til de to skolene

Begge skolene hadde tilbud til elever med multifunksjonshemming, psykisk utviklingshemming og nevrologisk betingede vansker. Mange av elevene var uten talespråk, og de fleste hadde betydelig kognitiv svikt. Flere elever hadde syns- og eller hørselsnedsettelse, og mange benyttet rullestol. Noen hadde sterk autisme, og enkelte hadde daglige epilepsianfall. Grenseflaten mellom opplæring og omsorg for elevene var overlappende. Begge skolene fulgte smittevernveilederen for barnehager under koronapandemien. Det var tre til åtte elever i hver klasse, med én til to kontaktlærere og to til seks faste assistenter.

I tillegg til kontaktlærere og assistenter hadde Haukåsen skole blant annet tilbud om logopeder, ergoterapeuter og fysioterapeuter, samt byomfattende veiledere i spesialpedagogiske metoder generelt og i alternativ og supplerende kommunikasjon. Rødtvet skole hadde ikke tilsvarende tilbud, men flere av disse tjenestene ble gitt av elevenes bostedsbydel.

Sentrale vurderinger

Foreldrene var i hovedsak fornøyde med skolenes tilbud på de fleste undersøkte områdene. Både Haukåsen skole og Rødtvet skole hadde mange tiltak for å ivareta elevenes behov.

Utforming av vedtak om spesialundervisning og faktisk gjennomføring

Utformingen av enkeltvedtak har betydning for muligheten til å vurdere om det var samsvar mellom vedtak og faktisk gjennomføring. Vedtakene ved skolene var i liten grad konkretiserte, blant annet når det gjaldt organiseringen av undervisningen og hvor mye av undervisningen som skulle gjennomføres av henholdsvis pedagoger og assistenter. Det vanskeliggjør vurderinger av slikt samsvar.

Vedtakene ga følgelig ikke klar informasjon om hvilken spesialundervisning elevene skulle ha, og Kommunerevisjonen stiller derfor spørsmål ved om de i praksis hadde betydning for elevenes skoledag. Dette gjaldt i større grad for Rødtvet skole enn Haukåsen skole.

For begge skolene var det i stor grad opp til kontaktlærerne å vurdere samsvaret mellom elevens vedtak og den gjennomførte opplæringen. Dette syntes personavhengig. Ingen av skolene hadde for eksempel klargjort hvilke momenter som kontaktlærerne skulle vektlegge i en slik vurdering. Skolene registrerte ikke tapte spesialundervisningstimer som følge av fravær hos ansatte.

Begge skolene hadde utarbeidet individuelle opplæringsplaner i de undersøkte sakene. Gjennomgående var det satt pedagogiske mål for elevenes læring og hverdagslivsmestring. Kommunerevisjonen ser det som positivt at relativt høye andeler både blant ansatte og foreldre ved begge skolene oppga at elevene i stor grad fikk opplæring i henhold til den enkeltes individuelle opplæringsplan. Under koronapandemien siste del av skoleåret 2019/2020 var andelene som mente dette, betydelig lavere.

Assistentene spilte en viktig rolle i opplæringen, selv om det i liten grad var reflektert i vedtakene ved begge skoler. Relativt mange ansatte oppga at skolen i liten grad hadde lagt til rette for individuell veiledning av assistentene. Dette ga det risiko for at opplæringen ikke var i henhold til de planene som pedagogene hadde utarbeidet, eller at opplæringen ble gjennomført med annen kompetanse enn forutsatt.

Vurdering av læringsutbytte og måloppnåelse

Både Haukåsen skole og Rødtvet skole vurderte gjennomføringen av opplæringen fortløpende. Skolene hadde rutiner eller årshjul som la til rette for at elevenes utbytte av opplæring ble vurdert, og de aller fleste lærerne oppga at de vurderte læringsutbyttet til elevene kontinuerlig gjennom året. Å vurdere gjennomføringen av opplæringen er en forutsetning for å kunne endre undervisningsopplegget når det er behov for det.

De gjennomgåtte årsrapportene ved Haukåsen skole vurderte om mål skulle avsluttes, videreføres eller endres for den enkelte elev. Dette framgikk ikke ved Rødtvet skole.

Medvirkningen til elever og foreldre, samt deltakelse i samarbeid med andre instanser

Forvaltningsrevisjonen tyder på at begge skolene hadde lagt til rette for å ivareta den enkelte elevs mulighet for medvirkning. Samtidig indikerte den at Rødtvet skole hadde hatt mindre fokus på å sikre elevenes medvirkning enn Haukåsen skole.

Rødtvet skole hadde heller ikke fora der elevene i spesialgruppene kunne medvirke på systemnivå, mens Haukåsen hadde fungerende elevråd skoleåret 2019/2020.

Begge skolene hadde flere aktiviteter som la til rette for informasjonsutveksling og ga foreldre mulighet til å komme med synspunkter. En relativt høy andel av foreldre svarte at samarbeidet med skolen fungerte bra, noe Kommunerevisjonen anser som positivt.

Rødtvet skole hadde ikke i tilstrekkelig grad lagt til rette for skole-hjem-samarbeid på systemnivå. Skolen har signalisert at den vil etablere eget FAU for spesialgruppene.

Undersøkelsen tyder på at skolene samarbeidet med relevante instanser og tjenester.

Elevenes skolemiljø

Undersøkelsen tyder på at begge skolene la til rette for å sikre at elevene hadde et trygt og godt skolemiljø. Begge skolene hadde skriftlige rutiner som skulle bidra til dette, og etter Kommunerevisjonens vurdering hadde skolene også gode forutsetninger for å følge med på elevenes trivsel, blant annet gitt voksentettheten gjennom skoledagen. Både ansatte og foreldre opplevde i stor grad at elevene trivdes og følte seg trygge.

Ved Rødtvet skole var det rapportert om tvangsbruk. Tilsvarende var ikke tilfelle ved Haukåsen skole. Det var rapportert om vold eller trusler fra elevene rettet mot ansatte ved begge skoler. Slike hendelser kan ha hatt betydning for den opplevde tryggheten til de elevene som var til stede.

Haukåsen skole vurderte elevenes behov for tilrettelegging av det fysiske miljøet, inventar og spesielle hjelpemidler. Undersøkelsen tyder på at også Rødtvet skole vurderte dette. Særlig ved Rødtvet skole satt lokalene begrensninger for skolens mulighet til å skjerme elever.

Anbefalinger

På bakgrunn av undersøkelsen anbefaler Kommunerevisjonen følgende:

- Utdanningsetaten og skolene bør vurdere tiltak som sikrer at enkeltvedtakene om spesialundervisning for elever i spesialscoler og spesialgrupper er tilstrekkelig konkretiserte.
- Utdanningsetaten og skolene bør vurdere behovet for tiltak som sikrer at gjennomføringen av opplæring er i tråd med vedtakene.
- Utdanningsetaten og skolene bør vurdere om det er behov for tiltak knyttet til uønskede hendelser og rapporteringen av slike.
- Rødtvet skole bør vurdere behovet for tiltak for å videreutvikle årsrapportene.
- Rødtvet skole bør vurdere tiltak for ytterligere å sikre elev- og foreldremedvirkning.
- Begge skolene bør vurdere behovet for tiltak for å sikre individuell veiledning av assistenter.

Uttalelser til rapporten

Uttalelsene fra byråden for oppvekst og kunnskap og Utdanningsetaten, inkludert de to skolene, følger i sin helhet som henholdsvis vedlegg 5 og 6. Utdanningsetaten og begge skolene varsler tiltak som er relevante for rapportens konklusjoner og anbefalinger. Det redegjøres for uttalelsene i kapittel 10.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Opplæringsloven gir alle barn i skolealder rett til å gå på sin nærscole. Opplæringen skal tilpasses den enkelte elevs evner og forutsetninger. Elever som ikke har eller kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære tilbudet, har rett til spesialundervisning. Nærskolen er pliktig til å ivareta disse elevenes rett til et likeverdig og forsvarlig tilbud. Oslo kommune har i tillegg etablert et byomfattende tilbud om opplæring i spesialskole eller spesialgruppe for elever med et omfattende behov for tilrettelegging. Foreldre kan søke om skolebytte til disse tilbudene for barn med behov for spesialundervisning i alle fag og i alle skoletimer. Denne undersøkelsen dreier seg om kvaliteten på dette byomfattende tilbudet for elever i grunnskolen.

Oslo hadde i underkant av 1000 grunnskoleplasser i det byomfattende tilbudet i skoleåret 2020/2021. Disse var fordelt på

- 9 spesialskoler med plass til nærmere 400 elever
- over 600 elever i spesialgrupper ved 46 grunnskoler

De siste årene har det vært betydelig flere søkere enn plasser i spesialskole og spesialgruppe i Oslo.

Kommunerevisjonen har tidligere gjennomført flere undersøkelser av innhold og kvalitet i spesialundervisningen for elever i ordinære skoler. Funnene fra disse undersøkelsene har blant annet vist stor variasjon i organiseringen av spesialundervisningen. Dette dreide seg blant annet om hvorvidt spesialundervisningen i hovedsak ble gitt i klassen, i mindre gruppe eller individuelt, samt variasjon i tilgangen til spesialpedagogisk kompetanse og bruken av tilpasset utstyr og hjelpemidler. Undersøkelsene avdekket videre svakheter ved ivaretagelsen av en rekke saksbehandlingskrav.

Nordahl-utvalgets rapport *Inkluderende fellesskap for barn og unge* fra 2018 anslo at mellom 15 og 25 prosent av alle barn hadde behov for tilrettelagt pedagogisk undervisning. Dagens system ga ifølge utvalget bare hjelp til et mindretall av disse, og annethvert barn nasjonalt med vedtak om spesialundervisning fikk det av ufaglærte.

1.2 Formål og problemstillinger

Formålet med undersøkelsen er å gi kontrollutvalget og bystyret informasjon om kvaliteten i tilbudet samt eventuelt å gi grunnlag for forbedringsarbeid.

Forvaltningsrevisjonens problemstilling:

- Er tilbudet til elever i byomfattende spesialskoler og -grupper tilfredsstillende?

Vi har undersøkt tilbudet til elevene ved to utvalgte skoler: én spesialskole og én ordinær skole med spesialgrupper.

Vi har blant annet vurdert de utvalgte skolene med hensyn til

- samsvaret mellom utvalgte elevs vedtak om spesialundervisning og faktisk gjennomføring
- vurderingen av læringsutbytte og måloppnåelse

- medvirkningen til elever og foreldre og skole-hjem-samarbeid
- elevenes skolemiljø
- deltakelse i samarbeid med andre instanser

Begge skolene hadde tilbud til elever med multifunksjonshemming, psykisk utviklingshemming og nevrologisk betingede vansker. Mange av elevene var uten talespråk, og de fleste hadde betydelig kognitiv svikt. Flere hadde syns- og eller hørselsnedsettelse, og mange benyttet rullestol. Noen hadde sterk autisme, og enkelte hadde daglige epilepsianfall.

Undersøkelsen omfatter også en kartlegging av kommunens dimensjonering av spesialtilbudene og organiseringen av søknadsprosessen, samt antall klager på inntaket til disse.

1.3 Avgrensninger

Kommunerevisjonen har ikke vurdert inntaket av elever til de utvalgte skolene. Vi har gjennomført en begrenset undersøkelse av de forvaltningsmessige sidene ved spesialundervisningen. Vi har fokusert på utvalgte elevers vedtak om spesialundervisning, individuelle opplæringsplaner og årsrapporter. Kommunerevisjonen har ikke vurdert om det pedagogiske og spesialpedagogiske opplegget var tilfredsstillende for den enkelte elev. Undersøkelsen omfatter skolens samarbeid med relevante tjenester om vurdering og oppfølging av elevene. Vi har undersøkt skolens deltakelse i samarbeid med andre tjenester og instanser, men ikke vurdert hvordan samarbeidet fungerte i praksis, eller resultatet av samarbeidet. Dette vil bli nærmere belyst i en pågående forvaltningsrevisjon om koordineringstilbudet til familier med barn med stort hjelpebehov.

1.4 Revisjonskriterier

Revisjonskriteriene utgjør målestokken som ligger til grunn for Kommunerevisjonens vurderinger. Revisjonskriteriene i denne undersøkelsen bygger i hovedsak på opplæringsloven med forskrift og veileder, samt føringer fra Utdanningsetaten.

Vi presenterer de enkelte revisjonskriteriene som er benyttet, innledningsvis i hvert av kapitlene 4-7. En samlet oversikt over revisjonskriteriene og utledningen av dem går fram av vedlegg 1.

1.5 Metodisk tilnærming og gjennomføring

Rapporten bygger på caseundersøkelser ved to grunnskoler, Haukåsen skole og Rødtvet skole. Haukåsen skole er en spesialskole med 1.-13. trinn og hadde 65 elever i grunnskolen, totalt 83 elever. Rødtvet skole er en ordinær skole med 1.-7. trinn og hadde fem spesialgrupper med 30 elever. For å sikre anonymitet valgte vi skoler med relativt mange elever.

Ved de to skolene har vi benyttet flere ulike datakilder. Vi har blant annet

- intervjuet skolens rektorer og andre ledere
- intervjuet ansatte, herunder lærere og miljøarbeidere/assistenter, samt tillitsvalgte, driftsstyreleder mv.
- gjennomgått dokumentasjon, som skolens planer, rutinebeskrivelser, bemanningsoversikter, klager, hendelsesrapporter mv.

- gjennomgått dokumentasjon knyttet til utvalgte enkeltelever, slik som vedtak, individuell opplæringsplan og årsrapport
- gjennomført spørreundersøkelser rettet mot lærere og assistenter der alle svarte
- gjennomført spørreundersøkelser rettet mot foreldre til elever med svarprosent på om lag 40
- mottatt henvendelser fra flere foreldre om ulike sider ved tilbudet

Undersøkelsesperioden er skoleåret 2019/2020 samt første del av skoleåret 2020/2021. Størstedelen av datainnsamlingen foregikk fra august til november 2020.

Den deskriptive delen av rapporten (kapittel 2) bygger på offentlig tilgjengelig dokumentasjon og dokumentasjon fra Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap og Utdanningsetaten, samt på intervjuer i etaten.

Vi har også gjennomført et møte med representanter for lokalforeningen for Handikappedes Barns Foreldreforening (HBF Oslo).

I utgangspunktet planla Kommunerevisjonen å gjennomføre uanmeldte observasjoner i klasserom/grupperom. Hensikten ville blant annet ha vært å kontrollere hvilke ansatte som var til stede med elevene, hva elevene og de ansatte jobbet med, om elevene var engasjerte, antallet elever i klassen eller grupper og om støy fra enkeltelever påvirket undervisningen av andre. Flere av elevene ved skolene hadde nedsatt lungekapasitet eller andre forhold som ga høyere risiko for alvorlig forløp av koronasykdom. Kommunerevisjonen mente derfor at det ikke var forsvarlig å gjennomføre uanmeldte observasjoner. Kontrollutvalget ble orientert 24. november 2020 (under eventuelt). Av smittevernhensyn har vi fulgt anbefalingene til Oslo kommune og i liten grad besøkt skolene. Vi oppfatter det slik at vi likevel, på forsvarlig vis og med nødvendige forbehold, kan besvare problemstillingen og de temaene som kontrollutvalget ønsket å få belyst i denne undersøkelsen.

For øvrig viser vi til vedlegg 2 der vi gir nærmere detaljer om undersøkelsens metode.

1.6 Rapportens oppbygging

I kapittel 2 gir vi en beskrivelse av dimensjoneringen av spesialskole/-gruppetilbudet i Oslo kommune, antall søkere til tilbudene, inntaket mv. Kapittel 3 gir en beskrivelse av de utvalgte skolenes tilbud. I kapittel 4 vurderer vi rammene for spesialundervisningen. Siden det er den enkelte elevs vedtak om spesialundervisning som skal være styrende for faktisk gjennomføring av undervisning, har det vært nødvendig å se nærmere på disse. I kapittel 5 vurderer vi skolenes vurdering av spesialundervisningen. I kapittel 6 vurderer vi elev- og foreldremedvirkningen, mens vi i kapittel 7 vurderer elevenes skolemiljø. I kapittel 8 vurderer vi skolens samarbeid med andre.

I rapportens kapitler 3–8 vises det til resultater fra spørreundersøkelsene rettet mot ansatte og foreldre ved begge skoler. I den løpende teksten redegjøres det kun for enkelte svaralternativer på spørsmålene. Fullstendige tabeller der alle svarkategoriene framgår, finnes i vedlegg 3 for Haukåsen skole og vedlegg 4 for Rødtvet skole.

I kapittel 9 redegjøres det for Kommunerevisjonens konklusjoner og anbefalinger.

I kapittel 10 har vi sammenfattet og vurdert uttalelsene til rapporten fra byråden for kunnskap og oppvekst og Utdanningsetaten, herunder også uttalelsene fra Haukåsen skole og Rødtvet skole.

2. Beskrivelse av tilbud og behandling av søknader

I det følgende vil vi beskrive forhold knyttet Oslo kommunes dimensjonering av tilbudet, inntak og klager.

2.1 Dimensjonering, inntak og klager på inntaket

2.1.1 Dimensjoneringen av spesialtilbudet

Dimensjoneringen av plasser i spesialskoler og spesialgrupper var i liten grad direkte besluttet av bystyret og byrådet. I 2018 ble det nedsatt en arbeidsgruppe med representanter fra Utdanningsetaten og Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap. Arbeidsgruppen skulle blant annet vurdere metode for framskrivning av elever med behov for plass i byomfattende spesialgrupper eller spesialskoler. I brev til etaten 13. januar 2020 viste byrådsavdelingen til at den ikke hadde forutsetninger for å vurdere om etatens behovsvurderinger innebar en forsvarlig andel avslag på søknader. Byrådsavdelingen mente at dette burde være gjenstand for konkrete vurderinger av den enkelte søknad og noe Utdanningsetaten måtte vurdere fortløpende.

Utdanningsetaten vurderte årlig behovet for plasser i spesialgrupper og spesialskoler. Vurderingen bygget på

- antall søknader totalt og per vanskekategori/diagnose
- politiske føringer (skolebehovsplanen og byrådserklæringen)
- økonomiske hensyn
- bygningsmessige muligheter og/eller utfordringer

Utdanningsetaten utarbeidet årlig en aktivitetsplan for byomfattende spesialgrupper og spesialskoler i grunnskolen. Planen fastsatte antallet plasser i disse tilbudene. Den inneholdt informasjon om antall plasser for ulike elevgrupper (per vanskekategori), forventet økning/reduksjon de neste årene og skolenes navn (Excel-oversikt). I tillegg framkom endringer siden forrige plan og etatens vurderinger. Et utkast til aktivitetsplan ble sendt på høring. I tillegg til spesialskolene og skolene med spesialgrupper ble aktivitetsplanen for 2020/2021 også sendt de øvrige grunnskolene. I oversendelsesbrevet 4. desember 2019 framgikk blant annet at:

Vi ber dere spesielt legge merke til at vi i år dessverre ikke ser ut til å kunne øke antall plasser i grupper for elever innenfor autismespekteret, jf. verbaldelen. Antall søkere til disse gruppene har økt mye de siste årene. Alle skoler må derfor være forberedt på å tilrettelegge for skolestartere med vansker innenfor autismespekteret.

Utdanningsetaten hadde besluttet at alle multifunksjonshemmede elever skulle få tilbud om plass ved spesialskolene eller spesialgruppe hvis de søkte om det. Derfor hadde det vært en viss overkapasitet i tilbudet til denne gruppen elever. Årsaken var at disse elevene ofte har behov for stort areal og mye utstyr. Det framkom ikke av aktivitetsplanen at det skulle være en overkapasitet for denne gruppen. Divisjonsdirektøren understreket også denne elevgruppens rett til å gå ved nærskolen.

I byrådserklæringen for perioden 2019–2023 var det varslet en gjennomgang av spesialundervisningsfeltet. Byrådsavdelingen viste til at det i den forbindelse ville bli behov for nye vurderinger knyttet til framtidig behov for plasser i byomfattende spesialgrupper og spesialskoler.

2.1.2 Antall søkere og tilgjengelige plasser

For skoleåret 2020/2021 var det etablert spesialgrupper ved 46 ordinære grunnskoler i Oslo kommune. Til sammen var det 605 elever i 68 spesialgrupper. I tillegg hadde 377 elever plass i de 9 kommunale spesialskolene som omfattes av det sentrale inntaket.

Tilbudet i spesialskoler og -grupper økte med 24 plasser for skoleåret 2019/2020. Utdanningsetaten økte ikke antallet plasser for 2020/2021. Årsakene var ifølge Utdanningsetaten mangel på egnede skolebygg, at byrådet ikke hadde bevilget ekstra midler til økt kapasitet, samt at ingen nye skoler var planlagt med spesialgrupper.

Tabell 1 viser antall søkere til spesialskoler og spesialgrupper på grunnskolen per vanskekategori for skoleårene fra 2016/2017 til 2020/2021. Søkere er både elever som allerede har plass ved et byomfattende tilbud som enten ønsker eller må bytte skole, og helt nye søkere.

Tabell 1 Antall søkere per vanskekategori og totalt

Vanskekategori	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	Totalt
Multifunksjonshemming	45	46	23	25	22	161
Autisme	82	117	130	113	142	584
Psykisk utviklingshemmede	96	109	77	55	70	407
Generelle lærevansker	73	87	89	87	93	429
Annet	155	143	181	167	141	787
Totalt	451	502	500	447	468	2368

Note: Tabellen er basert på Excel-filer som Kommunerevisjonen har fått fra Utdanningsetaten og videre har kategorisert/analysert for skoleårene fra 2016/2017 til 2020/2021. Annet-kategorien består av elever med hørselshemming, Aspergers syndrom, språk- og sammensatte lærevansker, atferd/sosiale og emosjonelle vansker og medisinske behov.

Tabell 1 viser blant annet at søknader for elever med autisme har økt i perioden, og også søknader for elever med generelle lærevansker. For de øvrige vanskekategoriene er søknadstallene over tid relativt stabile eller viser en nedgang.

Med unntak av plasser for multifunksjonshemmede var det flere som de siste årene hadde søkt tilbudet, enn det var ledige plasser. Tabell 2 viser antall helt nye søkere til spesialskoler og spesialgrupper på grunnskolen totalt og per vanskekategori for skoleårene 2016/2017, 2018/2019 og 2020/2021.

Tabell 2 Antall helt nye søkere og andelen avslag per vanskekategori

Vanskekategori	2016/2017		2018/2019		2020/2021	
	Nye søkere	Avslag	Nye søkere	Avslag	Nye søkere	Avslag
Multifunksjonshemming	13	0 %	15	0 %	17	0 %
Autisme	48	35 %	79	33 %	115	61 %
Psykisk utviklingshemming	96	19 %	40	10 %	51	47 %
Generelle lærevansker	40	65 %	64	58 %	71	55 %
Annet	120	40 %	142	32 %	123	29 %
Totalt	317	34 %	340	33 %	377	45 %

Note: Tabellen er basert på Excel-filer som Kommunerevisjonen har fått fra Utdanningsetaten og videre har kategorisert/analysert for de tre angitte skoleårene. Annet-kategorien består av elever med hørselshemming, Aspergers syndrom, språk- og sammensatte lærevansker, atferd/sosiale og emosjonelle vansker og medisinske behov.

Tabell 2 viser at antallet nye søkere har økt. Tabellen viser videre at 61 prosent av søkerne med autisme fikk avslag på sine søknader for skoleåret 2020/2021.

Utdanningsetaten sentralt hadde ansvaret for inntaket. En av inntakskonsulentene oppga at den høye andelen avslag i flere av vanskekategoriene ga grunn til bekymring. Inntakskonsulentene viste til at elevene i større grad enn tidligere hadde godt begrunnet behov for spesialtilbud, og at det derfor hadde vært vanskelig å plukke ut de som skulle tilbys plass. Avdeling for skoleanlegg hadde våren 2020 undersøkt mulighetene for å opprette flere plasser for elever med autisme, men hadde ikke funnet skoler med bygningsmessig kapasitet.

2.1.3 Inntak til spesialskoler og spesialgrupper

Det var foreldrene som skulle søke om plass ved en spesialskole eller spesialgruppe. I søknaden kunne foreldrene legge inn ønske om plass ved tre skoler. I praksis var det ofte nærskolen som fylte ut søknaden. Det var årlige søknadsfrister. Søknaden skulle blant annet inneholde utfylt søknadsskjema, sakkyndig vurdering fra Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), vedtak om spesialundervisning, individuell opplæringsplan og årsrapport. Barnet skulle få mulighet til å uttale seg og komme med sine synspunkter om søknaden. Det var inntaksteamet som vurderte søkerne opp mot hverandre hvis det var flere søkere i den enkelte vanskekategori.

Vedtaket om plass varte hele skoleløpet på den aktuelle skolen, og eleven hadde prioritert plass i det byomfattende tilbudet også til den resterende delen av sitt opplæringsløp.

Det generelle kravet for å få plass var at den sakkyndige vurderingen anbefalte spesialundervisning i alle fag og alle timer. I tillegg talte følgende for å gi plass:

- Elevens sakkyndige vurdering inneholdt en tilrådning om særskilt kompetanse som var krevende for nærskolen å skaffe seg innen rimelig tid.
- Elevens sakkyndige vurdering og eventuelt annen sakkyndig dokumentasjon viste at eleven hadde et stort behov for fysisk tilrettelegging på nærskolen.
- Eldre søkere ble prioritert foran yngre søkere i ellers like tilfeller.

- Barnets eget synspunkt: Det ble sagt at det enkelte barns beste også måtte vurderes opp mot andre barns beste og tungtveiende samfunnsmessige hensyn.

Siden mange fikk avslag, og særlig nye søkere innenfor kategorien autisme, så var det viktig at eleven/foreldre og skolen fikk beskjed om dette så tidlig som mulig, i februar. Dette for at nærskolene skulle ha tid til å planlegge for å ta imot eleven. Inntaksteamet behandlet derfor disse søknadene for disse elevene først. Tilbud om plass eller avslag for øvrige vanskekategoriene ble sendt ut i april.

Dersom noen takket nei, ble ledige plasser fylte opp fortløpende. Utdanningsetaten hadde ikke en formell venteliste, men som del av søknadsbehandlingen ga de hver søknad et tall som beskrev elevens tentative prioritet. Dette var kun for interne formål.

Avslag på søknader inneholdt informasjon om antall søkere og antall plasser innenfor de ulike vanskekategoriene og begrunnelse for avslaget. Begrunnelsen kunne for eksempel være at elevene som fikk plass, var eldre eller hadde større behov for tilrettelegging.

2.1.4 Antall klager på inntaket og klagebehandlingen

Foreldre hadde klagerett på vedtaket om avslag på søknad om plass i spesialskole eller -gruppe. Klagen gikk til Utdanningsetaten. Dersom etaten på bakgrunn av en ny vurdering ikke omgjorde vedtaket, ble klagen sendt videre til Statsforvalteren i Oslo og Viken (tidligere Fylkesmannen). Fordi plass ved spesialskole eller spesialgruppe ikke er en rettighet, vurderte Statsforvalteren kun om Utdanningsetaten hadde fulgt de fastsatte kriteriene i sin saksbehandling.

Ifølge Utdanningsetaten hadde ingen slike klager fått medhold av Statsforvalteren de siste tre årene. Antallet klager ble om lag fordoblet fra inntaket for skoleåret 2018/2019 og til inntaket for 2019/2020 (fra om lag 35 klager til om lag 70 klager). Det var om lag samme antallet klager for inntaket skoleårene 2019/2020 og 2020/2021.

2.2 Elever som ikke fikk plass – bistand til nærskolene

Ifølge inntakskonsulentene hadde Inntakskontoret og PPT et fast møte tidlig i januar hvert år hvor de gikk gjennom hvilke oppgaver PPT kunne regne med å få for elever som fikk avslag på søknaden om plass i spesialskole eller -gruppe. Etaten sendte ut brev til nærskolene med informasjon om hvem de kunne kontakte for å få bistand til å gjøre om på bygninger eller søke om veiledning fra etatens kompetanseenheter. Nærskolene kunne få rådgivning, for eksempel fra PPT, om hvordan de skulle ivareta disse elevene best mulig.

Ifølge Aktivitetsplanen var det krevende for mange nærskoler å tilrettelegge for økningen i antallet elever med autisme med omfattende behov for spesialundervisning. Ifølge inntakskonsulentene kunne disse elevene i liten grad være i ordinære klasserom. De måtte ofte ha skjerming, noe som krevde et omfattende arbeid for skolen med å tilpasse bygningen med egne rom, lydisolerte vegger og liknende. Videre ville alle skoler som fikk skolestartere med autisme, få tilbud om en oppstartspakke med veiledning og opplæring fra PPT og kompetanseenheten. Skolene hadde et stort behov for bistand og veiledning. Utdanningsetaten hadde satt ned en arbeidsgruppe som skulle foreslå tiltak som kunne bidra til å heve skolenes kompetanse på området.

3. Beskrivelse av ulike sider ved de utvalgte skolene

I det følgende vil vi beskrive ulike sider ved tilbudet til de to utvalgte skolene. I rapporten har vi benyttet begrepet «klasse» om den primære gruppen som eleven og de tilhørende faste ansatte tilhørte, for å skille mellom andre typer grupper.

3.1 Beskrivelse av tilbudet ved Haukåsen skole

Haukåsen skole er en byomfattende spesialskole med tilbud til elever med nevrologisk betingede vansker og/eller multifunksjonshemminger. Skolen hadde om lag 130 ansatte.

Om elevene

Skolen hadde totalt 83 elever, hvorav 65 var i grunnskolen (1. til 10. trinn). Elevene var i alderen 6–21 år. De fleste hadde aktivitetsskoletilbud (AKS) når skoledagen var over. Da fortsatte dagen for elevene i hovedsak i det samme klasserommet og med de samme assistentene til stede, men uten lærerne. Det var færre ansatte til stede i AKS-tiden.

De fleste elevene hadde en kognitiv svikt, og mange hadde kompliserende tilleggdiagnoser. Elevene benyttet seg i stor grad av alternativ og supplerende kommunikasjon, for eksempel «tegn til tale» eller andre kommunikasjons hjelpemidler som øyestyrte datamaskiner. Alle elevene hadde behov for tett voksenstøtte.

Både rektor og andre påpekte at grenseflaten mellom opplæring og omsorg for elevene var overlappende. Skolen jobbet med sansemotorikk og stillingsforandring og skulle sikre at mange av elevene fikk i seg tilstrekkelig næring og medisiner.

Om skolens ledelse og personale i støttefunksjoner mv.

I tillegg til skoleledelsen på fire personer og flere merkantilt ansatte, hadde skolen

- logopeder (fire personer: to i full stilling og to i hver sin 20 prosent stilling)
- ergoterapeuter (to personer i totalt 100 prosent stillinger) som utførte både individuell kartlegging av og trening med elevene, samt tilrettelegging av fysiske omgivelser og hjelpemidler på skolen.¹

I tillegg var det en fysioterapitjeneste, organisatorisk plassert i Bydel Alna, med seks fysioterapeuter i fulle stillinger på skolen.

Det var videre en byomfattende tjeneste som var plassert på skolen, og som besto av seks personer. Disse ga veiledning til ansatte i skoler og barnehager i spesialpedagogiske metoder generelt, med særlig vekt på læringsmiljø for elever med multifunksjonshemminger, i tillegg til alternativ og supplerende kommunikasjon. De ansatte hadde også en mindre andel av sine stillinger knyttet til Haukåsen skole, fra to timer per uke til 20-prosentsstillinger.

Også andre eksterne instanser var på fast basis tilknyttet skolen. Det var

- PPT med skolens PP-rådgiver
- helsesykepleier to dager per måned
- tannklinikk som var betjent tre dager i uken

¹ Vi har korrigerte stillingsandelen fra 1,5 stillinger til to personer i 100 prosent stillinger etter opplysning fra skolen i uttalelsen til rapporten (jf. kapittel 10.2.1).

Pedagogisk personale og assistenter

Begge skoleårene var det 24 ansatte pedagoger som fungerte som kontaktlærere og faglærere. Det var faglærere i musikk og kroppsøving som hadde ansvaret for opplæringen av alle elevene i disse fagene. Det var videre lærere med spesifikk kompetanse på fag, vansker eller mer generelt spesialpedagogiske tilnærminger.

Videre var det ansatt 80 assistenter, som ble omtalt som «miljøarbeidere» på skolen. Vi har valgt å bruke begrepet «assistent» i denne rapporten. De fleste arbeidet både på skolen og i aktivitetsskolen, og om lag halvparten hadde fagbrev.

Organiseringen og bemanningen av klassene

Skoleåret 2019/2020 var det to kontaktlærere på fem til åtte elever i hver klasse. I tillegg hadde klassene fem til seks faste assistenter. I enkelte timer var det én faglærer, med opplæring for alle eller noen av gruppens elever. Det var totalt 12 klasser.

Skoleåret 2020/2021 foretok skolen organisatoriske endringer for å sikre godt smittevern under koronapandemien. Klassene var mindre og varierte fra tre til fem elever, de fleste fem elever, og ble ledet av én kontaktlærer med tre til fem faste assistenter. I tillegg var det rullerende bruk av faglærere. Det var to til tre faste klasser som hadde anledning til å samarbeide om bemanningen, og der også elevene kunne ha noe kontakt med hverandre, omtalt som kohorter. Det var totalt 16 klasser.

Flere av de vi intervjuet, pekte på at det var lavere bemanningstetthet i klassene i deler av skoledagen, som når det ble avvirket spisepauser. Klassene ble satt sammen ut fra en vurdering av elevenes funksjonsnivå og utfordringer. Det var aldersblandede klasser. Skolen gjorde en årlig vurdering av klassesammensetning og bemanningen av klassene. Minimum én av lærerne eller assistentene skulle være godt kjent med den enkelte elev i det kommende skoleåret. Skolens ledelse oppga at de tilstrebet så få endringer i klassesammensetningen som mulig.

3.2 Beskrivelse av spesialgruppetilbudet ved Rødtvet skole

Rødtvet skole har opplæring på 1. til 7. trinn. Skolen hadde tre klasser på hvert trinn i ordinær opplæring, to alfa- og mottaksklasser (for minoritetsspråklige elever med kort botid), i tillegg til fem byomfattende spesialgrupper. Totalt hadde skolen 468 elever, 50 lærere og 26 assistenter skoleåret 2019/2020.

Tilbudet i spesialgruppene var rettet mot elever med psykisk utviklingshemming, autisme og multifunksjonshemming. Det var 29–30 elever i spesialgruppene. Skolen hadde et eget AKS-tilbud til disse elevene.

Det var en av skolens to inspektører som blant annet hadde det daglige lederansvaret for oppfølgingen av spesialgruppene. Spesialgruppene hadde ikke en egen plassering i bygget; de fem spesialgruppene var lokalisert ulike steder på skolen.

Pedagogisk personale og assistenter ved spesialgruppene

Skoleåret 2019/2020 var det ansatt elleve lærere og elleve assistenter ved spesialgruppene. Åtte av assistentene jobbet både i skole og AKS, mens de resterende kun jobbet i skolen. I tillegg hadde skolen seks assistenter som hadde fast stilling ved AKS for elever i spesialgruppene og var tilkallingsvikarer til skolen. Skolen hadde også

tre andre tilkallingsvikarar til spesialgruppene. Skoleåret 2020/2021 ble bemanningen forsterket på grunn av endrede behov og nye elever.

Kontaktlærerne var til stede med elevene gjennom hele skoledagen, med unntak av en halvtime lunsjpause. Det var i hovedsak like mange ansatte til stede for elevene på AKS som i skoletiden, forskjellen var at pedagogene ble erstattet av assistenter etter skoledagens slutt.

Organiseringen og bemanningen av klassene

Elevene var i utgangspunktet fordelt på fem klasser med seks elever. Grunnbemanningen i hver spesialgruppe var to assistenter og to pedagoger. Den ene klassen hadde fem elever og var bemannet med tre assistenter og to pedagoger. Ifølge inspektøren var modellen i utgangspunktet slik at én av lærerne var kontaktlærer og én faglærer, men i enkelte klasser valgte pedagogene å dele kontaktlæreransvaret mellom seg. I skoleåret 2020/2021 var de fem klassene delt inn i to kohorter. Kohortene samarbeidet om bemanning ved fravær eller i andre sammenhenger.

Klassesammensetningen var ikke bare basert på elevenes alder eller diagnose. Ifølge rektor gjorde skolen en vurdering ut fra elevenes læringspotensial faglig og sosialt, med målsetting om å lage grupper med elever som hadde glede av hverandre.

Hospitering for elever mellom spesialgruppene og ordinær skole

Inspektøren fortalte at det var eksempler på at elever fra spesialgruppene hadde deltatt i undervisningen til klasser i ordinær skole, eller at elever fra ordinær skole hadde vært med på noen timer hos spesialgruppene. Skoleåret 2019/2020 var det to elever fra spesialgruppene som hadde fulgt musikkundervisningen til en ordinær klasse på et lavere trinn. Skoleåret 2020/2021 var det ikke hospitering på grunn av koronapandemien.

3.3 Begge skolenes tilbud under koronapandemien

Begge skolene stengte, i likhet med resten av landets skoler, 13. mars 2020.

Ved Haukåsen skole var det opptil 15 elever med foreldre i samfunnskritiske yrker eller særlig sårbare elever som var på skolen mellom 23. mars og 16. april. Skolen ga også alle elevene tilbud om å bli hentet hjemme og få avlastning to til tre dager per uke i to til tre timer. Fra 17. april var alle elever på 1.-4. trinn tilbake på skolen, mens avlastningsordningen fortsatte for elever på de øvrige trinnene. Fra 11. mai var alle elevene tilbake på skolen – med en tredjedel av elevene fysisk til stede per dag. Fra 5. juni var alle elevene fysisk til stede på skolen daglig. Ved Rødtvet skole var det enkelte elever i spesialgruppene som var på skolen mellom 16. mars og 27. april. Dette var elever med foreldre i samfunnskritiske yrker og enkelte andre med store behov. Den 27. april åpnet skolen for elever på 1.-4. trinn, og 11. mai for elever på 5.-7. trinn.

Ifølge inspektøren på Rødtvet skole skulle pedagogene i spesialgruppene følge opp elevene og foreldrene i perioden skolen var helt eller delvis stengt. Videre sa hun at det var stor forskjell i både elevenes behov og hva foreldrene hadde mulighet til å gjennomføre hjemme. Det ble i hovedsak sendt et felles ukebrev til foreldrene i gruppen og gitt enkelte oppgaver, og pedagogene veiledet foreldrene i ulike programmer og apper.

Rektor ved Haukåsen skole oppga at alle elevene hadde blitt kontaktet i løpet av uke 13 og fått tilbud om et individuelt tilrettelagt digitalt undervisningsopplegg. Ifølge rektor ble gjennomføringen av dette opplegget tilpasset foreldrenes ønsker og kapasitet, og det var variasjon i omfanget av digital opplæring og i kontakt med elever og foreldre.

Haukåsen skole og spesialgruppene ved Rødtvet skole fulgte smittevernveilederen for barnehager. Rektor ved Haukåsen skole oppga at de hadde fått hjelp av bedriftshelsetjenesten og bydelsoverlegen i forbindelse med smitteverntiltak. Skolen hadde omfattende dokumentasjon av sine aktiviteter i denne perioden, inkludert internt informasjonsarbeid som også omfattet foreldre.

4. Vedtak, individuell plan og gjennomføring av opplæringen

I dette kapitlet ser vi på om skolen sikrer samsvar mellom utvalgte elevers vedtak om spesialundervisning og faktisk gjennomføring.

4.1 Revisjonskriterier

- Skolen skal sikre at det er samsvar mellom elevenes vedtak og faktisk gjennomføring av opplæringen med hensyn til forhold som innhold, omfang, organisering og de ansattes kompetanse.
- Skolen har utarbeidet individuell opplæringsplan (IOP).

For å kunne vurdere skolens arbeid for å sikre at gjennomføringen av spesialundervisningen er i tråd med vedtak, ser vi først på utformingen av vedtakene. Deretter ser vi blant annet på skolens rutiner, bruk av individuelle opplæringsplaner og ledelsens oppfølging.

4.2 Faktabeskrivelse for de to skolene

4.2.1 Haukåsen skole

a) Skriftlige rutiner

I skolens personalhåndbok framgikk det at kontaktlærerne skulle sørge for å utarbeide IOP. Fristen for dette arbeidet framgikk av «det pedagogiske årshjulet».

Skolen hadde ikke skriftlige rutiner for utarbeiding av vedtak om spesialundervisning eller for sikring av at alle elevene hadde gyldige vedtak i undersøkelsesperioden. Skolen utarbeidet en ny rutine for saksbehandling datert 9. desember 2020. Denne spesifiserte oppgaver og ansvar, blant annet rutiner knyttet til henvisning til PPT, rektors ansvar for vedtak, samarbeid med foreldre og nærmere om utarbeiding av IOP.

b) Nærmere om gjennomgåtte vedtak om spesialundervisning

Vi gjennomgikk dokumentasjonen vedrørende ni elever. Åtte hadde gyldige vedtak på undersøkelsestidspunktet (juni 2020). For den niende eleven var vedtaket gyldig til november 2019. Vedtakenes varighet varierte mellom åtte måneder og tre år, men de aller fleste hadde varighet på to til tre år.

Ifølge Utdanningsetatens rundskriv om spesialundervisning nr. 6-2017 skal rektor fatte vedtak for hvert skoleår. Vedtakene vi gjennomgikk, var fattet på ulike tidspunkt gjennom året. Rektor informerte oss om at skolen høsten 2020 oppdaget at den hadde hatt en uriktig saksgang knyttet til enkeltvedtak om spesialundervisning. Hun oppga at hos noen elever (cirka 20) var det fattet vedtak kun ved ny sakkyndig vurdering.

Rektor påpekte at vedtakene om spesialundervisning var skrevet slik at de ga skolen noe fleksibilitet i organiseringen av opplæringen

De gjennomgåtte vedtakene bygde på sakkyndige vurderinger utført av PPT. Vedtakene inneholdt i all hovedsak omtale av opplæringens innhold, omfang, organisering og de ansattes kompetanse. I det følgende vil vi beskrive innholdet nærmere.

Innhold i opplæringen

Med ett unntak sto det i vedtakene til de utvalgte elevene at elevene ikke kunne følge læreplanens kompetansemål for sitt trinn. I unntaket framgikk det av sakkyndig vurdering at eleven på sikt burde kunne nå læreplanens kompetansemål.

Det framgikk i enkelte av vedtakene hvilke individuelle mål elevene skulle følge, og om eleven skulle arbeide med opplæringsmål fra den generelle delen av læreplanen. For enkelte var det videre omtalt at elevene skulle ha tid til trening, og at de skulle bruke måltid som en læringsarena mv.

PPTs anbefaling om bortvalg av flere eller alle fag for elevene var i hovedsak fulgt opp i de vedtakene som omtalte innholdet.

Omfanget av opplæringen

Elever med spesialundervisning har rett til det samme totale timetallet som andre elever. Omfanget av spesialundervisningen i form av årstimer framgikk av alle vedtak. I vedtakene varierte årstimerne mellom 722 og 874 årstimer for elevene på ulike trinn.

Organisering av opplæringen

Alle vedtak omtalte organiseringen av opplæringen. Det framgikk av alle vedtakene at elevene hadde behov for opplæring i liten eller mindre grupper og eneundervisning. Vedtakene konkretiserte ikke om elevens klasse faktisk tilsvarte «liten eller mindre gruppe», eller hvor mye av opplæringen som skulle gis henholdsvis som eneopplæring eller i gruppe/klasse. I et tilfelle lød sakkyndig vurdering slik når det gjaldt organiseringen:

Eleven har behov for økt oppfølging gjennom hele skoledagen, også i friminutt. Han bør ha tilgang til skjermet arbeidsplass. Eleven har behov for tilrettelegging etter opplæringsloven § 9a-7, av det fysiske miljøet, med en arbeidsplass som til enhver tid er tilpasset hans behov.

I vedtaket til denne eleven var organiseringen omtalt slik:

1-til-1-undervisning og i liten gruppe med høy voksentetthet. En arbeidsplass som er tilpasset hans behov.

I omtalen av organiseringen ble det benyttet ulike begreper i vedtakene. Det var begreper som: *tett oppfølging og voksenstøtte, høy/økt/større voksentetthet, økt voksenstøtte, tett/økt oppfølging* mv. Det var også: *liten gruppe, mindre gruppe, små grupper* o.l. Skolen hadde ikke definert hva som lå i disse begrepene.

I et av vedtakene omtales bruk av assistenter slik: «Deler av undervisningen skjer med assistent under veiledning av pedagog.» De øvrige vedtakene omtalte ikke assistentbruk.

Ansattes kompetanse

Alle sakkyndige vurderinger omtalte hvilket behov for kompetanse hos ansatte den enkelte elev hadde. Det framgikk av vedtakene at det var undervisningspersonell eller pedagoger som hadde kompetanse på elevens vanske og funksjonsnivå. I mange tilfeller var også kompetanse på alternativ og supplerende kommunikasjon omtalt.

Noen av foreldrenes oppfatninger av skolens praksis

Noen av foreldrene har uttrykt seg kritisk til skolens vedtak om spesialundervisning. Vedtakene var etter deres vurdering for lite håndfaste når det gjaldt bemanning og bemanningens kompetanse, fordeling av opplæringstid mv.

c) Samsvar mellom elevenes vedtak og faktisk gjennomføring

Rutiner og ansvarsdeling

Skolens personalhåndbok beskrev ansvaret og sentrale oppgaver til de ansatte. Blant annet framgikk det at kontaktlæreren skulle «melde til skolens ledelse om bekymringsfulle forhold knyttet til eleven, herunder at årstimetallet og kompetansemålene oppfylles for den enkelte elev». De kontaktlærerne vi snakket med, var kjent med ansvaret for å sikre samsvar mellom vedtak og den faktiske opplæringen.

I personalhåndboken var det uttrykt forventning om at assistentene samarbeidet med lærerne om elevens faglige og sosiale utvikling, at de var oppdatert på elevinformasjon som IOP-er, samt at de fulgte elevenes arbeidsplaner.

Individuelle opplæringsplaner (IOP) og faktisk gjennomføring

I alle de undersøkte sakene hadde kontaktlærer sørget for utarbeidelsen av IOP. En IOP skal bygge på det som er fastsatt i enkeltvedtaket, og skal være et arbeidsverktøy for lærerne og skolen. En summarisk gjennomgang viste at IOP-ene utdypet forhold som ikke var direkte fastsatt i elevenes vedtak, både knyttet til innhold, organisering mv., men som framgikk av sakkyndig vurdering.

Det framgikk ikke av elevenes IOP-er noe om fordeling av opplæringen mellom lærere, faglærer og assistent. I intervjuene fortalte ansatte at de rullerte på hvilke ansatte i klassen som var tettest knyttet til hvilke elever. Dette kunne framgå av ukeplanene eller var noe kontaktlæreren bestemte underveis, blant annet basert på elevenes dagsform. Det var flere som pekte på viktigheten at alle ansatte i klassen skulle jobbe tett med alle elevene i løpet av en uke, og at alle skulle kjenne til helseprosedyrene og rutinene til alle elevene. Hensikten var å sikre at elevene var fortrolige med de ansatte. Det skulle både bidra til å redusere sårbarheten ved fravær, men også til å fordele oppgavene knyttet til elever som trengte tettere oppfølging eller var mer krevende relativt jevnt på de ansatte.

Av de ansatte som i spørreundersøkelsen oppga at de utarbeidet eller deltok i utarbeidelse av IOP-er, svarte

- 71 prosent at de i stor grad hadde kompetanse til å utarbeide IOP, mens 11 prosent oppga i liten grad
- 62 prosent at skolen i stor grad hadde lagt til rette for samarbeid mellom ansatte om å utarbeide IOP, men 20 prosent oppga i liten grad

Nesten alle lærerne oppga at den enkeltes IOP var viktig for planleggingen av undervisningen.

På spørsmål om skolen ga eleven opplæring i henhold til den enkeltes IOP, oppga

- 80 prosent av foreldrene at skolen i stor grad ga barnet den opplæringen han/hun skulle ha etter sin IOP, mens 7 prosent oppga i liten grad
- 80 prosent av de ansatte i stor grad, mens 4 prosent oppga i liten grad

Vi stilte også ansatte og foreldre tilsvarende spørsmål knyttet til perioden da skolen var helt eller delvis stengt vår/sommer 2020. Da oppga

- 21 prosent av foreldrene at skolen i stor grad ga barnet den opplæringen han/hun skulle ha etter sin IOP, mens 59 prosent oppga i liten grad
- 39 prosent av de ansatte i stor grad, mens 20 prosent oppga i liten grad

Ledelsens oppfølging av gjennomføringen av opplæringen

Assisterende rektor og inspektørene hadde delt oppfølgingsansvaret for klassene mellom seg. De deltok i enkelte undervisningssituasjoner og også i enkelte klassemøter, altså faste ukentlige møter mellom de ansatte, for å kunne gi en relevant tilbakemelding på IOP-er og årsvurderinger. Rektor oppga at lederen avtalte slike besøk i forkant, og skulle ha en samtale med kontaktlæreren i etterkant. Lederne kunne videre gjennomføre uanmeldte besøk/skolevandring for å bidra til at opplæringen var i tråd med vedtaket og elevens behov. Enkelte ansatte oppga i spørreundersøkelsen at ledelsen var lite ute i klassene.

Flere ansatte påpekte at lederne hadde vært mindre rundt i skolen grunn av smittevern hensyn etter 12. mars 2020. Enkelte lærere opplevde at de var mer alene med det pedagogiske og det faglige ansvaret dette skoleåret. Tidligere hadde det vært to kontaktlærere i samme gruppe og i samme rom, mens de nå i større grad var alene.

Kompetanse til lærere og assistenter

Rektor oppfattet at alle lærerne ved skolen, kontaktlærerne og faglærerne, tilfredsstilte de kompetansekravene som var stilt i elevenes sakkyndige vurderinger og i vedtakene. Alle elever hadde behov for spesialpedagogisk kompetanse. Skolen hadde ifølge rektor arbeidet hardt for å sikre at alle ansatte hadde kompetanse innenfor multifunksjonshemmetpekteret og på alternativ og supplerende kommunikasjon.

Skolen hadde en utfordring ved ansettelse av lærere fordi opplæringsloven §10-2 krever pedagogisk utdanning. En søker med master i spesialpedagogikk vil ikke oppfylle krav til ansettelser som lærer. Det er ingen unntak for spesialskoler. Rektor viste til at skolen bare kunne ansatte personer med master i spesialpedagogikk i vikariater eller sette vilkår for ansettelsen om at pedagogisk utdanning skulle gjennomføres.

I spørreundersøkelsen oppga 86 prosent av lærerne at de i stor grad hadde tilstrekkelig spesialpedagogisk kompetanse. Videre var det 86 prosent av alle ansatte som oppga at de hadde tilstrekkelig kompetanse på alternativ og supplerende kommunikasjon til å kommunisere med elevene. Blant foreldrene oppga 64 prosent at skolen hadde tilstrekkelig kompetanse på alternativ og supplerende kommunikasjon for å kommunisere med deres barn. Videre var det 95 prosent av foreldrene som opplevde at de ansatte som jobbet med barnet deres til daglig, var flinke til å ivareta barnet.

Om lag halvparten av skolens assistenter hadde fagbrev. Rektor og andre ansatte vi intervjuet, pekte på at mange av assistentene hadde god kompetanse og et engasjement for jobben. Rektor vurderte imidlertid at norsksferdighetene til minoritetsspråklige assistenter varierte, og at det var en utfordring. Rektor fortalte at alle som hadde blitt ansatt i de senere årene, hadde tilfredsstillt de språkkravene som var stilt.

Klassemøter og veiledning av assistenter

Assistentene spilte en viktig rolle i opplæringen. Det var ukentlige klassemøter som ble ledet av kontaktlærer, der lærere og assistentene som «tilhørte» klassen deltok. De vi intervjuet, oppga at dagsordenen ofte var orientering om kommende ukeplan, status for elevens læring og utvikling og eventuelt særlige spørsmålstillinger knyttet til enkelte elever. Rektor viste til at man gjennom disse møtene skulle sikre at hele personalet var orientert og informert, slik at eleven opplevde like rutiner uansett hvilke ansatte som var på jobb.

Skolen hadde ikke skriftlige føringer for veiledning av assistenter. Det var heller ikke angitt som en oppgave for kontaktlærerne i personalhåndboken. Rektor pekte på at pedagogene hadde avsatt én time per uke til veiledning av assistentene. Flere av de ansatte oppga imidlertid at det i praksis sjelden var mulig å få til, fordi de ikke kunne forlate klasserommet. Rektor viste til at slik individuell veiledning var viktig for det pedagogiske opplegget.

I intervjuer oppga kontaktlærerne at skolen hadde klare forventninger til dem som kontaktlærere: De var «arbeidsledere» med ansvar for «sine» assistenter. De hadde også ansvar for opplæringen og undervisningsopplegget til sine elever. Vi ble videre fortalt at det var kommunikasjon og veiledning mellom kontaktlærer/faglærer og assistenter i klasserommet med elever til stede.

Det var 29 prosent av alle ansatte som besvarte spørreundersøkelsen, som oppga at skolen i stor grad hadde lagt til rette for individuell veiledning av assistentene/miljøarbeidere, mens 32 prosent svarte i liten grad. Av assistentene svarte 29 prosent at de ofte opplevde at de fikk for mye ansvar for opplæringen av én eller flere elever.

Enkelte assistenter viste til at hver elev hadde egen dagsplan og ukeplan som kontaktlæreren utarbeidet. I planene framkom arbeidsdelingen mellom pedagogene og assistentene. Både pedagoger og assistenter viste til at det i praksis ofte var vanskelig eller umulig å følge planene – elevenes dagsform varierte mye, og i tillegg gjorde fravær i bemanningen det nødvendig å gjøre ting på en annen måte enn planlagt.

Registrering av tapt spesialundervisning og sikring av årstimer til eleven

Skolen hadde ikke etablert rutiner for å registrere tapt spesialundervisning som skyldes ansattes fravær, slik at dette eventuelt kunne tas igjen senere. Skolen oppfattet ikke at det var en aktuell problemstilling. Det var alltid andre ansatte rundt eleven dersom enkelte ansatte var borte, uavhengig av om fraværet var en av pedagogene eller en av assistentene. Skolen oppfattet at årstimene til opplæring som framgikk av vedtaket til den enkelte elev, ble ivaretatt uavhengig av fravær.

Rektor pekte på at hele teamet rundt eleven skulle «kunne» alle elevene og ivareta dem godt både med tanke på opplæring og helseutfordringer.

Fravær og vikarbruk

Skolen hadde oversikter over fravær og vikarbruk. Skolen førte daglige oversikter over fraværet til ansatte per klasse. Av oversiktene framgikk det om fraværet medførte flytting av personalet fra andre klasser eller oppgaver, bruk av ringevikarer eller ikke å

sette inn vikar. Det framgikk også av listene om det var elevfravær. Det framgikk også hvorvidt det var satt inn vikar én time, flere timer eller hele dagen.

4.2.2 Rødtvet skole

a) Skriftlige rutiner

I årshjulet sto det to frister for å fatte vedtak for elever i spesialgruppene: mai og 15. september. Ifølge inspektøren var rutinen at vedtak skulle fattes for alle elevene i midten av september. Videre var det satt frist i årshjulet for innlevering av IOP. Ifølge inspektøren var kontaktlærerne ansvarlige for å utarbeide IOP. Det var rektor og inspektøren som fattet enkeltvedtak om spesialundervisning. Utover årshjulet hadde ikke skolen skriftlige rutiner for vedtak om spesialundervisning eller utarbeidelse av IOP.

b) Skolens vedtak om spesialundervisning

Kommunerevisjonen har gått gjennom sakkyndig vurdering, vedtak, individuell opplæringsplan og årsrapport for ti elever for skoleåret 2019/2020.

Alle elevene hadde gyldige vedtak. Vedtakene var fattet 2. eller 3. oktober 2019. De gjaldt for skoleåret 2019/2020 eller inntil nytt vedtak ble fattet. I vedtakene sto det en beskrivelse av elevens diagnose/utfordringer og antall årstimer spesialundervisning eleven skulle ha. Utover dette hadde alle vedtakene identiske formuleringer knyttet til innhold, omfang, organisering og kompetanse.

Rektor påpekte at vedtakene ble skrevet slik at det var noe fleksibilitet, slik at pedagogene hadde mulighet til å gjøre endringer basert på behovene til den enkelte elev. Inspektøren oppfattet at vedtakene var i tråd med de sakkyndige vurderingene, og at det ikke var nødvendig å spesifisere vedtakene ytterligere når det gjaldt organisering, fordi elevene var i små grupper og jobbet stort sett én-til-én.

Innhold i opplæringen

Om innhold sto følgende i alle vedtakene «Eleven har ikke forutsetninger for å følge trinnets ordinære undervisning. Språk og kommunikasjon skal vektlegges i undervisningen.» Det var ingen individuelle beskrivelser av innhold i opplæringen. I de sakkyndige vurderingene sto det informasjon om bortfall eller reduksjon i fag og behov for individuelle opplæringsmål. Dette framkom ikke i vedtakene.

Omfanget av opplæringen

Vedtakene oppga hvor mange årstimer spesialundervisning eleven var tildelt. For de fleste var antallet oppgitt som et tidsrom. Sakkyndige vurderinger anga også ofte tidsrom fordi skolen måtte ta høyde for endringer i årstimer de kommende år.

Organisering av opplæringen

I alle vedtakene sto det: «Opplæringen vil organiseres i individuell undervisning 1:1 og i liten gruppe.» Det var ikke informasjon om organiseringen utover dette. For eksempel var det ikke konkretisert om elevens faste klasse utgjorde en «liten gruppe», eller hvor mye av opplæringen som skulle gis som eneopplæring, i mindre gruppe eller i klassen. De sakkyndige vurderingene ga i enkelte tilfeller informasjon om i hvilke situasjoner eleven ville ha utbytte av én-til-én-undervisning, og i hvilke situasjoner eleven ville ha utbytte av å jobbe i gruppe, uten at dette var gjenspeilet i vedtaket.

Ansattes kompetanse

Om kompetanse sto følgende i alle vedtakene: «Elevens opplæring gis av kontaktlærere og assistenter i klassen.» I de sakkyndige vurderingene var det mer detaljerte beskrivelser av bestemt kompetanse PPT vurderte at eleven hadde behov for. I vedtakene var det heller ikke omtale av hvor mye av opplæringen kontaktlærere og assistenter skulle stå for.

c) Samsvar mellom elevenes vedtak og faktisk gjennomføring Rutiner og ansvarsdeling

Ifølge inspektøren var kontaktlærerne ansvarlige for å utarbeide individuell opplæringsplan og for å sikre samsvar mellom elevenes vedtak og den faktiske gjennomføringen av opplæringen. Inspektøren fortalte at hun gikk gjennom alle de individuelle opplæringsplanene for å ta en overordnet sjekk av at de inneholdt de rette elementene, og at de virket rimelige opp mot årsrapportene eller sakkyndige vurderinger. De to pedagogene i hver gruppe skulle samarbeide om utarbeidelsen av dokumentene. Rutinene for å sikre samsvar mellom vedtak og faktisk gjennomføring var ikke skriftlige.

Skolen hadde ikke en skriftlig beskrivelse av hva som var rollene og ansvaret til de ulike stillingsgruppene ved spesialgruppene. En kontaktlærer oppga at hun oppfattet skolens forventninger som klar: De hadde ansvar for den overordnede planleggingen av opplæringen, samt det administrative og praktiske ansvaret for assistentene i gruppen.

Individuelle opplæringsplaner (IOP) og faktisk gjennomføring

Skolen hadde utarbeidet individuell opplæringsplan for alle de ti elevene. Kommunerevisjonen gjennomgikk dokumentasjonen til. Av disse var syv datert i september eller oktober 2019, mens de tre ikke var daterte.

En summarisk gjennomgang viste at flere av de gjennomgåtte IOP-ene utdypet forhold som ikke var berørt i elevenes vedtak knyttet til blant annet innhold og organisering, men som framgikk av de sakkyndige vurderingene. Alle IOP-ene inneholdt konkrete individuelle læringsmål i det enkelte fag for skoleåret. De fleste planene beskrev arbeidsmetoder. Det varierte hvor detaljert organiseringen var beskrevet. I noen planer var organisering beskrevet per mål eller fag, mens det i andre planer var mer generelle beskrivelser. Om lag halvparten IOP-ene inneholdt beskrivelser av hvordan eleven skulle vise at kompetansen fra læringsmålet var oppnådd. De resterende planene hadde ikke slike beskrivelser.

Seks av IOP-ene inneholdt ikke nærmere informasjon enn vedtaket om kompetansen til de ansatte som jobbet med eleven. I fire av IOP-ene sto det mer detaljert informasjon om kompetansebehov, for eksempel at eleven hadde behov for undervisningspersonell med kompetanse innen alternativ og supplerende kommunikasjon. I én av IOP-ene sto det at undervisningen skulle bli gitt av kontaktlærere, og ikke både kontaktlærere og assistenter slik det var formulert i vedtaket. Det var ikke informasjon i noen av IOP-ene om hvor stor andel av opplæringen som skulle gjennomføres av pedagoger, og hvor stor andel som skulle gjennomføres av assistenter.

Flere påpekte at det hadde vært hyppige utskiftninger av PP-rådgivere ved skolen. Dette påvirket ifølge en kontaktlærer muligheten for bistand fra PP-rådgiver ved utarbeidelsen av IOP-er.

En kontaktlærer viste til at det var utfordrende å finne nok smårom til de elevene som hadde behov for skjerming, men skillevegger i rommene ble benyttet. En annen oppga at alle elevene i gruppen i utgangspunktet hadde behov for én-til-én-oppfølging, men at de store deler av dagen var én ansatt for lite til at de fikk til dette. Samtidig mente kontaktlærerne at de klarte å skjerme elevene og gi dem tett individuell oppfølging.

I intervjuene fortalte ansatte at de rullerte innad i klassen på hvem som var sammen med hvilke elever, og at de hadde satt opp en turnus med oversikt over dette. En kontaktlærer sa det var et mål at alle ansatte skulle være med alle elever i løpet av en uke for å sikre at elevene var fortrolige med alle de ansatte. Det skulle bidra til å redusere sårbarheten for eleven, samt å fordele oppgavene knyttet til elever som trengte tettere oppfølging relativt jevnt på de ansatte.

Av de ansatte som i spørreundersøkelsen oppga at de utarbeidet eller deltok i utarbeidelse av IOP-er, svarte

- 92 prosent at de i stor grad hadde kompetanse til å utarbeide IOP, mens 8 prosent oppga i liten grad
- 54 prosent at skolen i stor grad hadde lagt til rette for samarbeid mellom ansatte om å utarbeide IOP, men 15 prosent oppga i liten grad

Alle lærerne oppga at den enkelte elevs IOP i stor grad var viktig for planleggingen av undervisningen.

På spørsmål om skolen ga eleven opplæring i henhold til den enkeltes IOP, oppga

- 69 prosent av foreldrene at skolen i stor grad ga barnet den opplæringen han/hun skulle ha etter sin IOP, mens 6 prosent svarte i liten grad
- 84 prosent av de ansatte at skolen i stor grad ga eleven dette

Vi stilte også foreldre og ansatte tilsvarende spørsmål knyttet til perioden da skolen var helt eller delvis stengt våren 2020. Da oppga

- 63 prosent av foreldrene at skolen i stor grad ga barnet den opplæringen han/hun skulle ha etter sin IOP, mens 25 prosent oppga i liten grad
- 26 prosent av de ansatte at skolen i stor grad ga dette, mens 21 prosent oppga i liten grad

Ledelsens oppfølging av gjennomføring av opplæringen

Inspektøren oppga at oppfølging av hvorvidt de ansatte tilpasset opplæringen til den enkelte elev i tråd med vedtak og individuell opplæringsplan var vevd inn i hennes daglige arbeid på skolen. Det var ingen skriftlige rutiner eller dokumentasjon knyttet til dette.

Inspektøren oppga at pedagogene var selvstendige og autonome i sine klasserom, og at hun hadde tillit til at de gjorde en god jobb. Inspektøren sa at hun var innom klasserommene med varierende mellomrom, enten på eget initiativ eller etter forespørsel fra pedagogene. Videre fortalte hun at hun hadde mye uformell drøfting med flere av pedagogene. Det hadde blitt mindre tid til slike samtaler under koronapandemien.

Kompetansen til lærere og assistenter

Ti av de elleve lærerne som jobbet i spesialgruppene skoleåret 2019/2020 hadde spesialpedagogisk utdanning med i gjennomsnitt om lag 110 studiepoeng. Inspektøren understreket at pedagogene var erfarne og engasjerte og delte kunnskap med hverandre. Rektor og inspektøren oppfattet at lærerne tilfredsstilte de kompetansekravene som var stilt i de sakkyndige vurderingene og vedtakene.

Tre av de elleve assistentene hadde bestått teoriprøven som barne- og ungdomsmedarbeider. Rektor oppga at det var en utfordring at flere av assistentene ikke hadde tilstrekkelige norskkunnskaper.

I spørreundersøkelsen oppga 67 prosent av lærerne at de i stor grad hadde tilstrekkelig spesialpedagogisk kompetanse. Videre var det 63 prosent av alle ansatte som oppga at de hadde tilstrekkelig kompetanse på alternativ og supplerende kommunikasjon til å kommunisere med elevene. Blant foreldrene oppga 63 prosent at skolen hadde tilstrekkelig kompetanse på alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) for å kommunisere med deres barn. Videre var det 88 prosent av foreldrene som opplevde at de ansatte som jobbet med barnet deres til daglig, var flinke til å ivareta barnet.

Klassemøter og veiledning av assistenter

Assistentene spilte en viktig rolle i opplæringen. Det var satt av en halvtime hver uke til møte mellom de assistentene og lærerne som jobbet i klassen. Møtene ble brukt til informasjonsutveksling knyttet til oppfølgingen av elevene i gruppen.

Kontaktlærerne oppga at veiledning av assistentene først og fremst skjedde underveis i timene med elevene. Assistentene opplevde at de hadde fått god opplæring da de begynte å jobbe med elevene, at de fikk god nok informasjon fra lærerne underveis, og at det var lett å spørre hvis det var noe de lurte på. Assistentene og pedagogene hadde det daglige samværet med elevene og delte på å stå for opplæringen. En kontaktlærer forklarte at pedagogene lagde oppgaver og fortalte assistentene hvordan undervisningsopplegget skulle gjennomføres.

Det var ingen skriftlige rutiner eller føringer fra skoleledelsens side om hvordan veiledning av assistenter skulle gjennomføres. Rektor anså det som at alle pedagogene kjente godt til veiledningsansvaret de hadde overfor assistentene. Likevel mente både rektoren og inspektøren at skolen hadde et forbedringspotensial knyttet til å sette denne veiledningen i bedre system.

Kun 11 prosent av alle ansatte som besvarte spørreundersøkelsen, oppga at skolen i stor grad hadde lagt til rette for individuell veiledning av assistentene, mens 53 prosent oppga at skolen i liten grad hadde lagt til rette for dette. Av assistentene oppga imidlertid 90 prosent at de sjelden eller aldri fikk for mye ansvar for opplæringen.

Registrering av tapt spesialundervisning og sikring av årstimer til eleven

Skolen hadde ikke rutine eller praksis for å registrere tapt spesialundervisning som skyldes ansattes fravær, slik at dette eventuelt kunne tas igjen senere. Rektor og inspektør mente at det ikke var behov for å telle pedagogtimer, fordi det alltid ville være pedagoger med riktig kompetanse til stede. Rektor pekte på at det var to pedagoger på hver gruppe, og at de som regel ikke ville være borte samtidig. Selv om de to pedagogene i en gruppe hadde delt kontaktlæreransvaret, kjente de begge godt til

gruppens elever. I tillegg påpekte rektor at assistentene skulle være godt kjent med de pedagogiske oppleggene for elevene i gruppen og kunne gjennomføre planlagt opplæring.

Fravær og vikarbruk

Ifølge inspektøren registrerte vikarinnkalleren fraværet blant de ansatte daglig. Fravær hos en pedagog ble normalt erstattet med en assistent. Skolen hadde ikke skriftlige føringer for hvilken opplæring eller kompetanse vikarer skulle ha. Inspektøren mente at vikarer måtte forberedes godt, og at det var viktig at de var motivert til å være sammen med denne elevgruppen. Skolen hadde startet et arbeid med å kartlegge og vurdere tiltak knyttet til høyt sykefravær i samarbeid med bedriftshelsetjenesten.

4.3 Kommunerevisjonens vurderinger

Begge skolene kunne vise til flere forhold som kunne bidra til ivaretagelse av elevenes behov.

Utformingen av enkeltvedtak har betydning for muligheten til å vurdere om det var samsvar mellom vedtak og faktisk gjennomføring. Verken Haukåsen skole eller Rødtvet skole hadde i tilstrekkelig grad konkretisert vedtaket på en måte som gjør at vi kan vurdere hvorvidt det var et slikt samsvar. Vedtakenes utforming vil også ha betydning for kontaktlærernes, og dermed skolenes, mulighet til å sikre samsvar.

Ved begge skolene var vedtakene i liten grad konkretisert, blant annet når det gjaldt organiseringen av undervisningen (klasse, mindre gruppe og eneundervisning). I vedtakene var det heller ikke konkretisert hvor mye av undervisningen som skulle gjennomføres av henholdsvis pedagoger og assistenter. Vedtakene ga videre ikke klar informasjon om hvilken spesialundervisning elevene skulle ha. Vi stiller derfor spørsmål ved om vedtakene i praksis hadde betydning for elevenes skoledag. Dette gjaldt i større grad for Rødtvet skole, som hadde identiske formuleringer om innhold, organisering og kompetanse. Generelle formuleringer kunne også gjøre det vanskelig for foreldre å vurdere om opplæringen var i samsvar med vedtaket. Vedtakene ved Haukåsen skole var tilpasset den enkelte elev når det gjaldt bemanningens kompetanse.

Assistentene spilte en viktig rolle i opplæringen, selv om det i liten grad var reflektert i vedtakene ved begge skoler. Relativt mange ansatte oppga at egen skole i liten grad hadde lagt til rette for individuell veiledning av assistentene. Etter vår vurdering ga det risiko for at opplæringen ikke var i henhold til de planene som pedagogene hadde utarbeidet, eller ble gjennomført med annen kompetanse enn forutsatt.

Når det gjaldt omfang, var antallet årstimer i de fleste vedtakene ved Rødtvet skole oppgitt som et timespenn. Konsekvensen av dette er at vedtakene ikke ga informasjon om hvor mange spesialundervisningstimer eleven skulle ha det året vedtaket gjaldt for.

For begge skolene var det i stor grad opp til kontaktlærerne å vurdere samsvaret mellom elevens vedtak og den gjennomførte opplæringen. Dette syntes personavhengig. Ingen av skolene hadde for eksempel klargjort hvilke momenter som kontaktlærerne skulle vektlegge i en slik vurdering.

Skolene registrerte ikke tapte spesialundervisningstimer som følge av fravær hos ansatte. En slik registrering ville være en forutsetning for å ta igjen timer. I direktoratets veileder og i etatens rundskriv 6/2017 var det ikke klargjort om disse føringene fullt ut også skulle gjelde spesialgrupper og spesialscoler.

Begge skolene hadde utarbeidet IOP-er for alle elevene i utvalget vårt. Gjennomgående var det satt pedagogiske mål for elevenes læring og hverdagslivsmestring. Vi ser det som positivt at relativt høye andeler ansatte og foreldre ved begge skolene oppga at elevene i stor grad fikk opplæring i henhold til den enkeltes IOP. Under koronapandemien var andelene som mente dette, betydelig lavere, med unntak av foreldre på Rødtvet skole.

5. Skolenes vurdering av læringsutbytte og måloppnåelse

5.1 Revisjonskriterier

- Skolen bør fortløpende vurdere gjennomføringen av opplæringen.
- Elevens måloppnåelse skal vurderes og framgå av elevens årsrapport.

5.2 Faktabeskrivelse for de to skolene

5.2.1 Haukåsen skole

a) Rutinebeskrivelser

I skolens personalhåndbok framgikk det at kontaktlærerne skulle sørge for å utarbeide halvårsvurderinger, pedagogisk rapport ved behov og årsvurdering for den enkelte elev. Videre skulle kontaktlærer kartlegge elevens faglige progresjon med jevne mellomrom. Kontaktlærerne skulle også vurdere elevene i forkant av foreldresamtalene. Skolens årshjul konkretiserte ulike frister for halvårsvurdering og årsrapport. Det var videre forutsatt at elev og foreldrene skulle få kopi av begge vurderingene/rapportene.

b) Fortløpende vurdering av opplæringen

Lærerne fortalte at de noen ganger brukte de ukentlige klasse møtene for de ansatte tilknyttet den enkelte klasse til vurdering av opplæringen til den enkelte elev. Kontaktlærerne fortalte at faglærerne ofte deltok under møtet, eller at de innhentet faglærers vurdering i forkant. Kontaktlærerne fortalte at de rådførte seg med andre på skolen i forbindelse med møtene. Eksterne spesialister og veiledere kunne også benyttes hvis skolens kompetanse ikke strakk til for å gi elevene den beste opplæringen.

Kontaktlærerne fortalte at de vurderte elevenes behov og progresjon løpende i det daglige samarbeidet med faglærere og andre ved skolen, som elevens logoped, fysioterapeut og ergoterapeut. Én pekte også på at gode assistenter kom med verdifulle innspill til vurdering av status for gjennomføringen og mulige endringer som kunne medføre bedre progresjon. Også andre ansatte oppga i åpne felt i spørreundersøkelsen at skolen hadde en god kultur for å vurdere de pedagogiske oppleggene for hver enkelt elev og for å gjøre nødvendige justeringer underveis.

Flere pekte videre på at kontaktlærernes forberedelse og gjennomføring av foreldresamtaler var viktige elementer av underveisvurderinger av opplæringen. Kontaktlærerens forberedelse til tverrfaglige møter og utarbeiding av pedagogisk rapport i forkant av bestilling av ny sakkyndig vurdering for eleven representerte også evalueringspunkter. Skolens PP-rådgiver oppga at kontaktlærerne var godt forberedte til disse møtene, og at de pedagogiske rapportene var gode.

I spørreundersøkelsen svarte 91 prosent av lærerne at de i stor grad vurderte læringsutbyttet til elevene kontinuerlig gjennom året. Videre var det 77 prosent av lærerne som oppga at de i stor grad gjorde justeringer i opplegget til den enkelte elev når måloppnåelsen var lav. Enkelte lærere formidlet at det kan være vanskeligere å løpende vurdere progresjon og måloppnåelse siden det tar tid å bli ordentlig kjent med den enkelte elev, og de ofte var kontaktlærer til eleven kun ett skoleår.

Halvårsvurderinger

Det forelå halvårsvurderinger i skoleåret 2019/2020 for alle de utvalgte elevene. Etter Utdanningsetatens rundskriv om spesialundervisning skal det på årstrinn 1–7 gis skriftlig halvårsvurdering i fagene norsk og matematikk, samt i fagene engelsk og naturfag på årstrinn 5–7. Haukåsen skole hadde valgt å benytte skriftlige halvårsvurdering for alle elevens mål og i alle fag. Skolen brukte de samme dokumentmalene for halvårsvurdering og årsrapporter.

c) Årsrapporter

Det forelå årsrapporter for alle de utvalgte elevene. Rapportene var relativt fyldige, selv om omfanget varierte noe. Det framgikk av alle årsrapportene hvilke mål som den enkelte elev hadde nådd, hvilke som delvis var nådd, og hvilke som ikke var nådd. Det var gjennomgående gjort vurderinger av om målene skulle videreføres neste skoleår.

Det framgikk av årsrapportene at covid-19-pandemien hadde gitt et brudd i kontinuitet, noe som hadde påvirket elevenes måloppnåelse.

Av lærerne oppga 95 prosent at de i stor grad opplevde at elevenes årsrapporter ga nyttig informasjon om elevenes måloppnåelse. Også skolens fungerende PP-rådgiver oppga at de årsrapportene som hun hadde gjennomgått, gjennomgående var av god kvalitet, og ga PPT viktig informasjon om elevens opplæring og måloppnåelse når ny sakkyndig vurdering skulle utarbeides.

5.2.2 Rødtvet skole

a) Rutinebeskrivelser

Ifølge årshjulet var det frist for halvårsvurdering i januar. Inspektøren oppga at alle elevene skulle ha skriftlig halvårsvurdering. I juni var det frist for årsvurdering og utviklingssamtale (foreldresamtale). Utover årshjulet hadde ikke skolen skriftlige rutiner som beskrev hvordan skolen skulle vurdere gjennomføringen av opplæringen eller elevenes måloppnåelse.

b) Skolens fortløpende vurdering av opplæringen

Klassemøtene ble benyttet til informasjonsutveksling knyttet til oppfølgingen av elevene i gruppen, for eksempel dersom det hadde oppstått endringer i behovene til en elev eller i oppfølgingen. Videre oppga en kontaktlærer at han/hun og den andre pedagogen i gruppen hadde hatt et fast ukentlig møte, men at det ikke hadde blitt gjennomført like fast under koronapandemien. Utover dette hadde ikke skolen faste møtepunkter for å diskutere eller vurdere elevenes progresjon.

Lærerne og inspektøren oppga at de hadde utviklingssamtaler med foreldrene to ganger i året. Malen for slike samtaler la opp til å snakke om elevenes måloppnåelse.

Den ene kontaktlæreren oppga at utarbeidelse av halvårsvurdering og årsrapportering, samt forberedelse til foreldresamtaler, var viktige stoppunkter for å evaluere elevenes måloppnåelse. Kontaktlæreren pekte på at vurderingen var avhengig av målene. Der det var konkrete mål, var det enklere å fastslå grad av måloppnåelse, mens for mer abstrakte mål måtte man bruke pedagogisk skjønn og ulike verktøy. Læreren understreket at selv om eleven hadde måloppnåelse på et område i januar, så var det

ikke nødvendigvis slik at eleven kunne det samme i mai. Flere viste til at det var viktig med repetisjoner i opplæringen.

Lærerne i spørreundersøkelsen fikk spørsmål om de vurderte læringsutbyttet til elevene kontinuerlig gjennom skoleåret. Alle lærerne svarte at de i stor grad gjorde det. På spørsmål om skolen gjorde justeringer i opplegget til den enkelte elev når måloppnåelsen var lav, svarte 67 prosent at skolen i stor grad gjorde dette.

Halvårsvurderinger

Kommunerevisjonen etterspurte halvårsvurderinger for enkelte elever. Det forelå halvårsvurderinger i skoleåret 2019/2020 for disse. Inspektøren mente at halvårsvurderingene ga skolen en pekepinn underveis på hvordan det gikk med måloppnåelsen til den enkelte elev. Den ene kontaktlæreren påpekte at halvårsvurderingen ville gi informasjon dersom de ikke hadde fått jobbet nok med et tema. I slike tilfeller hadde de vårsemesteret igjen til å gjøre endringer.

c) Årsrapporter

Det forelå årsrapport for alle de ti elevene Kommunerevisjonen gikk gjennom dokumentasjonen til. De inneholdt et felt for å vurdere elevens faglige kompetanse ut fra målene i individuell opplæringsplan, og et felt for å vurdere organiseringen.

Årsrapportene inneholdt i all hovedsak beskrivelser av hva eleven hadde gjort og kunne i de enkelte fagene eller knyttet til de enkelte målene. Det var i liten grad spesifikk informasjon om hvorvidt målet skulle avsluttes, videreføres eller endres. Det var i liten grad omtale av bruddet i opplæringen som følge av at skolen var helt eller delvis stengt under koronapandemien, og hvordan det eventuelt påvirket elevens måloppnåelse.

En kontaktlærer oppga at dersom det var mål som ikke var nådd, skrev de i årsrapporten en kort begrunnelse for at de ikke hadde fått jobbet med målet, og at målet skulle videreføres til neste skoleår. Alle lærerne oppga i spørreundersøkelsen at de opplevde at elevenes årsrapport i stor grad ga nyttig informasjon om elevenes måloppnåelse.

Inspektøren fortalte at hun gjennomgikk alle halvårsvurderingene og årsrapportene forrige skoleår for å sikre at de faktisk ble utarbeidet og ta en overordnet kvalitetssjekk.

5.3 Kommunerevisjonens vurderinger

Undersøkelsen viser at både Haukåsen skole og Rødtvet skole fortløpende vurderte gjennomføringen av opplæringen. Begge skolene hadde rutiner eller årshjul som la til rette for at elevenes utbytte av opplæring ble vurdert. De aller fleste lærerne ved begge skolene oppga at de vurderte læringsutbyttet til elevene kontinuerlig gjennom året. Mange oppga at de gjorde justeringer i opplegget når elevenes måloppnåelse var lav. Å vurdere gjennomføringen av opplæringen er en forutsetning for å kunne endre undervisningsopplegget når det er behov for det.

Undersøkelsen viser videre at alle årsrapportene som vi gjennomgikk, beskrev elevens måloppnåelse. I årsrapportene ved Haukåsen skole var det gjennomgående vurdert om målene skulle avsluttes, videreføres eller endres. Årsrapportene inneholdt også informasjon om hvordan måloppnåelsen var påvirket av koronapandemien. Dette framgikk ikke av årsrapportene ved Rødtvet skole.

6. Elev- og foreldremedvirkning og skole-hjem-samarbeid

6.1 Revisjonskriterier

- Skolen skal sikre elevens medvirkning.
- Skolen skal sikre foreldrenes medvirkning og legge til rette for skole-hjem-samarbeid.

6.2 Faktabeskrivelse for de to skolene

6.2.1 Haukåsen skole

a) Elevmedvirkning

Den enkelte elevs medvirkning i egen skoledag

Et mål i skolens strategiske plan for 2020 var å styrke elevenes medvirkning. Styrking av livsmestringsperspektivet og elevens stemme var blant skolens viktigste satsingsområder. Skolens tiltaks- og aktivitetsplan for 2020 hadde flere tiltak for å heve kompetansen på å kommunisere med eleven. Eksempler var jevnlig øker med vekt på videreutvikling av ASK i personalgruppen og opplæring i tegn-til-tale for assistentene.

Flere av de ansatte viste til at det viktigste for å sikre medvirkning var å prøve å forstå hva elevene ga uttrykk for. Flere la vekt på viktigheten av stabilitet i bemanningen og kontinuitet i skolehverdagen. Flere la videre vekt på at det måtte være fleksibilitet i gjennomføringen av dagsplanene. Hvor lenge en elev kunne jobbe med en oppgave, var avhengig av dagsformen.

På spørsmål til foreldre i spørreundersøkelsen om de opplevde at skolen la tilstrekkelig til rette for at barnet kunne påvirke sin egen skolehverdag, svarte 68 prosent ja, 9 prosent nei og 23 prosent vet ikke. På tilsvarende spørsmål til de ansatte oppga 87 prosent at skolen i stor grad la til rette for elevens påvirkning av egen skolehverdag, mens 1 prosent oppga i liten grad.

Elevmedvirkning på systemnivå

For skoleåret 2019/2020 besto elevrådet av åtte elever. Disse elevene var blant de best fungerende, som maktet å framføre ønsker og budskap. En kontaktlærer var tilrettelegger, og assisterende rektor fulgte opp. I 2019/2020 ble det avholdt to møter på høsten og to på våren. Det ene møtet dreide seg primært om spørsmål som elevene ønsket svar på, knyttet til skolens håndtering av covid-19. På de øvrige møtene behandlet elevrådet en rekke saker som motiv på skolegenser, ønske om flere knagger til håndklær og bruk av spillerom. I tillegg hadde elevrådet gitt innspill til hva som var viktig for elevene i forbindelse med utformingen av ny skole fra 2024. I flere saker ønsket rådet å involvere andre elever.

Rektor oppga at det for skoleåret 2020/2021 ikke hadde vært et fungerende elevråd på grunn av smittevern hensyn og skolens kohortinndeling.

Elevundersøkelsen i regi av Utdanningsdirektoratet er en årlig undersøkelse der elever får si sin mening om læring og trivsel i skolen. Rektor oppga at elevene ved Haukåsen skole ikke deltok.

b) Foreldremedvirkning og samarbeid

Skolen hadde enkelte skriftlige føringer for foreldremedvirkning og samarbeidet med foreldre. Kontaktlærer hadde ansvaret for kontakten med hjemmet. Kontaktlærerne skulle delta i foreldremøter, delta i tverrfaglige møter om den enkelte elev sammen med foreldrene og gjennomføre minst to forberedte foreldresamtaler per år. Det var ikke informasjon på skolens internettsider om oslostandarden for skole-hjem-samarbeid.

På individnivå

Det var forutsatt av skolens føringer og mal for IOP at foreldre skulle underskrive på at de var kjent med elevens IOP. Vår gjennomgang av IOP-ene til utvalgte elever viste at disse var underskrevet med ett unntak.

Både ansatte og flere foreldre oppga at det var daglig kontakt mellom skole og hjem. Kontakten skjedde først og fremst gjennom informasjon om aktiviteter og eventuelle hendelser i elevenes kontaktbok. Der ga skolen daglige rapporter om dagsform og helsetilstand for mange av elevene. Det varierte hvor mye kontaktlærerne og foreldrene benyttet kontaktboken. Enkelte foreldre ønsket mer informasjon i boken om eleven syntes å like ulike aktiviteter, hva som var den pedagogiske tanken bak aktiviteten, og om formålet syntes å være ivaretatt. Andre viste til hyppig kontakt på telefon og e-post.

Spørreundersøkelsen rettet mot foreldre ved Haukåsen skole viste at

- 70 prosent oppga at de var fornøyde med informasjonen de fikk fra skolen om barnets skoledag, mens 16 prosent var misfornøyde
- 75 prosent syntes at samarbeidet med skolen fungerte bra, mens 14 prosent svarte at det fungerte dårlig
- 70 prosent opplevde at skolen i stor grad lyttet til deres synspunkter, mens 18 prosent opplevde det i liten grad

Foreldrene hadde delte opplevelser fra perioden da skolen var helt eller delvis stengt grunnet koronapandemien. Det var 41 prosent som var fornøyde med skolens kontakt med barnet deres i denne perioden, mens 41 prosent var misfornøyde.

Flere foreldre henvendte seg til Utdanningsetaten i 2019 etter at skolen hadde gitt beskjed om at det av personvern hensyn var uaktuelt med digital kommunikasjon mellom skole og hjem. Flere foreldre vi har snakket med, etterlyste en annen kommunikasjonsplattform enn en bok. Noen viste også til bekymringer om smittevern når mange berørte boken daglig.

Det var ingen fastlagt rapportering fra kontaktlærer til nærmeste leder om gjennomføringen av foreldresamtalene. Noen ansatte var usikre på om alle planlagte samtaler ble gjennomført våren 2020, på grunn av koronapandemien.

Flere foreldre oppga at de var fornøyde med samarbeidet med kontaktlæreren og/eller kommunikasjonen med de øvrige ansatte. Noen ga imidlertid uttrykk for skolens ledelse hadde vært lite lydhøre. De viste til at det var enkelt å få kontakt med skolens ledelse, men at det hadde skjedd lite i etterkant av oppfølging av det de hadde tatt opp.

Uttrykk for misnøye og klager

Kontaktlæreren skulle melde til skolens ledelse om bekymringsfulle forhold knyttet til eleven, inkludert kritiske tilbakemeldinger fra foreldre. Skolen hadde ikke en samlet oversikt over slike henvendelser. Rektor understreket at ledelsen kjente de fleste foreldrene, og de fleste ville ha lav terskel for å ta kontakt. Ofte ville skolen invitere til møte mellom kontaktlærer, dennes leder og foreldrene dersom et møte var noe foreldrene ønsket, ellers ville ofte ledelsen skriftlig besvare slike henvendelser.

Skolen hadde ikke skriftlige rutiner for hvordan den skulle håndtere situasjoner der foreldre skriftlig eller muntlig ga uttrykk for misnøye utover ovennevnte.

Vi har bedt om tilgang til klager og andre kritiske henvendelser fra foreldre for skoleåret 2019/2020 og høsthalvåret 2020. Skolen viste til to mottatte klager:

- En klage på skolens vurdering av en elevs rett til hjemmeundervisning og forskjøvet skoledag. Foreldrene fikk ikke medhold i retten til hjemmeundervisning og forskjøvet skoledag, men Utdanningsetaten ba skolen foreta en ny vurdering.
- En klage om vedtak om spesialundervisning der foreldrene mente at skolens vedtak ikke var i overensstemmelse med sakkyndig vurdering med hensyn til lærerens kompetanse. Klagen omfattet også skolens framgangsmåte ved iverksetting av endringer for eleven, siden den ikke hadde drøftet endringene med foreldrene. Skolen ga foreldrene medhold.

Som beskrevet i kapittel 4 var det flere foreldre som var kritiske til at skolens vedtak om spesialundervisning var lite konkrete, blant annet når det gjaldt bemanningen, bemanningens kompetanse og organiseringen av opplæringen.

På systemnivå

Foreldremøter

Skolen skulle avholde foreldremøter to ganger årlig, et på høsten og et på våren. Møtene på høsten har vært todelt. En del var felles for alle foreldre, der skoleledelsen orienterte om skolen og aktuelle saker. En annen del var for den enkelte klasse. Her orienterte lærerne blant annet om planene for året. Møtene på våren har hatt faglig tema, gjerne med foredrag etter ønske fra FAU. Møtet våren 2020 var om alternativ og supplerende Kommunikasjon.

Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU)

Rektor oppga at FAU har fungert godt. FAU-møtene har vært åpne for alle foreldre. FAU har hatt flere arrangementer i skolens lokaler og levert høringsuttalelser til aktuelle saker lokalt og nasjonalt. Foreldrene hadde valgt en leder av FAU for skoleåret 2019/2020, men ikke for undersøkelsesperioden skoleåret 2020/2021.

Driftsstyret

Driftsstyret hadde normalt møter cirka hver annen måned. Det hadde en foreldrerepresentant som leder i undersøkelsesperioden. En mangeårig leder av driftsstyret som satt fram til vårhalvåret 2020, uttrykte at styret hadde vært en viktig medspiller for skolens ledelse til å utvikle Haukåsen skole til å bli en skole og i mindre grad et avlastings- eller oppholdssted.

Enkelte foreldre har stilt spørsmål ved at ikke alle protokollene fra driftsstyret var tilgjengelig på skolens hjemmesider.

Skolen har ikke hatt elevrepresentanter i driftsstyret – slik det framgikk av Oslos reglement for driftsstyret for grunnskoler med ungdomstrinn.

Brukerundersøkelser

Foreldre har ikke deltatt i Oslo kommunes publikums- og brukerundersøkelse. Foreldrene hadde de siste årene deltatt i brukerundersøkelsen for aktivitetsskoletilbudet i Oslo, og rektor oppga at skolen hadde hatt nytte av tilbakemeldingene fra foreldrene.

6.2.2 Rødtvet skole

a) Elevmedvirkning

Den enkelte elevs medvirkning i egen skoledag

Skolen hadde ikke skriftlige rutiner knyttet til elevmedvirkning, med unntak av at det i årshjulet framgikk at det skulle gjennomføres elevsamtaler. Inspektøren oppga at kontaktlærerne skulle gjennomføre elevsamtaler med de elevene som hadde et språk som medførte at kontaktlærerne kunne snakke med dem.

Inspektøren sa at de ansatte ofte måtte tolke elevenes signaler, og at det var noen elever som var vanskeligere å tolke enn andre. Derfor var stabilitet og kontinuitet i personalet viktig, slik at de kunne prøve seg fram for å finne ut av hva eleven trives med. En assistent oppga at det var vanskelig for elevene hun jobbet med å uttrykke meningen sin, men at de ansatte kunne se det på ansiktsuttrykket hvis det var noe eleven mislikte. Rektor oppga at det tidligere hadde vært flere møter med pedagogene på spesialgruppene om hvordan de kunne få med elevstemmene i det daglige arbeidet.

På spørsmål til foreldre i spørreundersøkelsen om de opplevde at skolen la tilstrekkelig til rette for at barnet kunne påvirke sin egen skolehverdag, svarte 75 prosent ja, 6 prosent nei og 19 prosent vet ikke. På tilsvarende spørsmål til de ansatte oppga 47 prosent at skolen i stor grad la til rette for elevens påvirkning av egen skolehverdag, mens 16 prosent oppga i liten grad.

Elevmedvirkning på systemnivå

Det var ingen elever fra spesialgruppene som var med i elevrådet. Rektor sa at skolen ikke hadde hatt tilstrekkelig oppmerksomhet på dette. Hun sa at det helt klart var elever i spesialgruppene som ville kunne fungere godt og selv ha glede av elevrådsarbeid. Rektor oppga at hun ville følge opp dette. Ifølge rektor hadde ikke elevene i spesialgruppene vært omfattet av elevundersøkelsen fra Utdanningsdirektoratet. Dette var et tema de ikke hadde diskutert tidligere. Rektor mente at noen av elevene i spesialgruppene ville kunne svare på spørsmålene.

b) Foreldremedvirkning og skole-hjem-samarbeid

Det framgikk av årshjulet at det skulle avholdes foreldremøte i oktober. Utover det var ikke samarbeid med foreldre omfattet av skolens skriftlige rutiner.

På individnivå

Det var i hovedsak pedagogene som hadde kontakt med foreldrene. Inspektøren sa at skolen hadde klare rutiner for skole-hjem-samarbeid ved at alle elever hadde en

kontaktbok som ble sendt mellom skole og hjem daglig. Det var opp til foreldre om de ville skrive i den eller bruke andre kanaler. I tillegg ble e-post og telefon benyttet.

De ansatte fortalte at kontaktbøkene ble brukt daglig. Der skrev de informasjon om hvilke aktiviteter eleven hadde deltatt i, dagsform og liknende. Det var i hovedsak lærerne som skrev i boken. En kontaktlærer oppga å kontakte foreldrene på telefon dersom læreren fikk inntrykk av at beskjedene i kontaktboken ikke ble lest. En annen fortalte at enkelte ikke hadde ønsket å bruke fysisk bok under koronapandemien på grunn av smitterisikoen. Kontaktlæreren hadde da informert via e-post eller SMS.

Ifølge inspektøren sendte hun de individuelle opplæringsplanene elektronisk til foreldrene, i tillegg til at de skulle gjennomgå i utviklingssamtalene mellom kontaktlærer og foreldre. Inspektøren fortalte at hun oppfordret foreldrene til å ta kontakt dersom noe var uklart eller de var uenige i noe.

Spørreundersøkelsen rettet mot foreldre ved Rødtvet skole viste at

- 88 prosent oppga at de var fornøyde med informasjonen de fikk fra skolen om barnets skoledag, mens 6 prosent var misfornøyde
- 88 prosent syntes at samarbeidet med skolen fungerte bra, mens 6 prosent svarte at det fungerte dårlig
- 69 prosent opplevde at skolen i stor grad lyttet til deres synspunkter, mens 6 prosent opplevde det i liten grad

I fritestfeltet i spørreundersøkelsen var det en forelder som oppga at de ikke visste noe om hvordan skoledagen fungerte i praksis, eller hvorvidt barnet deres lærte noe. Denne respondenten oppga at det eneste som beroliget foreldrene på dette punktet, var at barnet virket fornøyd. En annen forelder beskrev samarbeidet med skolen som bra, men vedkommende skulle ønske det var tettere oppfølging og flere utviklingssamtaler i løpet av skoleåret. Videre oppga denne respondenten at han/hun ikke kunne huske at individuell opplæringsplan hadde blitt drøftet med vedkommende.

Åtte av foreldrene som svarte på spørreundersøkelsen, hadde barn på Rødtvet skole da skolen var helt eller delvis stengt våren 2020. Av disse var 63 prosent svært eller ganske fornøyde med skolens kontakt med barnet deres i denne perioden, mens én forelder var misfornøyd.

Uttrykk for misnøye og klager

Skolen hadde ikke skriftlige rutiner knyttet til hvordan skolen skulle håndtere henvendelser om misnøye eller klager utover rutiner knyttet til skolemiljø (jf. kapittel 7). Inspektøren oppga at de kontaktet foreldrene hvis skolen mottok slike henvendelser. Saker skulle løses på lavest mulig nivå, og inspektøren oppga at hun, og eventuelt rektor, deltok i møter der det var behov for det. Inspektøren vurderte at de fleste foreldre ga tydelig tilbakemelding til skolen hvis de opplevde at noe ikke fungerte. Det hadde vært seks henvendelser med misnøye fra foreldre i undersøkelsesperioden som skolen hadde registrert, men ingen formelle klager.

På systemnivå

Foreldremøter

Inspektøren fortalte at hun hadde ansvar for å kalle inn til foreldremøter. Ifølge årshjulet skulle det være foreldremøte én gang i året, i oktober. Møtene ga skolen mulighet til å dele informasjon og orientere foreldrene om aktuelle saker.

Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU)

Det hadde ikke blitt valgt foreldrerepresentant fra spesialgruppene til FAU i undersøkelsesperioden. Rektor sa at skolen var i gang med å etablere eget FAU for spesialgruppene. Inspektøren fortalte at de hadde tatt opp spørsmålet på foreldremøtet høsten 2020, men at ingen hadde meldt seg som klassekontakter. Vi ble fortalt at saker FAU behandlet ofte kunne være knyttet til aktiviteter i nærmiljøet, noe som ikke alltid var like relevant for foreldrene til elever i spesialgrupper som var bosatt i andre deler av Oslo.

Driftsstyret

Driftsstyret hadde, ifølge inspektøren, ikke behandlet saker knyttet til spesialgruppene i undersøkelsesperioden.

Brukerundersøkelser

Rektor oppga at foreldrene til elever i spesialgruppene hadde vært med på Oslo kommunes publikums- og brukerundersøkelse.

6.3 Kommunerevisjonens vurderinger

Undersøkelsen tyder på at begge skolene hadde lagt til rette for å ivareta den enkelte elevs mulighet for medvirkning. Samtidig indikerer den at Rødtvet skole hadde hatt mindre fokus på å sikre elevenes medvirkning enn Haukåsen skole.

Haukåsen skole hadde nedfelt mål og tiltak for å sikre at elevene kunne påvirke sin skoledag. Rødtvet skole hadde ikke nedfelt tilsvarende mål, men ifølge årshjulet skulle det gjennomføres elevsamtaler én gang i året. De fleste ansatte ved Haukåsen skole oppga at de la til rette for at elevene ut fra sine forutsetninger kunne påvirke sin egen skolehverdag, mens ved Rødtvet skole var det om lag halvparten av de ansatte som oppga det.

Rødtvet skole hadde heller ikke fora der elevene i spesialgruppene kunne medvirke på systemnivå, mens Haukåsen skole hadde fungerende elevråd skoleåret 2019/2020.

Begge skolene hadde flere aktiviteter som la til rette for informasjonsutveksling og ga foreldre mulighet til å komme med synspunkter. Relativt høye andeler av foreldre svarte at samarbeidet med skolen fungerte bra, noe vi anser som positivt.

Rødtvet skole hadde ikke i tilstrekkelig grad lagt til rette for skole-hjem-samarbeid på systemnivå. Skolen har signalisert at den ville etablere eget FAU for spesialgruppene.

7. Elevenes skolemiljø

7.1 Revisjonskriterier

- Skolen skal sikre at elevene har et godt og trygt skolemiljø.
- Skolen skal vurdere behov for tilrettelegging av det fysiske miljøet, inventar og spesielle hjelpemidler.

7.2 Faktabeskrivelse for de to skolene

7.2.1 Haukåsen skole

a) Trygt og godt skolemiljø

Rutinebeskrivelser og varsler om elevenes skolemiljø

Strategisk plan og personalhåndboken beskrev skolemiljø som et prioritert område. Alle som arbeidet på skolen, hadde plikt til å følge med, gripe inn og varsle hvis de fikk mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke hadde et trygt og godt skolemiljø. Ifølge skolens beredskapsplan skulle den som grep inn, varsle ledelsen og kontaktlærer. De skulle så bli enige om videre undersøkelse og behov for tiltak. Beredskapsplanen inneholdt også tiltak for situasjoner som brann, ulykker, dødsfall, skader, pandemier mv.

Beredskapsplanen inneholdt et tiltakskort for håndtering av vold og utagerende adferd og omtalte blant annet muligheten for bruk av nødverge for å hindre videre voldsutøvelse. Nærmeste leder skulle påse at ansatte fikk nødvendig kurs eller veiledning.

Vi har blitt opplyst om at assistentene i liten grad fikk mulighet til å gå på sikkerhetskurs, på grunn av krav til tilstedeværelse med elevene i arbeidstiden. Koronapandemien hadde forsterket nødvendigheten av at assistentene skulle være til stede på skolen. Rektor påpekte at få av elevene hadde en atferd som kunne betegnes som voldelig, men at enkelte kunne lugge, bite, spytte, selvskade eller slå i noen tilfeller.

Rektor oppga at det ikke hadde vært tilfeller av rapportering fra ansatte i undersøkelsesperioden om at elevene ikke hadde et trygt og godt skolemiljø. Det hadde heller ikke vært registrert bruk av tvang eller makt fra ansatte overfor elevene. Det var de ansatte som selv som skulle rapportere i HR-systemet om vold eller trusler fra elevene mot ansatte. I kalenderåret 2019 var det registrert åtte slike hendelser, og i 2020 var det ti hendelser. Det var ingen slike saker som hadde medført sykemeldinger. Det hadde ikke vært tilfeller av vold eller trusler fra en elev mot en annen elev. Rektor opplevde ikke at det var noe underrapportering av slike meldinger.

Det hadde vært en rekke opplærings- og kompetanseutviklingstiltak for ansatte i perioden, herunder foredrag blant annet om overgrep. Rektor viste til at skolens elevgruppe ifølge forskning var mer utsatt for overgrep enn barnebefolkningen for øvrig. Fagforeningene ønsket at ansatte og elever helst ikke skulle være i én-til-én-situasjoner på et lite synlig sted. Skolen prøvde å legge til rette for dette for eksempel ved å ha åpne dører. Skolen hadde videre utarbeidet en mal for risikovurdering og hadde kartlagt alle elevene. Det var også gjennomført en spørreundersøkelse til foreldre og elever om skolemiljø. Resultatene fra undersøkelsene var fulgt opp.

Skolen hadde ikke opprettet et skolemiljøutvalg (jf. opplæringsloven § 11-1a). Rektor viste til at skolen her hadde vurdert at et slikt utvalg ikke ville være til barnets beste etter barnekonvensjonen, og at barnets beste ikke alltid var i samsvar med andre lovkrav. Rektor påpekte at formålet med skolemiljøvalg er å sikre at elevenes stemme ble hørt, og at elevene aktivt tok del i utviklingen av skolemiljøet. Skolen hadde vurdert at ved å delta i møtene kunne elevene føle seg utrygge blant annet fordi det ville være en ukjent situasjon med deltakere som elevene ikke kjente.

Elevenes trivsel

Alle vi intervjuet på skolen, understreket behovet for stabile og trygge rammer for elevene. Det innebar en fast struktur på dagen, fast personale, kjente medelever og mange repetisjoner i opplæringen og hverdagslivstreningen. Elevene hadde behov for opplæring, men også for omsorg og helseoppfølging mens de var på skolen. For å sikre elevenes velbefinnende og læring var det ifølge rektor viktig at alle ansatte kjente elevene i klassen godt, slik at de kunne undervisningsoppleggene og de medisinske prosedyrene knyttet til hver enkelt elev.

Både i intervjuer og i spørreundersøkelsen uttrykte de ansatte i all hovedsak at de opplevde at elevene trivdes og var trygge på skolen. 78 prosent av de ansatte svarte at de opplevde at alle eller mange av elevene de jobbet med til daglig, var tilstrekkelig inkludert skolens sosiale fellesskap. Foreldres svar på tilsvarende spørsmål bygger opp under dette. En av foreldrene ga følgende tilleggsbeskrivelse i åpent tekstfelt i vår spørreundersøkelse:

Noe av det beste med Haukåsen er den sosiale trivselen. Gutten min trives så godt, enda han ikke har språk søker han til ytterdøren og forter seg hver dag til den faste taxien som kjører han. Og trivselen for han, og også meg som mor, starter med taxisjåføren som kommer hver dag med et smil og godt humør. Menneskene som jobber på Haukåsen er x-faktoren for meg.

Enkelte andre foreldre tok opp støy fra utagerende elever og årlig skifte av flere ansatte i klassen som negativt for barnets trivsel. Manglende forutsigbarhet på grunn av lærerbytter var også tatt opp med skolen. Blant foreldrene mente 73 prosent at skolen i stor grad ivaretok helseutfordringene til barnet deres på en god måte, mens 5 prosent oppga i liten grad.

Mange av elevene forholdt seg primært til de voksne og i mindre grad til de andre elevene i klassen. Enkelte foreldre har likevel understreket at skolen var en viktig arena for vennskap for de elevene som fungerte relativt godt sosialt. Fra mars 2020 var det flere elever som savnet å kunne snakke med venner og ansatte i andre kohorter. Dette kunne gjøre at skoledagen føltes mer utrygg.

Transporten var en viktig del av skoledagen til elevene. Elevene hadde faste sjåførere. 79 prosent av foreldrene svarte i spørreundersøkelsen at de opplevde at deres barn trivdes under transporten. Enkelte elever hadde lang og dermed anstrengende skoletransport. Tidligere leder av driftsstyre, en foreldrerepresentant, beskrev tilbudet som godt og stabilt. Skolen hadde ved en anledning bedt Oslo Taxi om bytte av en sjåfør, etter at ansatte hadde tatt det opp med skoleledelsen. Mange av sjåførene hadde kjørt for skolen i mange år og skolen kjente derfor godt til dem.

b) Fysisk miljø og utstyr

Skolen hadde tilrettelagte bygg og skolegårder, samt eget bygg for kroppsøving og et svømmebasseng. Skolen hadde et stort atrium med ulike muligheter for fysiske aktiviteter, opptrening og lek, samt et eget sanserom. Skolen hadde en maskinpark med hjelpemidler, og mange elever hadde i tillegg eget utstyr. Det medførte at gangene og også klasserom var relativt overfylte med hjelpemidler. Plassmangel var en stor utfordring, ifølge flere av de vi intervjuet.

Ifølge skolens personalhåndbok hadde ergo- og fysioterapeutene delt ansvar for hjelpemidler. Ergoterapeutene skulle blant annet sørge for at skolens maskinpark og hjelpemidler fungerte. Rektor opplyste at skolen hadde en plangruppe som også hadde et ansvar for å jobbe opp mot NAV og hjelpemiddelsentralen.²

Alle hjelpemidlene skulle bidra til den enkelte elevs læring og var individuelt tilpasset. Skolens ansatte var gjennomgående positive til skolens arbeid med hjelpemidler, fysisk tilrettelegging av arbeidsplasser, tilgang til utstyr, stellerom mv. innenfor de rammene som var satt av bygningsmessige begrensninger.

Vi spurte foreldre om de opplevde at skolens ansatte visste hvordan de skulle bruke barnets utstyr, hjelpemidler og læremidler. Her svarte 86 prosent av foreldrene at ansatte visste dette i stor grad, mens 7 prosent svarte i liten grad. Av de ansatte svarte 86 prosent at de i stor grad hadde tilstrekkelig kompetanse på å bruke elevenes utstyr, hjelpemidler og læremidler, mens 2 prosent svarte i liten grad. Videre var det 86 prosent av de ansatte som svarte at skolen samlet sett hadde tilgang på det utstyret, hjelpemidlene og læremidlene elevene trengte, mens 4 prosent oppga i liten grad.

Resultatet av spørreundersøkelsen viser at de ansatte hadde ulike oppfatninger om det fysiske miljøet innendørs var tilpasset elevenes behov. Ansatte opplevde at det fysiske miljøet utendørs i større grad enn miljøet innendørs var tilpasset elevenes behov. Foreldre ble også stilt tilsvarende spørsmål i spørreundersøkelsen. Relativt høye andeler opplevde at det fysiske miljøet innendørs og utendørs var tilpasset sitt eget barns behov.

7.2.2 Rødtvet skole**a) Trygt og godt skolemiljø****Rutinebeskrivelser og varsler om elevenes skolemiljø**

En av hovedsatsingene i strategisk plan for skolen for 2020 var et trygt og godt skolemiljø. Rektor oppga at psykososialt miljø hadde vært et satsingsområde for spesialgruppene siden skoleåret 2018/2019. Bakgrunnen var en klage fra en forelder om utrygg skole etter en episode hvor en ansatt hadde holdt en elev. Rektor mente at de ordinære klassene hadde kommet lenger enn spesialgruppene i hvordan man snakker med elevene i slike tilfeller, men at de ansatte i spesialgruppene nå hadde blitt mer bevisst på dette.

Oppfølging av elever som ikke hadde det bra på skolen, var et av temaene på felles planleggingsdager for skolens ansatte høsten 2019. Der gjennomgikk de blant annet

² I uttalelse til rapporten har Haukåsen skole gitt utdypende informasjon om dette (jf. kapittel 10.2.1, samt vedlegg 6). Vi har ikke funnet grunn til å korrigere rapportens beskrivelser her.

hvordan de ansatte skulle følge med, gripe inn, varsle, undersøke sakene og sette inn tiltak. Det var ikke særskilte rutiner for spesialgruppene.

Inspektøren oppga at det ikke hadde vært tilfeller av rapportering fra ansatte i undersøkelsesperioden om at elever i spesialgruppene ikke hadde et trygt og godt skolemiljø. Ifølge inspektøren var det syv meldinger om bruk av tvang eller makt fra ansatte overfor elever i spesialgruppene i perioden. Eksempler på dette kunne være å holde fast en elev i en utagerende situasjon for å beskytte eleven og andre rundt eleven. Inspektøren opplevde at det var noe underrapportering av slike tilfeller. Rutiner for registrering og oppfølging av vold og trusler ble gjennomgått på en av planleggingsdagene høsten 2019. Ifølge inspektøren hadde ansatte i spesialgruppene mottatt opplæring i bruk av vergeteknikk/holdeteknikk samme høst.

Beredskapsplanen beskrev oppgaver og ansvarsdeling blant annet ved hendelser som vold og trusler, men dette dreide seg om alvorlige hendelser som for eksempel skoleskyting, og ikke utagerende elever og likende.

I undersøkelsesperioden hadde det ifølge inspektøren vært 20 meldinger om vold eller trusler fra elevene mot ansatte. Enkelte slike saker hadde medført sykemeldinger. Inspektøren opplevde at det var noe underrapportering av slike meldinger. Det hadde ikke vært tilfeller av vold eller trusler fra en elev mot en annen elev.

Elevenes trivsel

Lærerne og assistentene som vi intervjuet, opplevde at elevene trivdes på skolen, og at de ansatte fulgte med på at elevene hadde det bra. En kontaktlærer fortalte at noen av elevene sjelden tok kontakt med andre elever i gruppen, og normalt ville de henvende seg til de ansatte. Men elevene var trygge og kunne leke samme på sine premisser, og læreren opplevde at elevene fikk gode relasjoner til både medelever og voksne i gruppen.

I spørreundersøkelsen svarte 95 prosent av de ansatte at de i stor grad opplevde at elevene trivdes på skolen. Alle opplevde at elevene følte seg trygge på skolen. Også de fleste foreldrene oppga at de opplevde at barnet deres trivdes og var trygg på skolen (henholdsvis 94 og 81 prosent). Én forelder opplevde at barnet i liten grad følte seg trygg på skolen. Vi spurte også om de opplevde at barnet deres var tilstrekkelig inkludert i det sosiale fellesskapet i spesialgruppene. Her svarte 69 prosent ja, 6 prosent nei og 25 prosent visste ikke. Det var 84 prosent av de ansatte som mente at alle eller mange av elevene de jobbet med til daglig, var tilstrekkelig inkludert. Blant foreldrene mente 69 prosent at skolen i stor grad ivaretok helseutfordringene til barnet deres på en god måte, mens 6 prosent oppga i liten grad.

Skolen hadde ifølge inspektøren en sjåfør med plass til 13 elever som kjørte elever i spesialgruppene fast. Utover dette varierte det om elevene kjørte med faste eller vilkårlige sjåførere. Det var 88 prosent av foreldrene som svarte i spørreundersøkelsen at de opplevde at barnet deres trivdes under transporten. En forelder var bekymret for at utstyr ikke ble brukt riktig under transport. Det var den enkelte sjåførs ansvar å sikre elevene under transporten, for eksempel riktig bruk av bilstoler, festing av rullestoler eller liknende.

b) Fysisk miljø og utstyr

Elevene brukte ulike typer utstyr og hjelpemidler, som digitale læringsressurser, rullestol, gå-/ståstativ og liknende. Skolen hadde ikke skriftlige rutiner for å vurdere behov for tilrettelegging av fysisk miljø, inventar og spesielle hjelpemidler. Men skolen diskuterte og vurderte dette i samarbeid med andre instanser, for eksempel elevens bostedsbydel, for de elevene som hadde behov for det.

Skolen hadde flere rom som klassene kunne benytte, kjøkken og spiseområde, bad, sanserom, trampoline, mange leker og lekeapparater ute.

En av kontaktlærerne pekte på at de største utfordringene var dårlig ventilasjon i rommene og at ikke alle gruppene hadde tilpassede HC-toaletter. Flere av elevene trengte toalettassistans, og det var en utfordring at elevene måtte bruke vanlig toalett. Kontaktlæreren fortalte videre at klassen disponerte et ordinært klasserom som ikke var tilpasset elevenes behov, og to grupperom. Totalt var det for få grupperom til skjerming av elever.

Kontaktlæreren oppga videre at skolen ikke hadde et spesielt system for å skaffe elevene de hjelpemidlene de trengte eller burde prøve, men at skolen søkte om hjelpemidler gjennom NAV og Hjelpemiddelsentralen ved behov. Kontaktlæreren oppga at hjelpemidler ofte var et tema i ansvarsgruppemøtene, og at mange for øvrig ble fulgt opp av sine bostedsbydeler ved slike behov.

Vi spurte foreldrene om de opplevde at skolens ansatte visste hvordan de skulle bruke barnets utstyr, hjelpemidler og læremidler. Her var det 50 prosent av foreldrene som oppga i stor grad, mens 6 prosent som oppga i liten grad. Det var 31 prosent av foreldre som oppga at de ikke visste. Blant de ansatte svarte 84 prosent at de i stor grad hadde tilstrekkelig kompetanse på å bruke elevenes utstyr, hjelpemidler og læremidler, mens 5 prosent oppga i liten grad. Videre var det 74 prosent av de ansatte som svarte at skolen samlet sett hadde tilgang på det utstyret, hjelpemidlene og læremidlene elevene trengte, mens 5 prosent oppga i liten grad.

Resultatet av spørreundersøkelsen viser videre at de ansatte hadde ulike oppfatninger om det fysiske miljøet innendørs var tilpasset elevenes behov. Ansatte opplevde at det fysiske miljøet utendørs i større grad enn innendørs var tilpasset elevenes behov. Foreldre ble også stilt tilsvarende spørsmål. Relativt høye andeler av foreldrene opplevde at det fysiske miljøet både innendørs og utendørs var tilpasset sitt eget barns behov.

7.3 Kommunerevisjonens vurderinger

Undersøkelsen tyder på at begge skolene la til rette for å sikre at elevene hadde et trygt og godt skolemiljø. Begge skolene hadde skriftlige rutiner som skulle bidra til dette, og etter vår vurdering hadde skolene også gode forutsetninger for å følge med på elevenes trivsel, blant annet gitt voksenteiteten gjennom skoledagen. Både ansatte og foreldre opplevde i stor grad at elevene trivdes og følte seg trygge. Kommunerevisjonen merker seg at det ikke hadde vært varsler på grunn av mistanke om eller kjennskap til at det var elever som ikke hadde et trygt og godt miljø i undersøkelsesperioden.

Vi har merket oss at det ved Rødtvet skole har vært rapportert om tvangsbruk overfor elevene, mens tilsvarende ikke har vært tilfelle ved Haukåsen skole. Vi reiser spørsmål om det var ulike terskler for å rapportere ved de to skolene, om Haukåsen skole i større grad maktet å avverge slike situasjoner, eller om det var uttrykk for forskjeller i elevgruppene. Det var rapportert om vold eller trusler fra elevene rettet mot ansatte ved begge skoler. Slike hendelser kan ha hatt betydning for den opplevde tryggheten til de elevene som var til stede.

Haukåsen skole hadde ikke opprettet et skolemiljøutvalg i tråd med opplæringslovens krav. Vi har merket oss skolens vurdering om at deltakelse i slikt utvalg ville kunne være belastende for elevene.

Haukåsen skole vurderte elevenes behov for tilrettelegging av det fysiske miljøet, inventar og spesielle hjelpemidler. Undersøkelsen tyder på at også Rødtvet skole vurderte dette, i stor grad i samarbeid med eksterne instanser. Særlig ved Rødtvet skole satte lokalene begrensninger for skolens mulighet til å skjerme elever.

8. Deltakelse i samarbeid med andre instanser

8.1 Revisjonskriterium

- Skolen skal samarbeide med relevante tjenester om vurdering og oppfølging av elevene.

8.2 Faktabeskrivelse for de to skolene

8.2.1 Haukåsen skole

Personalhåndboken omtalte samarbeidspartnere som FAU, PPT, fysioterapitjenesten ved skolen, helsesykepleier, tannlegekontoret, politi og barneverntjenesten. Det ble også samarbeidet med andre instanser ved behov. Skolen hadde et slikt samarbeid med Statped (en statlig spesialpedagogisk tjeneste), som ga veiledning og råd i særlig kompliserte saker, spesialisthelsetjenesten, helsetjenesten i elevens bostedsbydel, avlastningstiltak mv.

I spørreundersøkelsen svarte alle lærerne at samarbeidet om enkeltelever med andre instanser og tjenester fungerte bra.

a) PPT

PPT var representert i flere av skolens møter om enkeltelever, herunder ressursteam. I ressursteammøtene skulle blant annet skolens eller kontaktlærers bekymringer for elever vurderes. I undersøkelsesperioden hadde skolen avholdt to ressursteammøter, begge høsten 2019, men det var lagt en møteplan for månedlige møter fra januar 2021. I forkant av enkelte møter hadde kontaktlærerne skrevet pedagogiske rapporter, som ble gjennomgått i møtet. PP-rådgiveren deltok også i andre samtaler mellom skole og hjem, dersom det var ønskelig fra foreldrenes side.

Skolens fysioterapeuter fortalte videre at PP-rådgiver ofte observerte gjennomføring av fysioterapitimer og var i kontakt med den enkelte elevs logoped og ergoterapeut i forbindelse med utarbeidelse av nye sakkyndige vurderinger. Den fungerende PP-rådgiveren oppga at hun også deltok i flere møter med Statped for elever som skolen hadde henvist dit for veiledning.

b) Ansvarsgrupper i regi av bostedsbydel

Hensikten med å ha en ansvarsgruppe var å sikre samarbeid, informasjonsflyt og koordinerte tjenester for de med behov for tjenester fra mange. Elevenes bostedsbydel var ansvarlig for å oppnevne en koordinator som skulle innkalle til ansvarsgruppemøter. Det var gitt skriftlige føringer om at kontaktlærerne/skolen skulle stille i slike møter. Ansatte og foreldre oppga at kontaktlærerne deltok i ansvarsgruppemøtene når de ble invitert. En forelder oppga at det ikke hadde vært behov for ansvarsgruppemøter etter at eleven startet ved skolen, siden så mange av tjenestene ble gitt av skolen i løpet av skoledagen.

c) Fysioterapi

Fysioterapeutene skulle løpende vurdere behovet til den enkelte elev og justere tilbudet ved behov. Det ble inngått avtaler med elevenes bostedsbydel om at den enkelte elev som hadde behov for fysioterapi, fikk det i skoletiden. Fysioterapeutene hadde fordelt

ansvaret for klassene mellom seg og fulgte opp faste elever. Fysioterapeutene samarbeidet med lærerne om å nå elevenes målsettinger.

Fysioterapeutene fortalte at kartlegging av elevenes behov var en sentral del av arbeidet. De framhevet samarbeidet med andre ansatte på skolen, særlig ergoterapeutene og foreldre som viktig. De påpekte at mål for elevenes funksjonsnivå hang tett sammen med elevenes faglige målsettinger. De fortalte videre at kapasiteten på tilbudet normalt var tilstrekkelig, men at den ikke hadde vært god nok etter koronapandemien kom, blant annet fordi de ikke kunne bevege seg mellom kohortene i løpet av en enkelt arbeidsdag.

d) Skolehelsetjenesten

Ifølge rektor var helsesykepleier til stede tre timer i uka og bisto med måling av vekt og høyde og vaksinasjonsprogrammet. Rektor viste til at elevene hadde andre kontakter i helsetjenestene i bostedsbydel, og at de også ble fulgt opp av spesialisthelsetjenesten.

e) Andre spesialskoler

Rektor fortalte at spesialskolene hadde et eget nettverk. Nettverket møttes to ganger i året. Rektor understrekte viktigheten av kontakt og samarbeid mellom spesialskolene for å sikre lik praksis og dele erfaring og kompetanse.

8.2.2 Rødtvet skole

I spørreundersøkelsen svarte 78 prosent av lærerne at samarbeidet om enkeltelever med andre instanser og tjenester fungerte bra.

a) PPT

Inspektøren oppga at det tidligere hadde vært mye utskiftninger av PP-rådgivere ved skolen. Skolen fikk en ny PP-rådgiver fra 1. august 2020. Rektor oppfattet at dagens PP-rådgiver var tettere på skolen, og at det var tettere dialog knyttet til sakkyndig vurdering nå enn tidligere. Inspektøren og PP-rådgiveren fortalte at fra høsten 2020 ble også saker vedrørende elever i spesialgruppene behandlet i skolens ressursteam. PP-rådgiveren oppga at lærerne presenterte de elevene som skulle ha ny sakkyndig vurdering, i disse møtene. PP-rådgiveren fortalte at det hadde vært gjennomført et møte knyttet til bruken av ressursteam og rutiner for samarbeidet mellom skolen og PPT. Skoler med spesialgrupper hadde ikke noen form for forsterket bemanning eller oppfølging fra PPT. PP-rådgiveren var rådgiver for hele skolen og ville være inne i spesialgruppen eller følge opp disse elevene dersom det var behov.

b) Ansvarsgrupper i regi av bostedsbydel

Inspektøren anslo at om lag 60–70 prosent av elevene i spesialgruppene hadde ansvarsgruppe. Ifølge årshjulet skulle inspektøren og AKS-leder eller baselederen for spesialgruppene delta på ansvarsgruppemøter vår og høst ved behov. Inspektøren oppga at elevens lærer skulle delta i møtene dersom de ble invitert, og kontaktlærerne vi intervjuet, fortalte at det stort sett alltid var en representant fra skolen, som regel kontaktlærer, som deltok i en elevs ansvarsgruppemøter.

c) Fysioterapi og ergoterapi i regi av bostedsbydel

Inspektøren oppga at skolen samarbeidet med elevenes bostedsbydel om oppfølging fra fysioterapeut eller ergoterapeut. Inspektøren fortalte at disse terapeutene kunne komme til skolen, eller at ansatte kunne følge eleven dit. Fysioterapeuten veiledet også

ansatte, for eksempel i tiltak i det daglige. Inspektøren påpekte at det i hovedsak var foreldrenes ansvar å sørge for at eleven kom seg til fysioterapi og andre tjenester, men at assistenter i enkelte tilfeller ledsaget eleven.

d) Skolehelsetjenesten

Skolens skriftlige rutiner omtalte ikke samarbeidet med skolehelsetjenesten. Det var ifølge inspektøren en helsesykepleier som jobbet med spesialgruppene.

Helsesykepleieren hadde ifølge inspektøren gitt alle pedagogene opplæring i epilepsihåndtering høsten 2020. Hun deltok også i enkelte foreldresamtaler der helse skulle være et tema.

e) Andre skoler med spesialgrupper og spesialskoler

I skoleåret 2019/2020 hadde spesialgruppene ved Rødtvet skole, sammen med de andre skolene med spesialgrupper, fått veiledning i regi av Nordvoll skole. Rektor sa at det hendte at hun henvendte seg til andre skoler/rektorer med spørsmål om hvordan de håndterte ulike spørsmål knyttet til spesialgruppene, men hvem hun henvendte seg til, hadde mer å gjøre med hvem hun kjente fra før.

Inspektøren understreket at skolen samarbeidet med Haukåsen skole om vurdering og utprøving av hjelpemidler og utadrettet virksomhet. Om lag ti elever i spesialgruppene på Rødtvet skole fikk jevnlig logopedoppfølging gjennom Haukåsen skole.

8.3 Kommunerevisjonens vurdering

Undersøkelsen tyder på at Haukåsen skole og Rødtvet skole samarbeidet med relevante tjenester om vurdering og oppfølging av elever.

9. Kommunerevisjonens konklusjoner og anbefalinger

9.1 Konklusjoner

Samlet konklusjon

Undersøkelsen viser at det var mange positive trekk ved tilbudet til elevene ved både Haukåsen skole og Rødtvet skole. Kommunerevisjonen har merket seg at foreldrene i hovedsak var fornøyde med skolenes tilbud på de fleste undersøkte områdene, og at begge skolene hadde mange tiltak for å ivareta elevenes behov. Samtidig var det mangler og svakheter blant annet knyttet til utformingen av vedtak og dermed muligheten for å sikre samsvar mellom vedtak og faktisk gjennomføring av spesialundervisningen. Det var videre svakheter knyttet til elev- og foreldremedvirkning, spesielt ved Rødtvet skole.

Utforming av vedtak om spesialundervisning og faktisk gjennomføring

Utformingen av enkeltvedtak har betydning for muligheten til å vurdere om det var samsvar mellom vedtak og faktisk gjennomføring. Vedtakene ved skolene var i liten grad konkretiserte, blant annet når det gjaldt organiseringen av undervisningen og hvor mye av undervisningen som skulle gjennomføres av henholdsvis pedagoger og assistenter. Det vanskeligjør vurderinger av slikt samsvar.

Vedtakene ga følgelig ikke klar informasjon om hvilken spesialundervisning elevene skulle ha, og Kommunerevisjonen stiller derfor spørsmål ved om de i praksis hadde betydning for elevenes skoledag. Dette gjaldt i større grad for Rødtvet skole enn for Haukåsen skole.

For begge skolene var det i stor grad opp til kontaktlærerne å vurdere samsvaret mellom elevens vedtak og den gjennomførte opplæringen. Dette syntes personavhengig. Ingen av skolene hadde for eksempel klargjort hvilke momenter som kontaktlærerne skulle vektlegge i en slik vurdering. Skolene registrerte ikke tapte spesialundervisningstimer som følge av fravær hos ansatte.

Begge skolene hadde utarbeidet individuelle opplæringsplaner i de undersøkte sakene. Gjennomgående var det satt pedagogiske mål for elevenes læring og hverdagslivsmestring. Kommunerevisjonen ser det som positivt at relativt høye andeler blant både ansatte og foreldre ved begge skolene oppga at elevene i stor grad fikk opplæring i henhold til den enkeltes individuelle opplæringsplan. Under koronapandemien siste del av skoleåret 2019/2020 var andelene som mente dette, betydelig lavere.

Assistentene spilte en viktig rolle i opplæringen, selv om det i liten grad var reflektert i vedtakene ved begge skoler. Relativt mange ansatte oppga at skolen i liten grad hadde lagt til rette for individuell veiledning av assistentene. Det ga risiko for at opplæringen ikke var i henhold til de planene som pedagogene hadde utarbeidet, eller at opplæringen ble gjennomført med annen kompetanse enn forutsatt.

Skolens vurdering av læringsutbytte og måloppnåelse

Både Haukåsen skole og Rødtvet skole vurderte gjennomføringen av opplæringen fortløpende. Begge skolene hadde rutiner eller årshjul som la til rette for at elevenes

opplæring ble vurdert. Å vurdere gjennomføringen av opplæringen er en forutsetning for å kunne endre undervisningsopplegget når det er behov for det.

De gjennomgåtte årsrapportene ved Haukåsen skole vurderte om mål skulle avsluttes, videreføres eller endres for den enkelte elev. Dette framgikk ikke ved Rødtvet skole.

Medvirkningen til elever og foreldre, samt deltakelse i samarbeid med andre instanser

Undersøkelsen tyder på at begge skolene hadde lagt til rette for å ivareta den enkelte elevs mulighet for medvirkning. Samtidig indikerte den at Rødtvet skole hadde hatt mindre fokus på å sikre elevenes medvirkning enn Haukåsen skole.

Rødtvet skole hadde heller ikke fora der elevene i spesialgruppene kunne medvirke på systemnivå, mens Haukåsen hadde fungerende elevråd skoleåret 2019/2020.

Begge skolene hadde flere aktiviteter som la til rette for informasjonsutveksling og ga foreldre mulighet til å komme med synspunkter. Relativt høye andeler av foreldre svarte at samarbeidet med skolen fungerte bra, noe Kommunerevisjonen anser som positivt.

Rødtvet skole hadde ikke i tilstrekkelig grad lagt til rette for skole-hjem-samarbeid på systemnivå. Skolen har signalisert at den vil etablere eget FAU for spesialgruppene.

Undersøkelsen tyder på at skolene samarbeidet med relevante instanser og tjenester.

Elevenes skolemiljø

Undersøkelsen tyder på at begge skolene la til rette for å sikre at elevene hadde et trygt og godt skolemiljø. Begge skolene hadde skriftlige rutiner som skulle bidra til dette, og etter Kommunerevisjonens vurdering hadde skolene også gode forutsetninger for å følge med på elevenes trivsel, blant annet gitt voksenteiteten gjennom skoledagen. Både ansatte og foreldre opplevde i stor grad at elevene trivdes og følte seg trygge.

Ved Rødtvet skole var det rapportert om tvangsbruk. Tilsvarende var ikke tilfelle ved Haukåsen skole. Det var rapportert om vold eller trusler fra elevene rettet mot ansatte ved begge skoler. Slike hendelser kan ha hatt betydning for den opplevde tryggheten til de elevene som var til stede.

Haukåsen skole vurderte elevenes behov for tilrettelegging av det fysiske miljøet, inventar og spesielle hjelpemidler. Undersøkelsen tyder på at også Rødtvet skole vurderte dette. Særlig ved Rødtvet skole satt lokalene begrensninger for skolens mulighet til å skjerme elever.

9.2 Anbefalinger

På bakgrunn av undersøkelsen anbefaler Kommunerevisjonen følgende:

- Utdanningsetaten og skolene bør vurdere tiltak som sikrer at enkeltvedtakene om spesialundervisning for elever i spesialskoler og spesialgrupper er tilstrekkelig konkretiserte.
- Utdanningsetaten og skolene bør vurdere behovet for tiltak som sikrer at gjennomføringen av opplæring er i tråd med vedtakene.

- Utdanningsetaten og skolene bør vurdere om det er behov for tiltak knyttet til uønskede hendelser og rapporteringen av slike.
- Rødtvet skole bør vurdere behovet for tiltak for å videreutvikle årsrapportene.
- Rødtvet skole bør vurdere tiltak for ytterligere å sikre elev- og foreldremedvirkning.
- Begge skolene bør vurdere behovet for tiltak for å sikre individuell veiledning av assistenter.

10. Uttalelser til rapporten og Kommunerevisjonens vurdering av disse

Kommunerevisjonen sendte rapporten til uttalelse til byråden for oppvekst og kunnskap, Utdanningsetaten, Haukåsen skole og Rødtvet skole 18. mars 2021.

Byrådets uttalelse er datert 27. april 2021. Utdanningsetaten har gitt en felles uttalelse for etaten og de to skolene datert 14. april 2021. Uttalelsene følger i sin helhet i vedlegg 5 og 6. I det følgende presenterer og vurderer Kommunerevisjonen sentrale momenter i uttalelsene.

10.1 Byråden for oppvekst og kunnskap

10.1.1 Byrådets uttalelse

Byråden oppfatter rapporten som et konstruktivt og nyttig bidrag til å videreutvikle kvaliteten på spesialundervisningen i Osloskolen, og viser i den forbindelse til den bebudede gjennomgangen av spesialundervisningsfeltet. Byråden mener videre Kommunerevisjonens konklusjoner og anbefalinger er fornuftige, konkrete og rettet mot svakhetene som påpekes i rapporten. Byråden merker seg at Utdanningsetaten og de to skolene skisserer flere konkrete tiltak for å følge opp rapportens anbefalinger. Byråden anser det ikke som naturlig eller hensiktsmessig at byrådsavdelingen iverksetter konkrete tiltak utover dette.

Byråden mener at Kommunerevisjonen i rapporten redegjør for hvordan smittevernhensyn har påvirket datainnsamling og metodevalg, herunder at det av smittevernhensyn ikke er gjennomført observasjoner av undervisningstimer. Byråden oppfatter at Kommunerevisjonen på en grundig måte vurderer hvordan dette påvirker datakildenes gyldighet og pålitelighet.

10.1.2 Kommunerevisjonens vurdering

Kommunerevisjonen har ingen kommentarer til byrådets uttalelse.

10.2 Utdanningsetaten

10.2.1 Utdanningsetatens uttalelse

I sin uttalelse gir Utdanningsetaten uttrykk for at rapportens vurderinger, konklusjoner og anbefalinger samlet sett gir gode og viktige tilbakemeldinger.

Utdanningsetaten mener det ville styrket undersøkelsen dersom det hadde blitt gjennomført observasjoner, men etaten har merket seg Kommunerevisjonens begrunnelse i metodevedlegget for ikke å gjennomføre slike.

Haukåsen skole oppgir at rapporten gir nyttige anbefalinger knyttet til ressursforvaltning og regeletterlevelse. Spesielt uttrykkes det at anbefalinger om konkretisering av vedtak og veiledning av assistenter vil få betydning for skolens praksis knyttet til disse områdene. Skolen har samtidig merknader til aspekter ved datainnsamlingen, til et tema Kommunerevisjonen i liten grad har vurdert og vedrørende feil i beskrivelse av fakta.

Når det gjelder datainnsamlingen, gir skolen uttrykk for at det var uheldig at det ikke ble gjennomført intervju med flere enn to kontaktlærere og én assistent, sammenliknet med antallet intervjuer blant ansatte fra andre grupper, herunder to fysioterapeuter. Dette gir etter skolens vurdering et smalt bilde av pedagogisk praksis. Spesielt fordi Kommunerevisjonen ikke anså det som mulig å gjennomføre observasjoner, stiller skolen seg undrende til at ikke flere av ansatte som var i elevrelatert arbeid daglig ble intervjuet. Etter skolens vurdering, har Kommunerevisjonen et ufullstendig grunnlag for å vurdere sammenfallet mellom elevenes vedtak og den faktiske undervisningen. Skolen stiller spørsmål ved hvor presis vurderingen av måloppnåelse og samsvar mellom vedtak og undervisningsvirkeligheten er. Dette synes skolen er beklagelig ettersom det framsto som et av hovedformålene med forvaltningsrevisjonen.

Med hensyn til datainnsamlingen skriver Haukåsen skole videre at det var bra at svarprosenten på spørreundersøkelsen blant ansatte var høy. Skolen påpeker at Kommunerevisjonen bruker foreldrenes vurdering som et informasjonsgrunnlag. Det er et svært viktig innspill, men her var svarprosenten lav.

Når det gjelder temaet som i liten grad er vurdert, skriver skolen at den hadde håpet at rapporten også skulle gi en balansert vurdering av undervisningskvalitet og elevenes måloppnåelse. Den gir ifølge skolen ingen klare anbefalinger eller vurderinger på dette området.

Haukåsen påpeker også enkelte feil i faktabeskrivelsen knyttet til årsverk ergoterapeutstillinger og omtale av skolens plangruppe.

Rødtvet skole gir uttrykk for at rapporten stort sett gir et bilde som skolen kjenner seg igjen i og at rapporten oppfattes som nyttig fordi den viser at skolen har et forbedringspotensial for eksempel med tanke på rutiner/årshjul og enkeltvedtakene. Også Rødtvet skole mener at det var uheldig at det ikke ble gjennomført observasjoner av undervisningen. Observasjon ville gitt et mer helhetlig bilde av hvordan undervisningen faktisk ble gjennomført og hvilke elever som er omtalt i ulike dokumenter. Skolen mener at det ved observasjon ville kommet tydeligere frem for Kommunerevisjonen hva skolen mente med «små grupper» under organisering i vedtakene. Skolen skriver videre at pedagogene som ble intervjuet, hadde opplevd misforståelser under intervjusituasjonen.

I uttalelsen varsles det tiltak både fra Utdanningsetaten og fra de to skolene. I det følgende vil vi presentere tiltakene som varsles. For enkelte tiltak presenteres hovedtrekkene.

Utdanningsetaten melder at den innen utgangen av 2021 vil

- prioritere å sikre at vedtak er konkretisert i samsvar med regelverket i sitt internkontrollarbeid, og blant annet ved å gi veiledning til alle skolene
- ta opp at skolene må ha rutine for å vurdere om opplæringen som gis er i samsvar med vedtaket
- revidere rundskrivet om spesialundervisning
- vurdere om det er behov for tiltak knyttet til uønskede hendelser og rapporteringen av disse

Haukåsen skole melder at den i perioden fra april til august 2021 vil

- utarbeide en felles veileder for vedtak som blant annet vil presisere organisering, kompetanse, veksling spesialpedagog og assistent og gir informasjon om formen for spesialundervisning
- utarbeide en veileder for systematisk oppfølging av IOP og årsvurdering
- forbedre fraværsregistreringssystemet med tanke på å registrere eventuelt tapte timer spesialundervisning
- etablere rutiner for å sikre at veiledning av assistenter gjennomføres
- presisere og forbedre rutiner for kartlegging, forebygging og rapportering av skade, utfordrende atferd og bruk av tvang

Rødtvet skole melder at den i perioden fra april til oktober 2021 vil

- presisere vedtakene om spesialundervisning nærmere
- etablere en rutine for samarbeid mellom ledelsen og spesialpedagogene med gjennomgang av vedtak om spesialundervisning før dette sendes ut. Implementere en ordning med sjekkpunkter gjennom skoleåret for å sikre at vedtaket er i tråd med opplæringen
- forbedre fraværsregistreringssystemet med tanke på å registrere eventuelt tapte timer spesialundervisning
- etablere rutiner for å sikre at veiledning av assistent gjennomføres
- konkretisere hvilke mål som er oppnådd, avsluttes, videreføres eller endres i årsrapportene. Konkretisere pandemiens påvirkning i årsrapportene
- etablere en rutine for den enkelte elevs medvirkning i egen skolehverdag ut fra egen forutsetning
- etablere et system der elevene kan uttale seg på systemnivå
- etablere eget FAU eller tilsvarende for spesialgruppene
- forbedre rutiner og bevisstgjøring for kartlegging, forebygging og rapportering av skade, utfordrende atferd og bruk av tvang

10.2.2 Kommunerevisjonens vurdering

Utdanningsetaten og de to skolene varsler tiltak som er relevante for konklusjonene og alle anbefalingene i rapporten. Det er angitt når tiltakene skal gjennomføres.

Når det gjelder observasjoner og annen tilstedeværelse på skolene, er Kommunerevisjonen enig i at dette ville vært nyttig og kunne gitt enda bedre forståelse av skolenes arbeid. Som det framkommer av rapporten, jf. kapittel 1.5 og vedlegg 2, er det Kommunerevisjonens vurdering, på bakgrunn av smittesituasjonen og kommunale og nasjonale retningslinjer, at observasjoner ikke var tilstrekkelig trygt og forsvarlig, spesielt gitt de elevgruppene som skolene har. Kommunerevisjonen har belyst problemstillingen ved hjelp av andre datakilder. Kommunerevisjonen merker seg for øvrig at Utdanningsetaten mener at rapportens vurderinger, konklusjoner og anbefalinger samlet sett gir gode og viktige tilbakemeldinger.

Rødtvet skole kommenterer at observasjon ville gjort det tydeligere for Kommunerevisjonen hva skolen mente med «små grupper» i vedtak om spesialundervisning. Kommunerevisjonen mener at det er viktig at vedtakene formuleres og konkretiseres på en slik måte at det framkommer for foreldre og elever hva eleven har rett til.

Angående Haukåsen skoles kommentar til gjennomførte intervjuer, viser Kommunerevisjonen til at alle lærere, assistenter og mange i andre funksjoner har besvart spørreundersøkelsen. Deres innspill og synspunkter inngikk på denne måten i grunnlaget for undersøkelsen. Det var blant annet mulig å skrive svar i fritekst (åpne felt), noe flere benyttet seg av. Dette ga god supplerende informasjon om skolens praksis. Svarene på spørreundersøkelsen reduserte etter Kommunerevisjonens vurdering behovet for antall dybdeintervjuer i samme gruppe. Antallet intervjuer ble vurdert utfra hvor mye ekstra informasjon flere intervjuer kunne forventes å tilføre, tilgjengelige ressurser, belastningen for skolen og praktisk gjennomføring. Det er sannsynlig at flere dybdeintervjuer ville gitt et enda bedre innblikk i skolens arbeid med elevene. Samtidig mener Kommunerevisjonen at grunnlaget for undersøkelsens vurderinger er tilstrekkelig. For øvrig ble samtalen med de to fysioterapeutene som skolen viser til gjennomført i ett felles intervju, etter ønske fra deres side om å stille med to personer.

Haukåsen skole mener at Kommunerevisjonen hadde et ufullstendig grunnlag for å vurdere sammenfallet mellom elevenes vedtak og den faktiske undervisningen. Her viser Kommunerevisjonens til vurderingen i rapporten om at vedtakene ved skolen ikke var tilstrekkelig konkretisert til at Kommunerevisjonen kunne vurdere hvorvidt det var et samsvar mellom vedtakene og faktisk gjennomføring. Denne vurderingen hadde trolig vært gjeldende også dersom Kommunerevisjonen hadde gjennomført observasjoner, gitt de nevnte egenskapene ved vedtakene.

Kommunerevisjonen mener at det er viktig å få belyst erfaringene og synspunktene til de 44 foreldrene som har svart ved Haukåsen skole, samt fra foreldre som har henvendt seg til oss via andre kanaler. Kommunerevisjonen har ikke generalisert på bakgrunn av svarene fra spørreundersøkelse rettet mot foreldre til elever ved skolen.

Kommunerevisjonen har ikke i forkant av uttalelsen vært kjent med at pedagogene ved Rødtvet skole opplevde misforståelser under intervjusituasjonen. Kommunerevisjonen informerte om temaene for intervjuene i forkant. Intervjureferatene er verifisert med hver enkelt, i tråd med Kommunerevisjonens rutiner. Det kom enkelte korrigeringer fra en av pedagogene. Disse ble det tatt hensyn til. Kommunerevisjonen har kontaktet skolen for å forsøke å få klarhet i hva misforståelsene dreide seg om med formål om å inkludere det i forbedringsarbeidet.

Kommunerevisjonen merker seg Haukåsen skoles ønske om en vurdering av undervisningskvalitet og elevenes måloppnåelse. Dette er etter Kommunerevisjonens oppfatning svært viktige temaer, men som går utover revisjonskriteriene som ligger til grunn for undersøkelsen. Kommunerevisjonen har, i tråd med kriteriene, vurdert skolens arbeid med å fortløpende vurdere gjennomføring av opplæringen, samt hvorvidt elevenes måloppnåelse var vurdert og fremgikk av årsrapportene.

Kommunerevisjonen har korrigert en faktafeil om hvor mange årsverk ergoterapeuter det var ved Haukåsen skole, jf. fotnote 1 i rapporten. Når det gjelder plangruppas oppgaver og ansvar, har ikke Kommunerevisjonen endret faktabeskrivelsen fordi skolens opplysninger oppfattes å gi mer detaljert informasjon, uten at det som står er feil, jf. fotnote 2.

Referanser

Her redegjør Kommunerevisjonen for sentrale dokumenter mv. som er vist til i rapporten. Dette er ikke en fullstendig oversikt over det kildematerialet som er benyttet.

Referanser fra Oslo kommune

Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap: Brev til Utdanningsetaten (udatert, fått opplyst 13. januar 2020) *Behov for plasser i byomfattende spesialgrupper og spesialskoler*

Utdanningsetaten: Rundskriv nr. 6/2017 *Spesialundervisning i grunnopplæringen, gjeldende fra 12.01.2018*

Utdanningsetaten: Brev til alle grunnskoler 4. desember 2019 *Høring - forslag til aktivitetsplan for byomfattende spesialgrupper/spesialskoler i grunnskolen, skoleåret 2020/2021*

Eksterne referanser

FOR-2006-06-23-724 *Forskrift til opplæringslova*

LOV-1998-07-17-61 *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)*

Nordahl, Thomas mfl. 2018. *Inkluderende fellesskap for barn og unge. Ekspertgruppen for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging*. Fagbokforlaget.

Utdanningsdirektoratet 2017 *Veilederen spesialundervisning* (sist endret 06. mars 2017)

Tabelloversikt

Tabell 1	Antall søkere per vanskekategori og totalt	16
Tabell 2	Antall helt nye søkere og andelen avslag per vanskekategori	17
Tabell 3	Spørreundersøkesen rettet mot foreldre. Antall utsendte og antall svar	71

Tabeller Haukåsen skole

Tabell 4	Ansattes arbeid med IOP	76
Tabell 5	Foreldres vurdering av opplæring etter IOP	76
Tabell 6	Ansattes vurdering av opplæring etter IOP	77
Tabell 7	Lærerens vurdering av spesialpedagogiske kompetanse	77
Tabell 8	Ansattes kompetanse på alternativ og supplerende kommunikasjon	77
Tabell 9	Foreldres vurdering av ansattes kompetanse	77
Tabell 10	Skolens tilrettelegging for veiledning av assistenter	78
Tabell 11	Assistenters oppfatning av veiledningen	78
Tabell 12	Assistenters vurdering av ansvar for opplæringen	78
Tabell 13	Foreldres samlede tilfredshet	78
Tabell 14	Vurdering av opplæring og måloppnåelse	79
Tabell 15	Foreldres vurdering av skolens tilrettelegging for elevmedvirkning	79
Tabell 16	Ansattes vurdering av om de legger til rette for elevmedvirkning	79
Tabell 17	Foreldres vurdering av informasjon fra og kontakt med skolen	79
Tabell 18	Foreldres vurdering av samarbeid med skolen	80
Tabell 19	Foreldres vurdering av hvorvidt skolen lytter til deres synspunkter	80
Tabell 20	Ansattes vurdering av elevenes trivsel og trygghet	80
Tabell 21	Ansattes vurdering av inkludering i sosialt fellesskap	80
Tabell 22	Foreldres vurdering av barnets trivsel og trygghet	80
Tabell 23	Foreldres vurdering av inkludering i sosialt fellesskap	81
Tabell 24	Foreldres vurdering av skolens ivaretagelse av helseutfordringer og ansattes kompetanse på hjelpemidler	81
Tabell 25	Ansattes vurdering av kompetanse på og tilgang på utstyr	81
Tabell 26	Ansattes vurdering av skolens fysiske miljø	81
Tabell 27	Foreldres vurdering av skolens fysiske miljø	82
Tabell 28	Samarbeid med andre instanser	82

Tabeller Rødtvet skole

Tabell 29	Ansattes arbeid med IOP	83
Tabell 30	Foreldres vurdering av opplæring etter IOP	83
Tabell 31	Ansattes vurdering av opplæring etter IOP	84
Tabell 32	Læreres vurdering av spesialpedagogiske kompetanse	84
Tabell 33	Ansattes kompetanse på alternativ og supplerende kommunikasjon	84
Tabell 34	Foreldres vurdering av ansattes kompetanse	85
Tabell 35	Skolens tilrettelegging for veiledning av assistenter	85
Tabell 36	Assistenters oppfatning av veiledningen	86
Tabell 37	Assistenters vurdering av ansvar for opplæringen	86
Tabell 38	Foreldres samlede tilfredshet	86

Tabell 39	Vurdering av opplæring og måloppnåelse	86
Tabell 40	Foreldres vurdering av skolens tilrettelegging for elevmedvirkning	87
Tabell 41	Ansattes vurdering av om de legger til rette for elevmedvirkning	87
Tabell 42	Foreldrenes vurdering av informasjon fra og kontakt med skolen	87
Tabell 43	Foreldres vurdering av samarbeid med skolen.....	87
Tabell 44	Foreldres vurdering av hvorvidt skolen lytter til deres synspunkter	87
Tabell 45	Ansattes vurdering av elevenes trivsel og trygghet.....	88
Tabell 46	Ansattes vurdering av inkludering i sosialt fellesskap	88
Tabell 47	Foreldres vurdering av barnets trivsel og trygghet	88
Tabell 48	Foreldres vurdering av inkludering i sosialt fellesskap	88
Tabell 49	Foreldres vurdering av skolens ivaretagelse av helseutfordringer og ansattes kompetanse på hjelpemidler	89
Tabell 50	Ansattes vurdering av kompetanse på og tilgang på utstyr	89
Tabell 51	Ansattes vurdering av skolens fysiske miljø	89
Tabell 52	Foreldres vurdering av skolens fysiske miljø	89
Tabell 53	Samarbeid med andre instanser.....	90

Vedlegg 1 Revisjonskriterier

I dette vedlegget gir vi en oversikt over problemstillingene i undersøkelsen og revisjonskriteriene som er lagt til grunn, samt grunnlaget for disse.

Undersøkelsens problemstilling og sentrale kilder til kriterier

Kontrollutvalget vedtok i møtet 4. februar 2020 (sak 8) at Kommunerevisjonen skal besvare følgende problemstilling:

- Er tilbudet til elever i byomfattende spesialskoler og -grupper tilfredsstillende?

De mest sentrale kildene til revisjonskriteriene:

- opplæringsloven
- forskrift til opplæringsloven
- forvaltningsloven
- veilederen Spesialundervisning, Utdanningsdirektoratet, juni 2014 (sist endret 6. mars 2017)
- Spesialundervisning i grunnopplæringen, Utdanningsetatens rundskriv nr. 6/2017
- Prop. 52 L (2017–2018) Endringer i opplæringslova, friskolelova og folkehøgskolelova (plikt til å tilby intensiv opplæring og plikt til fleirfagleg samarbeid m.m.)

Kapittel 5 i opplæringsloven handler om spesialundervisning. Det understrekes imidlertid at alle reglene om innholdet i opplæringen som er fastsatt i opplæringsloven og i forskrifter, også gjelder for spesialundervisning så langt de passer (§ 5-5 første punktum). Regelverket om spesialundervisning gjelder uavhengig av om skoletilbudet gis ved nærskole eller i et spesialtilbud.

Det er mange faktorer som samlet vil bidra til god spesialundervisning for elevene. Undersøkelsens underproblemstillinger skisserer viktige faktorer som til sammen vil gi et bilde av om tilbudet til elever i byomfattende spesialskole og -grupper er tilfredsstillende. Slike faktorer er blant annet knyttet til ledelse, planlegging, rutinebeskrivelser, skolens praksis og kompetanse. Det vil også kunne være viktig at skolen deltar i ansvarsgrupper, og viktig for elever og foreldre at skolen sikrer at elevens transport til og fra skolen fungerer.

Det er en rettighet for alle elever å få skoleplass ved sin nærskole. Det er ikke en rettighet for elevene å få plass i en byomfattende spesialskole eller -gruppe, men dette er et tilbud som Oslo kommune gir etter en vurdering. Inntaket til disse tilbudene – og dimensjoneringen – har blitt kartlagt, men ikke revidert opp mot revisjonskriterier.

Elevenes læringsutbytte, læringsresultater og undervisnings- og læringsprosesser

I henhold til opplæringsloven § 5-1 har elever som ikke har eller ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, rett til spesialundervisning. Det skal legges særlig vekt på utviklingsutsiktene til eleven i vurderingen av hvilket opplæringstilbud som skal gis. Opplæringstilbudet skal ha et innhold som gjør at det samlede tilbudet kan gi eleven forsvarlig utbytte av opplæringen i forhold til andre elevers utbytte og i forhold til de opplæringsmålene som er realistiske for eleven.

Det skal alltid fattes enkeltvedtak om spesialundervisning. Om sammenhengen mellom vedtak og sakkyndig vurdering heter det blant annet i opplæringslovens § 5-3:

Før kommunen eller fylkeskommunen gjør vedtak om spesialundervisning etter § 5-1, skal det ligge føre ei sakkyndig vurdering av dei særlege behova til eleven. Vurderinga skal vise om eleven har behov for spesialundervisning, og kva for opplæringstilbod som bør givast.

Den sakkyndige vurderinga skal blant anna greie ut og ta standpunkt til

- eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbodet
- lærevanskar hjå eleven og andre særlege forhold som er viktige for opplæringa
- realistiske opplæringsmål for eleven
- om ein kan hjelpe på dei vanskane eleven har innanfor det ordinære opplæringstilbodet
- kva for opplæring som gir eit forsvarleg opplæringstilbod.

Den sakkyndige vurderingen fra PP-tjenesten skal gi presise råd til skolen om spesialundervisningens innhold, organisering, omfang og behov for særskilt kompetanse. Dersom skoleeier, eller den skoleeier har delegert vedtaksmyndighet til, ikke følger PP-tjenestens anbefalinger når vedtaket fattes, skal det begrunnes i vedtaket.

Opplæringsloven stiller vidare krav om individuell opplæringsplan (IOP). I henhold til § 5-5 skal den individuelle planen vise mål og innhold for opplæring og hvordan den skal drives. En gang i året skal skolen utarbeide en skriftlig oversikt over den opplæringen eleven har fått, samt en vurdering av utviklingen til eleven (årsrapport). Elevens utvikling skal vurderes ut fra målene som er satt i den individuelle opplæringsplanen til eleven.

Det vil være viktig at spesialpedagogene/pedagogene sikrer god opplæring og oppfølging av assistentene og andre som bidrar til opplæring av og omsorgen for elevene i egen klasse/gruppe. Det er også viktig at skolen har kompetanse på de vanskene som elevene har. Det er vidare viktig at skolen har kompetanse på aktuelle pedagogiske verktøy, hjelpemidler mv.

I Utdanningsdirektoratets veileder står det at alle elever har rett til individuell vurdering, noe som omfatter både underveisvurdering, sluttvurdering og dokumentasjon. Elever med spesialundervisning skal vurderes løpende og systematisk etter bestemmelsene om underveisvurdering i forskrift til opplæringsloven.

Når det gjelder kompetanse knyttet til spesialundervisning, gjelder opplæringslovens krav med mindre noe annet eksplisitt framgår av vedtaket til den enkelte elev. Den som ansettes i undervisningsstilling, blant annet i grunnskolen, skal ha relevant faglig og pedagogisk kompetanse (§ 10-1). Videre må ansatte som skal undervise, som hovedregel ha relevant kompetanse i de fagene de skal undervise i (§ 10-2). Ifølge § 5-5 tredje ledd kan det imidlertid gjøres unntak for krav etter § 10-2 i vedtak om spesialundervisning. Et slikt unntak fra kompetansekravene kan bare gjøres dersom en konkret vurdering av eleven og den spesialundervisningen som skal gis, tilsier det. Dersom eleven har enkeltvedtak med spesifikke krav til kompetanse, er det viktig at dette etterleves i opplæringen.

Det kan også være andre ansatte enn undervisningspersonalet som er knyttet til elevene i byomfattende spesialskoler og -grupper. Ifølge Opplæringsloven § 10-11 kan personale

som ikke er ansatt i undervisningsstilling, hjelpe til i opplæringen dersom de får nødvendig veiledning. Videre står det at slik hjelp bare må skje på en slik måte og i et slikt omfang at eleven får forsvarlig utbytte av opplæringen, samt at personale som ikke er ansatt i undervisningsstilling, ikke skal ha ansvaret for opplæringen. I Utdanningsdirektoratets veileder påpekes det at det skal framkomme uttrykkelig av enkeltvedtaket til eleven om tilbudet omfatter assistent. Det må være foretatt en konkret vurdering av bruk av assistent og av om omfanget at dette vil være et forsvarlig og adekvat tiltak.

Alle skoler skal ha et ressursteam (jf. Utdanningsetatens rundskriv 6/2017). Teamet skal gjøre en systematisk gjennomgang av alle elever med vedtak om spesialundervisning hver høst og vår.

Revisjonskriterier

På bakgrunn av ovennevnte legger Kommunerevisjonen følgende revisjonskriterier til grunn:

- Skolen skal sikre at det er samsvar mellom elevenes vedtak og faktisk gjennomføring av opplæringen med hensyn til forhold som innhold, omfang, organisering og de ansattes kompetanse.
- Skolen har utarbeidet individuell opplæringsplan.
- Skolen bør fortløpende vurdere gjennomføringen av opplæringen.
- Elevens måloppnåelse skal vurderes og framgå av elevens årsrapport.

Elev- og foreldremedvirkning

I opplæringsloven § 1-1 om formålet med opplæringen står det at eleven skal ha medansvar og rett til medvirkning, og at det skal være samarbeid mellom skole og hjem. Tilbud om spesialundervisning skal, så langt det er mulig, utformes i samarbeid med eleven og foreldrene til eleven (§ 5-4 tredje ledd). Det skal legges stor vekt på deres syn. I opplæringsloven § 5-4 annet ledd heter det:

Før det blir gjort sakkunnig vurdering og før det blir gjort vedtak om å setje i gang spesialundervisning, skal det innhentast samtykke frå eleven eller frå foreldra til eleven. Med dei avgrensingane som følgjer av reglane om teieplikt og § 19 i forvaltningslova, har eleven eller foreldra til eleven rett til å gjere seg kjende med innhaldet i den sakkunnige vurderinga og til å uttale seg før det blir gjort vedtak.

I Utdanningsdirektoratets veileder står det at samarbeid med foreldrene er viktig for at eleven skal få best mulig utbytte av opplæringen. Videre står det at etter hvert som barnet blir i stand til å danne seg egne synspunkt om det saken dreier seg om, skal foreldre og andre som barnet har med å gjøre, høre hva barnet har å si, før de tar avgjørelser om barnets personlige forhold (jf. også Barnekonvensjonen art. 12).

Også i forskrift til opplæringsloven stilles det krav til skolen om foreldresamarbeid (§ 20-3). Der står det blant annet at skolen skal holde kontakt med foreldrene gjennom opplæringsåret og holde foreldremøte i starten av hvert opplæringsår, og at foreldrene minst to ganger i året har rett til en planlagt og strukturert samtale med kontaktlæreren. Samtalen skal blant annet klargjøre hvordan eleven, skolen og foreldrene skal samarbeide og legge til rette for læringen og utviklingen til eleven. Eleven kan være med i denne samtalen, og eleven har videre rett til egne samtaler (§ 3-11). Skolen må sikre god kommunikasjon med og informasjon til elever og foreldre,

herunder benytte tolk i møter og oversettelse av skriftlig dokumentasjon når det er nødvendig for å kommunisere med minoritetsspråklige hjem.

Revisjonskriterier

På bakgrunn av ovennevnte legger Kommunerevisjonen følgende revisjonskriterier til grunn:

- Skolen skal sikre elevens medvirkning.
- Skolen skal sikre foreldrenes medvirkning og legge til rette for skole-hjem-samarbeid.

Psykososialt miljø

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring (opplæringsloven § 9 A-2). Ifølge § 9 A-4 skal alle som jobber ved skolen, følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarest undersøke saken. Skolen skal sørge for at involverte elever blir hørt. Hva som er best for elevene, skal være et grunnleggende hensyn i skolen sitt arbeid.

Ifølge Utdanningsdirektoratets veileder skal prinsippet om at opplæringen skal være inkluderende, ivareta elevens behov for sosial tilhørighet og stabilitet, ligge til grunn ved organisering av opplæring. Samtidig må organiseringen ta hensyn til elevens forutsetninger og behov. Skolen må legge til rette for et læringsmiljø som fremmer trygghet, samspill og kommunikasjon.

Revisjonskriterium

På bakgrunn av ovennevnte legger Kommunerevisjonen følgende revisjonskriterium til grunn:

- Skolen skal sikre at elevene har et godt og trygt skolemiljø.

Fysisk miljø

I Utdanningsdirektoratets veileder står det at det for mange elever er viktig å vurdere behovet for tilrettelegging av skolens fysiske miljø, inventar og spesielle hjelpemidler. I hvilken grad og i hvilke situasjoner det er behov for tilrettelegging i det fysiske miljøet rundt eleven, er ett av spørsmålene som bør drøftes og tas stilling til ved utarbeidelsen av individuell opplæringsplan.

Revisjonskriterium

På bakgrunn av ovennevnte legger Kommunerevisjonen følgende revisjonskriterium til grunn:

- Skolen skal vurdere behov for tilrettelegging av det fysiske miljøet, inventar og spesielle hjelpemidler.

Samarbeid og samordning

Ifølge § 15-8 i opplæringsloven skal skolen samarbeide med relevante kommunale tjenester om vurdering og oppfølging av barn og unge med helsemessige, personlige, sosiale eller emosjonelle vansker. Når det er nødvendig og forholdsmessig for å ivareta dette ansvaret, kan de samarbeidende tjenestene behandle personopplysninger.

Samarbeidsplikten er ment å gjelde både i konkrete saker for enkeltelever og ved samarbeid på systemnivå (Prop. 52 L (2017-2018)).

I forskrift til opplæringsloven (§ 22-2 første ledd) står det at den enkelte elev har rett til nødvendig rådgivning om sosiale spørsmål. Den sosialpedagogiske rådgivningen skal bidra til at eleven finner seg til rette i opplæringen og hjelpe eleven med personlige, sosiale og emosjonelle vansker som kan ha noe å si for opplæringen og elevens sosiale forhold på skolen. Videre står det at personalet på skolen skal ha tett kontakt og samarbeid med hjelpeinstanser utenfor skolen og hjemmet, slik at det blir sammenheng i tiltakene rundt eleven (§ 22-2 fjerde ledd).

I Utdanningsdirektoratets veileder står det at det kan være aktuelt med særskilt bistand eller ulike typer direkte hjelp fra fysioterapeut, skolehelsetjeneste, logoped eller andre. Samarbeid med PPT er forankret i opplæringslovens § 5-6 andre ledd, der det framgår at PPT skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov. I forarbeidene til loven er det videre understreket at PPT bør være en faglig støttespiller for skolen i vid forstand og gi tilbud om utredning, praktisk rådgiving og direkte hjelp til barn og unge med særlige behov for oppfølging.

Revisjonskriterium

På bakgrunn av ovennevnte legger Kommunerevisjonen følgende revisjonskriterium til grunn:

- Skolen skal samarbeide med relevante tjenester om vurdering og oppfølging av elevene.

Vedlegg 2 Metode

Generelt om forvaltningsrevisjon

De sentrale delene av en forvaltningsrevisjon er beskrevet i *Standard for forvaltningsrevisjon* fra Norges Kommunerevisorforbund (RSK 001 *Standard for forvaltningsrevisjon*). Disse delene er like for alle forvaltningsrevisjoner. Kort oppsummert bestemmer kontrollutvalget problemstillingen i sin bestilling til Kommunerevisjonen. Kommunerevisjonen utleder relevante revisjonskriterier for problemstillingen. Kriteriene er målestokken som vi holder den reviderte enheten opp mot. For å svare på spørsmålet om enheten når de gitte målene/revisjonskriteriene, samler vi inn relevante data, som vi så bearbeider og analyserer. Dette gir oss et grunnlag for å vurdere faktaene opp mot revisjonskriteriene. Vurderingene leder fram til Kommunerevisjonens konklusjoner og eventuelle anbefalinger.

Beskrivelse av prosjektgjennomføring

Vi sendte brev om oppstart av undersøkelsen til byråden for oppvekst og kunnskap 5. mars 2020 og Utdanningsetaten 6. mars 2020. Det var avtalt oppstartsmøte med Utdanningsadministrasjonen og byrådsavdelingen i siste halvdel av mars. I brev av 19. mars 2020 ba Utdanningsadministrasjonen oss om å utsette oppstarten av undersøkelsen på grunn av den ekstraordinære situasjonen etaten sto overfor på grunn av koronapandemien og nedstengning av skoler. Undersøkelsen ble derfor satt «på vent». Vi henvendte oss på nytt til etaten 14. mai 2020 ettersom situasjonen, slik vi så det, tilsa at undersøkelsen kunne starte. Etaten var enig i denne vurderingen.

Vi gjennomførte et digitalt oppstartsmøte med Utdanningsadministrasjonen og PPT 4. juni 2020. Dette møtet ble avholdt som felles møte samtidig med oppstart av en annen forvaltningsrevisjon (om elevers skolemiljø) og dreide seg derfor mer om prosessuelle forhold ved undersøkelsene. Vi hadde ytterligere et møte med Utdanningsadministrasjonen og PPT i deres lokaler 8. juni 2020 der vi informerte nærmere om undersøkelsen. Oppstartsmøte med Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap ble gjennomført digitalt 10. juni 2020.

Vi sendte brev om oppstart av undersøkelsen til de to utvalgte skolene, Haukåsen skole og Rødtvet skole, 16. juni 2020. Vi gjennomførte (fysiske) oppstartsmøter med hver av skolene henholdsvis 23. og 24. juni 2020. Rektor deltok i møtene ved begge skolene. I tillegg deltok andre i ledelsen ved Haukåsen skole og inspektøren med ansvaret for spesialgruppene ved Rødtvet skole. I forbindelse med møtet ved Haukåsen skole fikk vi en omvisning innendørs, i noen av klasserommene og i spesialrommene. Oppstartsmøtene ble også benyttet til å få informasjon om tilbudet ved skolene. Også Utdanningsadministrasjonens kontaktperson deltok i begge møtene.

Kommunerevisjonen sendte utkast til revisjonskriterier til Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap, Utdanningsetaten, Haukåsen skole og Rødtvet skole 3. juli 2020 med frist for eventuelle kommentarer 21. august 2020. Vi mottok ingen kommentarer eller spørsmål til kriteriene.

Begge skolene, Utdanningsadministrasjonen og byrådsavdelingen utpekte en kontaktperson som vi kommuniserte med underveis i gjennomføringen, både via Zoom, i e-poster og per telefon. Det var skolenes kontaktpersoner vi hadde mest kontakt med.

Undersøkellesperioden var skoleåret 2019/2020, samt de første månedene av skoleåret 2020/2021.

Videre oversendte vi faktabeskrivelsene til verifisering. Et slikt utkast av den kartleggende delen av undersøkelsen ble sendt til Utdanningsadministrasjonen 20. januar 2021. Skolene fikk tilsendt utkast til faktabeskrivelser for egen skole i to omganger, i starten av januar og 10. februar 2021. Vi mottok tilbakemeldinger med presiseringer og korrigeringer.

Vi gjennomførte en felles digital forhåndspresentasjon 19. februar 2021 for Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap, Utdanningsetaten og PPT, samt de to utvalgte skolene.

Metode for datainnhenting

Undersøkellesperioden var skoleåret 2019/2020, samt de første månedene av skoleåret 2020/2021. Hoveddelen av datainnsamlingen foregikk i perioden august til november 2020.

Valg av case/skoler

Vårt valg av undersøkelsesenheter, det vil si de to utvalgte skolene, var i hovedsak basert på størrelse / antall elever. Vi ønsket å gjennomføre undersøkelsen ved én spesialskole og én skole med spesialgruppe med et høyt antall elever for å sikre elevenes anonymitet. Videre ønsket vi å ha en viss variasjon når det gjaldt diagnosene/vanskene til elevene som skolene hadde et tilbud til. Vi tok også hensyn til om Kommunerevisjonen tidligere har gjennomført undersøkelser ved skolene. Basert på ovennevnte valgte vi å rette undersøkelsen mot Haukåsen skole (spesialskole) og Rødtvet skole (ordinær skole med fem spesialgrupper).

Henvendelser, møter og intervjuer

Vi har gjennomført en rekke semistrukturerte intervjuer ved bruk av Zoom, i hovedsak med enkeltpersoner. Intervjuene har hatt en varighet fra 30 minutter og opp mot to timer. Fra Kommunerevisjonens side deltok én eller to ansatte i intervjuene. I etterkant av intervjuene skrev vi referater, som ble sendt til intervjuobjektene. Gjennom dette verifiserte personene vi intervjuet, referatet gjennom muligheten til å korrigere eller legge til informasjon.

Vi har også gjennomført et møte med representanter for Handikappede Barns Foreldreforening.

Vi har videre henvendt oss til driftsstyreledere (foreldrerepresentanter) for undersøkelsesperioden ved begge skoler, der vi ba om å bli kontaktet dersom de hadde synspunkter knyttet til temaene i undersøkelsen.

For å få innblikk i hvordan Utdanningsetaten sentralt blant annet har arbeidet for å dimensjonere et segregert tilbud til elever med store behov for tilrettelegging, har vi intervjuet

- nåværende divisjonsdirektør for Divisjon for kompetanseutvikling og elevrettigheter (tidligere avdelingsdirektør)

- daværende assisterende avdelingsdirektør for avdeling for PPT og spesialskolene
- teamlederen for PPTs spesialskoleteam
- en fagkonsulent i Avdeling for elevforvaltning og planlegging (EFP), Seksjon for elevrettigheter som har hatt ansvaret for dimensjonering av tilbudet for inntaket til spesialgrupper og spesialskoler grunnskolen

Vi har også intervjuet PP-rådgiverne ved begge skolene. PP-rådgiveren ved Haukåsen skole var i permisjon, og vi snakket derfor med fungerende PP-rådgiver (fra våren 2020). Rødtvet skole hadde fått tildelt ny PP-rådgiver fra skoleåret 2020/2021, og det var denne vi snakket med.

For å få informasjon om de to skolenes arbeid har vi intervjuet ledelsen og andre ansatte om temaene i undersøkelsen. Vi ønsket å snakke med ansatte i ulike roller og med ulik kompetanse.

Ved Haukåsen skole har vi gjennomført intervjuer med

- rektor
- to kontaktlærere
- en miljøarbeider
- en logoped
- to fysioterapeuter (felles intervju)
- en ergoterapeut
- en spesialpedagog tilknyttet ekstern tjeneste
- tidligere driftsstyreleder

Ved Rødtvet skole har vi gjennomført intervjuer med

- rektor
- inspektør
- to kontaktlærere
- to assistenter

Driftsstyreleder ved Rødtvet skole ga oss synspunkter i en e-post.

Blant de vi intervjuet, var det enkelte som var tillitsvalgte ved skolene, og som sådan besvarte spørsmål med utgangspunkt i sin stilling ved skolen og som tillitsvalgt.

En utfordring var å få kontakt med assistenter ved skolene. Vi sendte invitasjoner til intervju til flere på e-post, men med ett unntak fikk vi ikke svar etter flere purringer. Vi fikk opplyst fra skolene at assistentene ikke nødvendigvis hadde gode rutiner for å sjekke e-posten sin, fordi de tilbrakte arbeidsdagen sin sammen med elevene og ikke disponerte egne PC-er. På Rødtvet skole fikk vi derfor bistand fra skolens ledelse til å avtale intervjuer med assistenter som skolen mente kunne forlate klasserommene. Det førte dermed til at ledelsen ved skolen visste hvilke assistenter vi intervjuet. De øvrige informantene ved begge skolene har vi selv valgt ut og kontaktet. Ved begge skoler fikk vi ytterligere belyst assistentenes/miljøarbeidernes synspunkter gjennom deres svar på spørreundersøkelsene, herunder utdypende svar på åpne spørsmål.

I forbindelse med undersøkelsen har vi ikke fått til intervjuer med elever som kunne være i stand til å kommunisere med oss. Det var heller ingen tillitsvalgte/elevrådsrepresentanter ved skolene som det kunne være naturlig å

henvende seg til. I tillegg ville kommunikasjon over digital plattform gjøre kommunikasjonen og tilretteleggingen mer krevende enn hvis vi fysisk kunne være på skolen.

Spørreundersøkelser

Spørreundersøkelsene ble sendt ut digitalt via Questback.

Undersøkelser rettet mot lærere og assistenter

Vi sendte et spørreskjema til alle lærere, assistenter/miljøarbeidere og spesialisert personale (for eksempel logoped og ergoterapeut) ved Haukåsen skole. Ved Rødtvet skole mottok alle lærere og assistenter spørreskjemaet. Hensikten var å få et bredere datamateriale, i tillegg til at det kunne gi oss mulighet til å sammenlikne svar mellom ansattgrupper innad på skolen, siden det var obligatorisk å oppgi stillingskategori.

Spørreskjemaene til de ansatte ved de to skolene var i hovedsak identiske, men enkelte spørsmål dreide seg spesifikt om Haukåsen skole eller spesialgruppene ved Rødtvet skole.

Spørreundersøkelsene hadde to automatiske purringer. For de ansatte som ikke hadde svart på undersøkelsen etter dette, kontaktet vi ledelsen ved skolen for å få bistand til å sikre at alle svarte. Vi fikk informasjon om at noen av de ansatte var sykmeldte eller av andre grunner ikke hadde mulighet til å besvare undersøkelsen, og tok disse ut av utvalget. Etter dette mottok vi svar fra alle de ansatte som hadde fått tilsendt undersøkelsen. Vi fikk svar fra 93 ansatte ved Haukåsen skole og 19 ved Rødtvet skole.

Undersøkelser rettet mot foreldre

Videre ønsket vi å hente inn synspunkter og erfaringer fra foreldrene. Vi sendte derfor et spørreskjema etter å ha fått e-postadresser fra skolene. Der hvor vi fikk e-postadresse til begge foreldre, sendte vi undersøkelsen til begge to, slik at begge hadde muligheten til å gi uttrykk for sine synspunkter. Spørreskjemaene til foreldrene ved de to skolene var i hovedsak identiske.

Undersøkelsen til foreldre ble sendt ut med to automatiske purringer. Foreldrene svarte anonymt. Det medfører at vi ikke vet hvor ofte begge foreldrene til ett barn har svart på undersøkelsen, og hvor ofte det bare var en av foreldrene som svarte. Noen av e-postadressene vi hadde fått oppgitt, fungerte ikke. Etter at disse ble tatt ut, ble undersøkelsene sendt ut til 103 foreldre ved grunnskolen på Haukåsen skole og 40 foreldre ved spesialgruppene på Rødtvet skole.

Tabell 3 Spørreundersøkelsen rettet mot foreldre. Antall utsendte og antall svar

	Antall utsendte	Antall som svarte	Andel som svarte
Haukåsen	103	44	43 %
Rødtvet	40	16	40 %

I utgangspunktet sendte vi spørreundersøkelsen ved Haukåsen bare til foreldre til elever i grunnskolen. Etter henvendelse fra en forelder som hadde forventning om å få tilsendt spørreskjema, valgte vi å sende ut en tilsvarende spørreundersøkelse til foreldrene med

elever i videregående skole. Også disse foreldrene var orientert om undersøkelsen på et foreldremøte der alle skolens foreldre var invitert. Skillet mellom grunnskole og videregående skole er ikke så tydelig på Haukåsen skole, blant annet fordi elevgruppene er sammensatt ut fra andre hensyn enn kun alder/trinn. Svarene fra disse foreldrene ga oss supplerende informasjon.

Dokumentasjon

Vi gikk gjennom dokumentasjon for enkeltelever ved de to skolene. Vi ønsket å sikre en variasjon i hvilken klasse/gruppe elevene gikk i, samt i hvilke tilretteleggingsbehov de hadde. Utover dette ble elevene valgt tilfeldig. Vi gjennomgikk dokumentasjon for ni grunnskoleelever ved Haukåsen skole Videre gjennomgikk vi dokumentasjonen til ti elever ved Rødtvet skole.

Dokumentasjonen som vi gikk gjennom, var sakkyndig vurdering, vedtak, individuell opplæringsplan og årsrapport. De individuelle opplæringsplanene og årsrapportene var for skoleåret 2019/2020. De sakkyndige vurderingene og vedtakene var de som gjaldt på tidspunktet for oversendelse fra skolene (sommeren 2020).

Videre samlet vi inn dokumentasjon om skolenes arbeid knyttet til å gi elevene et tilfredsstillende tilbud. Vi har blant annet gått gjennom strategisk plan, beredskapsplan, personalhåndbok og årshjul. Vi samlet også inn felles informasjon som skolene hadde sendt til foreldre, og ba om oversikter over fravær/vikarbruk og hendelsesrapporter/skademeldinger mv.

De fleste av Rødtvet skoles planer og rutinebeskrivelse var utformet generelt for skolen, og slike er referert til i rapporten i den grad skolen har oppgitt at de også gyldige var gyldige for spesialgruppene.

I forbindelse med den kartleggende delen av undersøkelsen, jf. kapittel 2, mottok vi dokumentasjon knyttet til flere forhold både fra Utdanningsadministrasjonen og fra Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap.

Vår tilstedeværelse på skolen og observasjon

Mange av elevene er uten talespråk og benyttet seg av alternativ og supplerende kommunikasjon, og de fleste elevene har betydelig kognitiv svikt. Flere elever har syns- og eller hørselsnedsettelse, mange benytter rullestol, noen elever har sterk autisme, og flere elever har hyppige og kraftige epilepsianfall.

Flere elever ved de utvalgte skolene har nedsatt lungekapasitet og andre former for nedsatt immunforsvar. På grunn av smittespredningen av koronaviruset i Oslo kommune, samt kommunale og nasjonale retningslinjer på området, ble det tydeligere utover høsten 2020 at det ville være vanskelig både å være til stede på skolen generelt og å observere skolehverdagen på en måte som var trygg og forsvarlig for elever og ansatte ved skolene. Vi mottok en e-post fra rektor ved Haukåsen skole 29. oktober 2020 der rektor ga uttrykk for at det «er veldig leit at observasjoner inne ikke er mulig. Vi håper i det lengste at dere kan få dispensasjon til dette viktige arbeidet. Når tilsynets oppdrag er å vurdere kvalitet på tilbudet i spesialskoler, da bør Haukåsen skole sin undervisning observeres.»

Byrådet besluttet 9. november 2020 det den omtaler som sosial nedstenging av Oslo kommune, der varigheten vil avhenge av smitteutviklingen. Vi orienterte samtlige aktører 12. november 2020 om at det etter Kommunerevisjonens vurdering ikke ville kunne gjennomføres observasjoner – i betydningen uanmeldte observasjoner i klasserom – i undersøkelsen. Kontrollutvalget ble orientert 24. november 2020 (under eventuelt).

Av smittevernhensyn har vi verken oppholdt oss på skolen generelt, eller gjennomført observasjoner av opplæringen og skoledagen inne på skolene. Vi har vært kjent med at begge skolene har ønsket dette, og har tilkjennegitt at undersøkelsen vil mangle noe vesentlig uten slik datainnsamling. Vi har hatt dialog med skolene samt med Utdanningsadministrasjonen og Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap om dette.

Det ville gitt merverdi for undersøkelsen dersom vi også kunne ha basert oss på besøk til skolen. Det ville gjort det enklere å få et godt innblikk i skoledagen både for ansatte og for elevene. Det ville ha medført at vi hadde kunnet stille de ansatte spørsmål underveis og sett nærmere på hjelpemidler og verktøy. Vi ville også ha kunnet se på innholdet i kontaktbøkene til elevene mens vi var der – for å skaffe oss et bedre innblikk i dem. Det ville videre gitt merverdi for undersøkelsen dersom vi kunne ha gjennomført uanmeldte observasjoner, men slik situasjonen var – og med de elevgruppene som skolene har – har vi av smittevernhensyn ikke sett det som en realistisk mulighet.

Vi var enkelte ganger til stede utendørs når elevene kom til de to skolene, og når de ble hentet fra skolene. Formålet var å få et visst inntrykk av hvordan det foregikk, antall ansatte som var til stede, og elevenes funksjonsnivå. Haukåsen skole viste oss flere korte filmer av hvordan opplæringen og skoledagen kan arte seg. Filmene ble laget til et Statped-seminar og var ikke offentlig tilgjengelig. Også disse ga oss noe forståelse av opplæringen.

Henvendelser fra foreldre

Vi har mottatt henvendelser både per telefon og på e-post fra flere foreldre – de aller fleste fra foreldre ved Haukåsen skole. Det var ulike temaer og synspunkter som foreldrene har villet informere oss om. I hovedsak var det foreldre som ikke var fornøyd med ett eller flere aspekter ved skolen, som tok kontakt med oss på denne måten. Foreldrene ble informert om undersøkelsen gjennom vår spørreundersøkelse og ved at vi hadde utformet en presentasjon om formålet med undersøkelsen mv. til foreldremøter som skolene avholdt høsten 2020.

Behandling av personopplysninger

Formålet med Kommunerevisjonens innhenting, behandling og oppbevaring av personopplysninger er å utføre den lovbestemte revisjonen av Oslo kommune. Hvilke personopplysninger vi samler inn og behandler, avhenger av hvilken informasjon vi trenger for å gjennomføre undersøkelsen. Personopplysningene kan være opplysninger som kommunen er pålagt å innhente, som av andre grunner er i kommunens systemer, som ansatte plikter å oppgi til Kommunerevisjonen, eller som er gitt frivillig.

Kommunerevisjonen følger bestemmelsene i personopplysningsloven og legger vekt på å begrense lagringen av personopplysninger. Vi legger vekt på bare å innhente data som er relevante for formålet med undersøkelsen. Vi tar bare vare på personopplysninger som

er nødvendige for dokumentasjon av arbeidet vi utfører. Personopplysninger lagres utilgjengelig for uvedkommende.

Retten til å få slettet personopplysninger er blant annet styrt av at Kommunerevisjonen har ti års lagringsplikt for dokumentasjon av revisjonene. I forbindelse med utsending av spørreundersøkelsen rettet mot foreldre til elever ved Haukåsen skole og Rødtvet skole lagret vi foreldrenes navn og e-postadresser. Foreldrene svarte anonymt på spørreundersøkelsen. Disse personopplysningene (navn og e-postadresser) ble slettet i april 2021.

Ytterligere informasjon om Kommunerevisjonens ansvar for og behandling av personopplysninger er tilgjengelig i vår [personvernerklæring](#).³

Metode for dataanalyse

Resultatene fra spørreundersøkelsene ble behandlet deskriptivt. Vi har sett på frekvensfordelinger og sammenliknet svar mellom ansattgrupper.

Når det gjelder dokumentasjon, har vi benyttet analyseverktøyet NVIVO til enkle søk. Dokumentasjonen for enkeltelever er oppsummert i Excel-ark og Word-dokumenter. Vi har videre gjennomgått referatene med sikte på å se etter utsagn knyttet til visse temaer på tvers.

Gyldighet og pålitelighet

Kommunerevisjonens kvalitetssikring av datagrunnlaget har omfattet at vi har vurdert dataenes validitet (gyldighet) og reliabilitet (pålitelighet). Gyldighet refererer til hvor godt man klarer å måle det man har til hensikt å måle eller undersøke. Pålitelighet refererer til hvor nøyaktig innsamlingen av data har vært.

Foreliggende undersøkelse bygger på data fra ulike datakilder og er gjennomført med ulike metoder. Intervjuene har gitt verdifull informasjon og har supplert funn fra de andre datakildene på en god måte. Ved bruk av intervjuer vil det alltid være et spørsmål om vi har snakket med mange nok informanter, og om informantene vi har snakket med, er representative, eller om de har spesielt sterke meninger. I litteraturen om intervju som metode er det et ideal om å snakke med så mange informanter at materialet blir «mettet». Det vil si at informantene repeterer hverandre, og at det derfor ikke lenger er sannsynlig at du vil få ny informasjon ved å snakke med flere informanter. Dette må veies opp mot tidsbruken. I tillegg har intervjuene foregått digitalt – noe som i flere tilfeller gikk greit, men i andre tilfeller var preget av tekniske utfordringer, blant annet med hensyn til bilde og lyd. Referatene fra intervjuene er verifisert av informantene.

At vi av smittevernhensyn ikke gjennomførte observasjoner av undervisningstimer og heller ikke kunne være til stede på skolene, gjør at vi mangler en vesentlig datakilde. Selv om slike observasjoner ikke kunne sies å være representative for skolehverdagen til elevene i undersøkelsesperioden, så ville bruken av observasjon gitt merverdi ved at vi hadde fått mer innblikk i skolehverdagen. I tillegg ville besøk på skolen i større grad medført uformelle og korte samtaler med flere ansatte, og kanskje også med enkelte

³ <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13292652-1535640780/Tjenester%20og%20tilbud/Politikk%20og%20administrasjon/Etater%2C%20foretak%20og%20ombud/Kommunerevisjonen/Personvernerkl%C3%A6ring%20for%20Kommunerevisjonen.pdf>

elever – i tillegg til at vi i større grad ville bli kjent med de fysiske lokalitetene. I tidligere undersøkelser om spesialundervisning har Kommunerevisjonen benyttet uanmeldt observasjon. Hensikten har blant annet vært å kontrollere hvilke ansatte som var til stede, hva elevene og de ansatte jobbet med, om elevene var engasjerte eller så ut til ikke å være engasjerte, antallet elever i klassen/gruppen, om støy fra én eller to påvirket de andre i gruppen, og bruken av grupperom og eneundervisning. Gitt helsetilstanden til mange av elevene og føringene fra byrådet har vi ikke sett det som forsvarlig å gjennomføre uanmeldte eller anmeldte observasjoner eller i særlig grad besøk innendørs.

På tross av dette mener vi at vi på forsvarlig vis og med nødvendige forbehold kan besvare problemstillingen og de temaene som kontrollutvalget ønsket å få belyst, basert på øvrige tilgjengelige data. Relevante deler av den samlede faktabeskrivelsen er verifisert av henholdsvis Utdanningsadministrasjonen og skolene.

Dataenes gyldighet og pålitelighet er vurdert og kvalitetssikret også internt i Kommunerevisjonen. Kvalitetssikringen er foretatt av andre personer enn de som har samlet inn og behandlet dataene. Kommunerevisjonen har kvalitetssikret at revisjonskriteriene er relevante for undersøkelsens problemstillinger. Vi har kvalitetssikret at de innhentede dataene var relevante og dekkende for kriteriene de skulle vurderes opp mot, og for undersøkelsenes vurderinger og konklusjoner. På grunnlag av dette vurderer Kommunerevisjonen at de innsamlede dataene samlet sett har tilstrekkelig gyldighet og pålitelighet som grunnlag for rapportens vurderinger og konklusjoner.

Vedlegg 3 Haukåsen skole – Resultatet av spørreundersøkelsene

Her presenteres resultatet av Kommunerevisjonens spørreundersøkelser rettet mot ansatte og foreldre ved Haukåsen skole med henvisning til hvilket kapittel resultatene er omtalt i. Det framgår av tabellen hvor mange respondenter som har besvart, og av notene under hver tabell hvilke ansatte og foreldre som det bygger på. Presentasjonen av tabellene har blitt endret i den endelige rapporten sammenliknet med rapport til uttalelse.

Vi sendte et spørreskjema til alle lærere, assistenter/miljøarbeidere og spesialisert personale (for eksempel logoped og ergoterapeut) som var ansatt ved Haukåsen skole. I rapporten har vi benyttet begrepet assistenter. På skolen ble disse omtalt som miljøarbeidere, og derfor ble dette begrepet benyttet i spørreundersøkelsen.

Svarene i tabellene summeres ikke alltid til 100 prosent på grunn av avrunding innenfor hver enkelt svarkategori.

Tabeller til kapittel 4 for Haukåsen skole

Tabell 4 Ansattes arbeid med IOP

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at du har kompetanse til å utarbeide IOP for elever?	11 %	16 %	71 %	2 %	45
Har skolen lagt til rette for samarbeid mellom ansatte på skolen om å utarbeide IOP?	20 %	16 %	62 %	2 %	45
Er den enkelte elevs IOP viktig for din planlegging av undervisningen?	5 %	0 %	95 %	0 %	22

Note: N = 45 er ansatte som oppga at de hadde utarbeidet eller vært med på å utarbeide IOP for elever.
N = 22 er ansatte som oppga at de hadde stilling som lærere eller kontaktlærere.

Tabell 5 Foreldres vurdering av opplæring etter IOP

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at skolen gir barnet ditt den opplæringen han/hun skal ha etter sin IOP?	7 %	14 %	80 %	0 %	44
Fikk barnet ditt opplæring etter sin IOP da skolen var helt eller delvis stengt (på grunn av koronapandemien)?	59 %	8 %	21 %	13 %	39

Note: N = 44 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.
N = 39 er foreldre som har svart på spørsmålet om barnet deres fikk opplæring etter sin IOP da skolen var helt eller delvis stengt. De resterende respondentene oppga at barnet deres ikke gikk på Haukåsen skole skoleåret 2019-2020.

Tabell 6 Ansattes vurdering av opplæring etter IOP

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at skolen gir den enkelte elev den opplæringen eleven skal ha etter sin IOP?	4 %	11 %	80 %	5 %	93
Fikk elevene opplæring etter sine individuelle opplæringsplaner (IOP) da skolen var helt eller delvis stengt (på grunn av koronapandemien)?	20 %	22 %	39 %	20 %	92

Note: N = 93 er alle ansatte som svarte på undersøkelsen.

N = 92 er ansatte som har svart på spørsmålet om elevene fikk opplæring etter sin IOP når skolen var helt eller delvis stengt. Den resterende respondenten oppga at vedkommende ikke jobbet ved Haukåsen skole skoleåret 2019-2020.

Tabell 7 Lærerens vurdering av spesialpedagogiske kompetanse

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor/ svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at du har tilstrekkelig spesialpedagogisk kompetanse?	5 %	9 %	86 %	0 %	22

Note: N = 22 er ansatte som oppga at de hadde stilling som lærere eller kontaktlærere.

Tabell 8 Ansattes kompetanse på alternativ og supplerende kommunikasjon

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor/ svært stor grad	Vet ikke	Ikke aktuelt	N
Opplever du at du har tilstrekkelig kompetanse på alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) til å kommunisere med elevene?	2 %	11 %	86 %	1 %	0 %	93

Note: N = 93 er alle ansatte som svarte på undersøkelsen.

Tabell 9 Foreldres vurdering av ansattes kompetanse

	I liten /svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	Ikke aktuelt	N
Opplever du at skolen har kompetanse på alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) til å kommunisere med barnet ditt?	14 %	9 %	64 %	7 %	7 %	44
Opplever du at de ansatte som jobber med barnet ditt til daglig er flinke til å ivareta barnet ditt?	2 %	2 %	95 %	0 %	-	44

Note: N = 44 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen. «Ikke aktuelt» var et svaralternativ på spørsmålet om alternativ og supplerende kommunikasjon, men ikke på spørsmålet om hvorvidt foreldrene opplevde at de ansatte var flink til å ivareta barnet deres.

Tabell 10 Skolens tilrettelegging for veiledning av assistenter

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at skolen legger til rette for individuell veiledning av miljøarbeidere?	32 %	34 %	29 %	4 %	93
Opplever du at skolen legger til rette for individuell veiledning av miljøarbeidere?	32 %	45 %	23 %	0 %	22
Opplever du at skolen legger til rette for individuell veiledning av miljøarbeidere?	33 %	33 %	35 %	0 %	52

Note: N = 93 er alle ansatte som svarte på undersøkelsen.
 N = 22 er ansatte som oppga at de hadde stilling som lærere eller kontaktlærere.
 N = 52 er ansatte som oppga at de hadde stilling som miljøarbeider.

Tabell 11 Assistenters oppfatning av veiledningen

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Får du god nok veiledning av lærere/ pedagoger?	21 %	15 %	63 %	0 %	52

Note: N = 52 er ansatte som oppga at de hadde stilling som miljøarbeider.

Tabell 12 Assistenters vurdering av ansvar for opplæringen

	Ofte / svært ofte	Verken eller	Sjelden /aldri	Vet ikke	N
Hender det at du får for mye ansvar for opplæring av en eller flere elever – for eksempel at du har vært for mye alene med eleven, ikke har fått god nok veiledning eller ikke har fått gode nok planer for timen?	29 %	13 %	58 %	0 %	52

Note: N = 52 er ansatte som oppga at de hadde stilling som miljøarbeider.

Tabell 13 Foreldres samlede tilfredshet

	Ganske / svært misfornøyd	Verken eller	Ganske / svært fornøyd	Vet ikke	N
Alt i alt, hvor fornøyd eller misfornøyd er du med skolens tilbud til barnet ditt?	14 %	14 %	73 %	0 %	44

Note: N = 44 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.

Tabeller til kapittel 5 for Haukåsen skole

Tabell 14 Vurdering av opplæring og måloppnåelse

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Vurderer du læringsutbyttet til elevene kontinuerlig gjennom skoleåret?	0 %	9 %	90 %	0 %	22
Gjør skolen justeringer i opplegget til den enkelte elev når måloppnåelsen er lav?	0 %	23 %	77 %	0 %	22
Opplever du at elevens årsrapport gir nyttig informasjon om elevens måloppnåelse?	0 %	5 %	95 %	0 %	22

Note: N = 22 er ansatte som oppga at de hadde stilling som lærere eller kontaktlærere.

Tabeller til kapittel 6 for Haukåsen skole

Tabell 15 Foreldres vurdering av skolens tilrettelegging for elevmedvirkning

	Ja	Nei	Vet ikke	N
Opplever du at skolen legger tilstrekkelig til rette for at barnet ditt kan påvirke sin egen skolehverdag?	68 %	9 %	23 %	44

Note: N = 44 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.

Tabell 16 Ansattes vurdering av om de legger til rette for elevmedvirkning

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Legger du til rette for at elevene, ut i fra deres forutsetninger, kan påvirke sin egen skolehverdag?	1 %	11 %	87 %	1 %	93

Note: N = 93 er alle ansatte som svarte på undersøkelsen.

Tabell 17 Foreldres vurdering av informasjon fra og kontakt med skolen

	Ganske / svært misfornøyd	Verken eller	Ganske / svært fornøyd	Vet ikke	N
Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med informasjonen du får fra skolen om barnets skolehverdag?	16 %	14 %	70 %	0 %	44
Hvor fornøyd eller misfornøyd var du med skolens kontakt med barnet ditt da skolen var helt eller delvis stengt?	41 %	13 %	41 %	5 %	39

Note: N = 44 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.

N = 39 er foreldre som har svart på spørsmålet skolens kontakt med barnet da skolen var helt eller delvis stengt. De resterende respondentene oppga at barnet deres ikke gikk på Haukåsen skole skoleåret 2019-2020.

Tabell 18 Foreldres vurdering av samarbeid med skolen

	Ganske / svært dårlig	Verken eller	Ganske / svært bra	Vet ikke	N
Hvordan synes du samarbeidet med skolen fungerer?	14 %	9 %	75 %	2 %	44

Note: N = 44 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.

Tabell 19 Foreldres vurdering av hvorvidt skolen lytter til deres synspunkter

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at skolen lytter til dine synspunkter?	18 %	11 %	70 %	0 %	44

Note: N = 44 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.

Tabeller til kapittel 7 for Haukåsen skole

Tabell 20 Ansattes vurdering av elevenes trivsel og trygghet

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at elevene føler seg trygge på skolen?	3 %	0 %	96 %	1 %	93
Opplever du at elevene trives på skolen?	4 %	2 %	94 %	0 %	93

Note: N = 93 er alle ansatte som svarte på undersøkelsen.

Tabell 21 Ansattes vurdering av inkludering i sosialt fellesskap

	Ingen/få	Noen	Mange/ alle	Vet ikke	N
Hvor mange av elevene du jobber med er tilstrekkelig inkludert i det sosiale fellesskapet på skolen?	2 %	14 %	78 %	5 %	92

Note: N = 92 er ansatte som oppga at de jobbet ved Haukåsen skole skoleåret 2019-2020. Respondentene ble gitt en forklaringstekst i forkant av spørsmålet: «Vi ber om at du tenker på tiden før koronapandemien i skoleåret 2019-2020 når du svarer på dette spørsmålet.»

Tabell 22 Foreldres vurdering av barnets trivsel og trygghet

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at barnet ditt føler seg trygg på skolen?	0 %	9 %	86 %	5 %	44
Opplever du at barnet ditt trives på skolen?	5 %	7 %	86 %	2 %	44
Opplever du at barnet ditt trives under transporten?	5 %	14 %	79 %	2 %	43

Note: N = 44 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.
N = 43 er foreldrene som oppga at barnet deres hadde transport til og fra skolen (for eksempel taxi).

Tabell 23 Foreldres vurdering av inkludering i sosialt fellesskap

	Ja	Nei	Vet ikke	N
Opplever du at barnet ditt er tilstrekkelig inkludert i det sosiale fellesskapet på skolen?	80 %	5 %	16 %	44

Note: N = 44 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.

Tabell 24 Foreldres vurdering av skolens ivaretagelse av helseutfordringer og ansattes kompetanse på hjelpemidler

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Ikke aktuelt	Vet ikke	N
Opplever du at skolen ivaretar helseutfordringene til barnet ditt på en god måte?	5 %	11 %	73 %	9 %	2 %	44
Opplever du at skolens ansatte vet hvordan de skal bruke barnets utstyr, hjelpemidler og læremidler?	7 %	7 %	86 %	-	0 %	44

Note: N = 44 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen. «Ikke aktuelt» var et svaralternativ på spørsmålet om helseutfordringer, men ikke på spørsmålet om kompetanse på hjelpemidler.

Tabell 25 Ansattes vurdering av kompetanse på og tilgang på utstyr

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Har du tilstrekkelig kompetanse på å bruke elevens utstyr, hjelpemidler og læremidler?	2 %	11 %	86 %	1 %	93
Har skolen samlet sett tilgang på utstyret, hjelpemidlene og læremidlene elevene trenger?	4 %	6 %	86 %	3 %	93

Note: N = 93 er alle ansatte som svarte på undersøkelsen.

Tabell 26 Ansattes vurdering av skolens fysiske miljø

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at skolens fysiske miljø innendørs er tilpasset behovene til elevene?	38 %	23 %	38 %	2 %	93
Opplever du at skolens fysiske miljø utendørs er tilpasset behovene til elevene?	13 %	23 %	62 %	2 %	93

Note: N = 93 er alle ansatte som svarte på undersøkelsen.

Tabell 27 Foreldres vurdering av skolens fysiske miljø

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at skolens fysiske miljø innendørs er tilpasset behovene til elevene?	9 %	9 %	77 %	5 %	44
Opplever du at skolens fysiske miljø utendørs er tilpasset behovene til elevene?	5 %	16 %	77 %	2 %	44

Note: N = 44 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.

Tabeller til kapittel 8 for Haukåsen skole

Tabell 28 Samarbeid med andre instanser

	Ganske / svært dårlig	Verken eller	Ganske / svært bra	Vet ikke	N
Hvordan synes du at ditt samarbeid om enkeltelever med andre instanser/tjenester fungerer?	0 %	0 %	100 %	0 %	21

Note: N = 21 er ansatte som oppga at de hadde stilling som lærere eller kontaktlærere og som svarte at de deltok i samarbeid om enkeltelever med andre instanser/tjenester.

Vedlegg 4 Rødtvet skole – Resultatet av spørreundersøkelsene

Her presenteres resultatet av Kommunerevisjonens spørreundersøkelser rettet mot ansatte og foreldre ved spesialgruppene ved Haukåsen skole med henvisning til hvilket kapittel resultatene er omtalt i. Det framgår av tabellen hvor mange respondenter som har besvart, og av notene under hver tabell hvilke ansatte og foreldre som det bygger på. Presentasjonen av tabellene har blitt endret i den endelige rapporten sammenliknet med rapport til uttalelse.

Svarene i tabellene summeres ikke alltid til 100 prosent på grunn av avrunding innenfor hver enkelt svarkategori.

Tabeller til kapittel 4 for Rødtvet skole

Tabell 29 Ansattes arbeid med IOP

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at du har kompetanse til å utarbeide IOP for elever?	8 %	0 %	92 %	0 %	13
Har skolen lagt til rette for samarbeid mellom ansatte på skolen om å utarbeide IOP?	15 %	31 %	54 %	0 %	13
Er den enkelte elevs IOP viktig for din planlegging av undervisningen?	0 %	0 %	100 %	0 %	9

Note: N = 13 er ansatte som oppga at de hadde utarbeidet eller vært med på å utarbeide IOP for elever.
N = 9 er ansatte som oppga at de hadde stilling som lærere eller kontaktlærere.

Tabell 30 Foreldres vurdering av opplæring etter IOP

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at skolen gir barnet ditt den opplæringen han/hun skal ha etter sin IOP?	6 %	6 %	69 %	19 %	16
Fikk barnet ditt opplæring etter sin IOP da skolen var helt eller delvis stengt (på grunn av koronapandemien)?	25 %	13 %	63 %	0 %	8

Note: N = 16 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.
N = 8 er foreldre som har svart på spørsmålet om barnet deres fikk opplæring etter sin IOP da skolen var helt eller delvis stengt. De resterende respondentene oppga at barnet deres ikke gikk på Rødtvet skole skoleåret 2019-2020.

Tabell 31 Ansattes vurdering av opplæring etter IOP

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at skolen gir den enkelte elev den opplæringen eleven skal ha etter sin IOP?	5 %	11 %	84 %	0 %	19
Fikk elevene opplæring etter sine individuelle opplæringsplaner (IOP) da skolen var helt eller delvis stengt (på grunn av Koronapandemien)?	21 %	37 %	26 %	16 %	19

Note: N = 19 er alle ansatte som svarte på undersøkelsen.

Tabell 32 Læreres vurdering av spesialpedagogiske kompetanse

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at du har tilstrekkelig spesialpedagogisk kompetanse?	0 %	33 %	67 %	0 %	9

Note: N = 9 er ansatte som oppga at de hadde stilling som lærere eller kontaktlærere.

Tabell 33 Ansattes kompetanse på alternativ og supplerende kommunikasjon

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	Ikke aktuelt	N
Opplever du at du har tilstrekkelig kompetanse på alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) til å kommunisere med elevene?	21 %	16 %	63 %	0 %	0 %	19

Note: N = 19 er alle ansatte som svarte på undersøkelsen.

Tabell 34 Foreldres vurdering av ansattes kompetanse

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	Ikke aktuelt	N
Opplever du at skolen har kompetanse på alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) til å kommunisere med barnet ditt?	13 %	6 %	63 %	19 %	0 %	16
Opplever du at de ansatte som jobber med barnet ditt til daglig er flinke til å ivareta barnet ditt?	6 %	6 %	88 %	0 %	-	16

Note: N = 16 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen. «Ikke aktuelt» var et svaralternativ på spørsmålet om alternativ og supplerende kommunikasjon, men ikke på spørsmålet om hvorvidt foreldrene opplevde at de ansatte var flinkt til å ivareta barnet deres.

Tabell 35 Skolens tilrettelegging for veiledning av assistenter

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at skolen legger til rette for individuell veiledning av assistenter?	53 %	37 %	11 %	0 %	19
Opplever du at skolen legger til rette for individuell veiledning av assistenter?	56 %	44 %	0 %	0 %	9
Opplever du at skolen legger til rette for individuell veiledning av assistenter?	50 %	30 %	20 %	0 %	10

Note: N = 19 er alle ansatte som svarte på undersøkelsen.
N = 9 er ansatte som oppga at de hadde stilling som lærere eller kontaktlærere.
N = 10 er ansatte som oppga at de hadde stilling som assistent.

Tabell 36 Assistenters oppfatning av veiledningen

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Får du god nok veiledning av lærere/pedagoger?	10 %	0 %	90 %	0 %	10

Note: N = 10 er ansatte som oppga at de hadde stilling som assistent.

Tabell 37 Assistenters vurdering av ansvar for opplæringen

	Ofte / svært ofte	Verken eller	Sjelden/ aldri	Vet ikke	N
Hender det at du får for mye ansvar for opplæring av en eller flere elever – for eksempel at du har vært for mye alene med eleven, ikke har fått god nok veiledning eller ikke har fått gode nok planer for timen?	0 %	10 %	90 %	0 %	10

Note: N = 10 er ansatte som oppga at de hadde stilling som assistent.

Tabell 38 Foreldres samlede tilfredshet

	Ganske / svært misfornøyd	Verken eller	Ganske / svært fornøyd	Vet ikke	N
Alt i alt, hvor fornøyd eller misfornøyd er du med skolens tilbud til barnet ditt?	6 %	13 %	81 %	0 %	16

Note: N = 16 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.

Tabeller til kapittel 5 for Rødtvet skole

Tabell 39 Vurdering av opplæring og måloppnåelse

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Vurderer du læringsutbyttet til elevene kontinuerlig gjennom skoleåret?	0 %	0 %	100 %	0 %	9
Gjør skolen justeringer i opplegget til den enkelte elev når måloppnåelsen er lav?	0 %	22 %	67 %	11 %	9
Opplever du at elevens årsrapport gir nyttig informasjon om elevens måloppnåelse?	0 %	0 %	100 %	0 %	9

Note: N = 9 er ansatte som oppga at de hadde stilling som lærere eller kontaktlærere.

Tabeller til kapittel 6 for Rødtvet skole

Tabell 40 Foreldres vurdering av skolens tilrettelegging for elevmedvirkning

	Ja	Nei	Vet ikke	N
Opplever du at skolen legger tilstrekkelig til rette for at barnet ditt kan påvirke sin egen skolehverdag?	75 %	6 %	19 %	16

Note: N = 16 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.

Tabell 41 Ansattes vurdering av om de legger til rette for elevmedvirkning

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Legger du til rette for at elevene, ut i fra deres forutsetninger, kan påvirke sin egen skolehverdag?	16 %	32 %	47 %	5 %	19

Note: N = 19 er alle ansatte som svarte på undersøkelsen.

Tabell 42 Foreldrenes vurdering av informasjon fra og kontakt med skolen

	Ganske / svært misfornøyd	Verken eller	Ganske / svært fornøyd	Vet ikke	N
Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med informasjonen du får fra skolen om barnets skolehverdag?	6 %	6 %	88 %	0 %	16
Hvor fornøyd eller misfornøyd var du med skolens kontakt med barnet ditt da skolen var helt eller delvis stengt?	13 %	25 %	63 %	0 %	8

Note: N = 16 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.

N = 8 er foreldre som har svart på spørsmålet skolens kontakt med barnet da skolen var helt eller delvis stengt. De resterende respondentene oppga at barnet deres ikke gikk på Rødtvet skole skoleåret 2019-2020.

Tabell 43 Foreldres vurdering av samarbeid med skolen

	Ganske / svært dårlig	Verken eller	Ganske / svært bra	Vet ikke	N
Hvordan synes du samarbeidet med skolen fungerer?	6 %	6 %	88 %	0 %	16

Note: N = 16 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.

Tabell 44 Foreldres vurdering av hvorvidt skolen lytter til deres synspunkter

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at skolen lytter til dine synspunkter?	6 %	19 %	69 %	6 %	16

Note: N = 16 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.

Tabeller til kapittel 7 for Rødtvet skole

Tabell 45 Ansattes vurdering av elevenes trivsel og trygghet

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at elevene føler seg trygge på skolen?	0 %	0 %	100 %	0 %	19
Opplever du at elevene trives på skolen?	0 %	5 %	95 %	0 %	19

Note: N = 19 er alle ansatte som svarte på undersøkelsen.

Tabell 46 Ansattes vurdering av inkludering i sosialt fellesskap

	Ingen/få	Noen	Mange/alle	Vet ikke	N
Hvor mange av elevene du jobber med er tilstrekkelig inkludert i det sosiale fellesskapet i spesialgruppene?	5 %	11 %	84 %	0 %	19

Note: N = 19 er ansatte som oppga at de jobbet ved Rødtvet skole skoleåret 2019-2020 (alle ansatte som svarte på undersøkelsen). Respondentene ble gitt en forklaringstekst i forkant av spørsmålet: «Vi ber om at du tenker på tiden før koronapandemien i skoleåret 2019-2020 når du svarer på dette spørsmålet.»

Tabell 47 Foreldres vurdering av barnets trivsel og trygghet

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at barnet ditt føler seg trygg på skolen?	6 %	6 %	81 %	6 %	16
Opplever du at barnet ditt trives på skolen?	0 %	6 %	94 %	0 %	16
Opplever du at barnet ditt trives under transporten?	6 %	6 %	88 %	0 %	16

Note: N = 16 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen. Alle foreldrene som svarte på undersøkelsen oppga at barnet deres hadde transport til og fra skolen (for eksempel taxi).

Tabell 48 Foreldres vurdering av inkludering i sosialt fellesskap

	Ja	Nei	Vet ikke	N
Opplever du at barnet ditt er tilstrekkelig inkludert i det sosiale fellesskapet i spesialgruppene?	69 %	6 %	25 %	16

Note: N = 16 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.

Tabell 49 Foreldres vurdering av skolens ivaretagelse av helseutfordringer og ansattes kompetanse på hjelpemidler

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Ikke aktuelt	Vet ikke	N
Opplever du at skolen ivaretar helseutfordringene til barnet ditt på en god måte?	6 %	0 %	69 %	13 %	13 %	16
Opplever du at skolens ansatte vet hvordan de skal bruke barnets utstyr, hjelpemidler og læremidler?	6 %	13 %	50 %	-	31 %	16

Note: N = 16 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen. «Ikke aktuelt» var et svaralternativ på spørsmålet om helseutfordringer, men ikke på spørsmålet om kompetanse på hjelpemidler.

Tabell 50 Ansattes vurdering av kompetanse på og tilgang på utstyr

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Har du tilstrekkelig kompetanse på å bruke elevens utstyr, hjelpemidler og læremidler?	5 %	11 %	84 %	0 %	19
Har skolen samlet sett tilgang på utstyret, hjelpemidlene og læremidlene elevene trenger?	5 %	21 %	74 %	0 %	19

Note: N = 19 er alle ansatte som svarte på undersøkelsen.

Tabell 51 Ansattes vurdering av skolens fysiske miljø

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at skolens fysiske miljø innendørs er tilpasset behovene til elevene?	32 %	21 %	47 %	0 %	19
Opplever du at skolens fysiske miljø utendørs er tilpasset behovene til elevene?	5 %	42 %	53 %	0 %	19

Note: N = 19 er alle ansatte som svarte på undersøkelsen.

Tabell 52 Foreldres vurdering av skolens fysiske miljø

	I liten / svært liten grad	Verken eller	I stor / svært stor grad	Vet ikke	N
Opplever du at skolens fysiske miljø innendørs er tilpasset behovene til elevene?	13 %	0 %	81 %	6 %	16
Opplever du at skolens fysiske miljø utendørs er tilpasset behovene til elevene?	13 %	6 %	81 %	0 %	16

Note: N = 16 er alle foreldrene som svarte på undersøkelsen.

Tabeller til kapittel 8 for Rødtvet skole

Tabell 53 Samarbeid med andre instanser

	Ganske / svært dårlig	Verken eller	Ganske / svært bra	Vet ikke	N
Hvordan synes du at ditt samarbeid om enkeltelever med andre instanser/tjenester fungerer?	0 %	22 %	78 %	0 %	9

Note: N = 9 er ansatte som oppga at de hadde stilling som lærere eller kontaktlærere og som svarte at de deltok i samarbeid om enkeltelever med andre instanser/tjenester (alle lærerne/kontaktlærerne).

Vedlegg 5 Uttalelse fra byråden for oppvekst og kunnskap

Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap

Kommunerevisjonen
Fredrik Selmers vei 3
0663 OSLO

Unntatt offentlighet
Off. § 5 andre ledd

Deres ref.:
20/00227-28

Vår ref. (saksnr.):
20/3455 - 6

Saksbeh.:
Jan Christian Marthinsen, 916 28
032

Dato:
27.04.2021

Rapport til uttalelse: Kvalitet i spesialskole og spesialgruppe

Jeg viser til Kommunerevisjonens brev, datert 18.03.21, vedlagt rapport til uttalelse om Kvalitet i spesialskole og spesialgruppe.

Rapporten oppsummerer gjennomført forvaltningsrevisjon om kvalitet i spesialskole og spesialgruppe for elever i grunnskolen ved Haukåsen skole og Rødtvet skole. Rapporten omfatter også en kartlegging av kommunens dimensjonering av spesialtilbudene og organiseringen av søknadsprosessen for spesialskoler og spesialgrupper.

Svar på de konkrete spørsmålene kommunerevisjonen stiller i sitt brev følger nedenfor.

1. Har informasjonen om prosjektets hensikt vært tilstrekkelig klar?

Jeg oppfatter at informasjonen om prosjektets formål har vært tilstrekkelig klar.

2. Har byråden kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens vurderinger og konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Kommunerevisjonens redegjør i rapporten for hvordan smittevern hensyn har påvirket datainnsamling og metodevalg. Av smittevern hensyn er det blant annet ikke gjennomført observasjoner av undervisningstimer. Kommunerevisjonen har heller ikke kunne være til stede på skolene. Jeg oppfatter at Kommunerevisjonen på en grundig måte vurderer hvordan dette påvirker datakildenes gyldighet og pålitelighet.

Det fremkommer av Utdanningsetatens uttalelse, datert 14.04.21, at de to skolene har noen merknader knyttet til metodikk og valg av kilder. Jeg antar at Kommunerevisjonen vil svare ut disse merknadene i endelig rapport.

Utover dette har jeg har ikke kommentarer til metode, kilder eller databruk.

3. Har byråden kommentarer til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre vurderinger? I tilfelle hvilke?

Jeg har ingen kommentarer til revisjonskriteriene.

 Oslo kommune
Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap

Besøksadresse:
Rådhuset
Postadresse:
Rådhuset, 0037 OSLO

Telefon: 21 80 21 80
postmottak@byr.oslo.kommune.no
Org. Nr.: 974767597
oslo.kommune.no

4. Hva er byrådets samlede vurdering av rapportens vurderinger, konklusjoner og anbefalinger?

Kommunerevisjonen skriver i sin samlede konklusjon at det var mange positive trekk ved tilbudet til elevene både ved Haukåsen skole og Rødtvet skole. Foreldrene var i hovedsak fornøyde med skolens tilbud på de fleste undersøkte områdene, og begge skolene hadde mange tiltak for å ivareta elevenes behov. Samtidig viser Kommunerevisjonen til at det var mangler og svakheter, blant annet knyttet til utformingen av vedtak, og dermed mulighet for å sikre samsvar mellom vedtak og faktisk gjennomføring av spesialundervisningen, og svakheter knyttet til elev- og foreldremedvirkning.

Rapporten viser videre at de to skolene samarbeidet med relevante instanser og tjenester, at skolene la til rette for et trygt og godt skolemiljø, at det var utarbeidet individuelle opplæringsplaner og satt pedagogiske mål for elevenes læring og utvikling, og videre at skolene hadde utviklet systemer for å vurdere av elevenes utbytte av opplæringen. Rapporten viser samtidig at vedtak i liten grad var konkretiserte, at det var risiko for at undervisning ble utført med annen kompetanse enn forutsatt, og at skolene ikke registrerte tapte undervisningstimer.

På bakgrunn av undersøkelsen anbefaler Kommunerevisjonen følgende:

- Utdanningsetaten og skolene bør vurdere tiltak som sikrer at enkeltvedtakene om spesialundervisning for elever i spesialskoler og spesialgrupper er tilstrekkelig konkretiserte
- Utdanningsetaten og skolene bør vurdere behovet for tiltak som sikrer at gjennomføringen av opplæring er i tråd med vedtakene
- Utdanningsetaten og skolene bør vurdere om det er behov for tiltak knyttet til uønskede hendelser og rapporteringen av slike
- Rødtvet skole bør vurdere behov for tiltak for å videreutvikle årsrapportene
- Rødtvet skole bør vurdere tiltak for ytterligere å sikre elev- og foreldremedvirkning
- Begge skolene bør vurdere behov for tiltak for å sikre individuell veiledning av assistenter

Jeg oppfatter at Kommunerevisjonen konklusjoner og anbefalinger er fornuftige, konkrete og rettet mot svakhetene som påpekes i rapporten.

5. Vil byråden vurdere og eventuelt iverksette tiltak på bakgrunn av rapportens konklusjoner og anbefalinger?

a. I tilfelle hvilke?

b. Hvilket tidsperspektiv gjelder for iverksettelse og gjennomføring av tiltak/ene?

Jeg merker meg at Utdanningsetaten (UDE) og de to skolene i sine kommentarer til rapporten skisserer flere konkrete tiltak de vil iverksette for å følge opp Kommunerevisjonens anbefalinger. Jeg anser det ikke som naturlig eller hensiktsmessig at byrådsavdelingen iverksetter konkrete tiltak utover dette.

6. Oppfattes rapporten som nyttig for byråden? Oppgi begrunnelse hvis dette ikke allerede har framkommet som svar på ovenstående spørsmål.

Jeg oppfatter rapporten som et konstruktivt og nyttig bidrag til videreutvikle kvaliteten på spesialundervisningen i Osloskolen. Som kommunerevisjonen viser til i rapporten, har byrådet i byrådsberetningen 2019-2023 varslet en gjennomgang av spesialundervisningsfeltet. Kommunerevisjonens rapport vil utgjøre et nyttig grunnlag for dette arbeidet.

7. Hvordan vurderes rapportens oppbygning og språkbruk?

Jeg har ingen merknader til rapporten oppbygning og språkbruk.

Med vennlig hilsen

Inga Marte Thorkildsen

Byråd for oppvekst og kunnskap

Vedlegg 6 Uttalelse fra Utdanningsetaten, inkl. de to skolene

Utdanningsetaten

Oslo kommune Kommunerevisjonen
Fredrik Selmers vei 3
0663 OSLO

Att.:

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
20/9143 - 44

Saksbeh.:
Hilde Handeland,

Dato:
14.04.2021

Uttalelse til rapport: "Kvalitet i spesialskole og spesialgruppe"

Vi viser til brev datert 18.03.2021 der Kommunerevisjonen ber om tilbakemelding på rapporten "Kvalitet i spesialskoler og spesialgruppe" med utgangspunkt i spørsmålene under.

Rødtvet skoles, Haukåsen skoles og våre tilbakemeldinger fremgår nedenfor.

1. Har informasjonen om prosjektets hensikt vært tilstrekkelig klar?

Ja.

2. Har skolene og Utdanningsetaten kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens vurderinger og konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Kommentar fra Rødtvet skole:

Rødtvet skole mener at det er uheldig at ikke Kommunerevisjonen har observert undervisningen elevene får. Observasjoner i klasserommene ville ha gitt et bedre og mer helhetlig bilde av hvordan undervisningen faktisk gjennomføres og hvilke elever som er bakom alle dokumenter. Ved observasjon hadde det kommet tydeligere frem for revisjonen eksempelvis hva skolen mener med små grupper under organisering i vedtakene. Pedagogene som er intervjuet har også meldt tilbake om misforståelser under intervjusituasjonen.

Kommentar fra Haukåsen skole:

Haukåsen skole synes det er uheldig at det er intervjuet to kontaktlærere og en miljøarbeider. Skolen setter spørsmålsteget ved at det ble intervjuet flere fysioterapeuter, som det er syv stykker av, og kun én skoleassistent som det er 80 av i tallet. Fysioterapeutene er ansatt i bydelen og er i så måte utenfor skolens ansvarsområde, mens assistentene derimot er sentrale i

Utdanningsetaten
Oslo kommune

Besøksadresse:
Grensesvingen 6, 0660 Oslo
Postadresse:
Postboks 6127 Etterstad
0602 Oslo

Telefon: 21 80 21 80
postmottak@ude.oslo.kommune.no
Org. Nr.: 976820037

det daglige arbeidet med elevene. Når revisjonen ikke anså det som mulig å observere i klassene, stiller skolen seg noe undrende til at man ikke intervjuet flere av dem som er i elevrelatert arbeid daglig. Rapporten gir dermed etter skolens mening ikke et bilde av alle sidene. Skolen mener den i hovedsak gir en beskrivelse av ressursforvaltning og regeletterlevelse. Rapporten gir i noen grad en vurdering av måloppnåelse. Haukåsen setter spørsmålstegn ved hvor presis vurderingen av måloppnåelse og samsvar mellom vedtak og undervisningsvirkeligheten er. Kommunerevisjonen bruker foreldrenes vurdering som et informasjonsgrunnlag. Det er et svært viktig innspill, men her er svarprosenten fra foreldrene lav. Man har også brukt tilbakemelding fra de ansatte som vurderingsgrunnlag. I den kvantitative undersøkelsen er svarprosenten fra de ansatte høy. Det er bra, men utvalget som danner grunnlag for dybdeintervju, gir et smalt bilde av pedagogisk praksis. I tillegg har Kommunerevisjonen intervjuet langt færre som jobber med elevene i det daglige arbeidet, lærere og assistenter, sammenliknet med andre støttesystemer. Erfaringsmessig er alle ansatte svært villige til å delta i kartleggingsundersøkelser og dybdeintervjuer. Eksempelvis hadde skolen 94 % deltakelse i medarbeiderundersøkelsen nå i 2021, ca. 80 % deltakelse i evalueringen av teamene også i 2021, og 100 % deltakelse i dybdeintervjuer som ble gjort som en del av skolens medarbeiderundersøkelse i 2019. Slik Haukåsen skole ser det, har Kommunerevisjonen et ufullstendig grunnlag for å vurdere sammenfallet mellom elevenes vedtak og den faktiske undervisningen. Dette synes vi er beklagelig ettersom det framstår som et av hovedformålene med revisjonen.

Utdanningsetaten mener det ville styrket undersøkelsen dersom det hadde blitt gjennomført observasjoner, men vi har merket oss Kommunerevisjonens begrunnelse i metodevedlegget.

3. Har skolene og Utdanningsetaten kommentarer til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre vurderinger? I tilfelle hvilke?

Ingen kommentar til revisjonskriteriene.

4. Hva er skolenes og Utdanningsetatens samlede vurdering av rapportens vurderinger, konklusjoner og anbefalinger?

Rapportens vurderinger, konklusjoner og anbefalinger gir samlet sett gode og viktige tilbakemeldinger.

Kommentarer fra Rødtvet skole:

Rødtvet skole har kommentert at rapporten stort sett gir et bilde som de kjenner seg igjen i. Skolen ser blant annet forbedringspotensial med tanke på tydeliggjøring og konkretisering, for eksempel med tanke på rutiner/årshjul og enkeltvedtakene.

Kommentarer fra Haukåsen skole:

Haukåsen skole har kommentert at rapporten gir nyttige anbefalinger knyttet til ressursforvaltning og regeletterlevelse. Spesielt vil anbefaling rundt vedtak og veiledning av assistenter følges opp, og vil få betydning for skolens praksis knyttet til disse områdene. Skolen hadde håpet at rapporten også skulle kunne gi en balansert vurdering av undervisningskvalitet og elevenes måloppnåelse. Slik rapporten er gjennomført, gir den ingen klare anbefalinger eller vurderinger på dette området.

5. Vil skolene og Utdanningsetaten vurdere og eventuelt iverksette tiltak på bakgrunn av rapportens konklusjoner og anbefalinger?

a. I tilfelle hvilke?

b. Hvilket tidsperspektiv gjelder for iverksettelse og gjennomføring av tiltak/ene?

Rødtvet skole

Rødtvet skole vil:

- presisere vedtakene om spesialundervisning nærmere; tydeliggjøre og avklare organisering, kompetanse, bruk av spesialpedagog og assistent og avklaring av formen spesialundervisning har samt omfanget av spesialundervisningen. (ved de neste vedtakene, dvs. fra august 2021)
- etablere en rutine for samarbeid mellom ledelsen og spesialpedagogene med gjennomgang av vedtak om spesialundervisning før dette sendes ut. Implementere en ordning med sjekkpunkter gjennom skoleåret for å sikre at vedtaket er i tråd med opplæringen. 1) samarbeid om vedtaket. 2) Muntlig vurdering høst (ledelsen og spesialpedagog). 3) halvårsvurdering. 4) Muntlig vurdering vår. 5) Årsvurdering. (ved de neste vedtakene, dvs. fra august 2021)
- forbedre fraværsregistreringssystemet med tanke på å registrere eventuelt tapte timer spesialundervisning. (Fra august 2021)
- etablere rutiner for å sikre at veiledning av assistent gjennomføres. (Fra oktober 2021)
- konkretisere hvilke mål som er oppnådd, avsluttes, videreføres eller endres i årsrapportene. Konkretisere pandemiens påvirkning i årsrapportene (Fra juni 2021)
- etablere en rutine for den enkelte elevs medvirkning i egen skolehverdag ut fra egen forutsetning. (Fra april 2021)
- etablere et system der elevene kan uttale seg på systemnivå (august 2021)
- etablere eget FAU eller tilsvarende for spesialgruppene (fra august 2021)
- forbedre rutiner og bevisstgjøring for kartlegging, forebygging og rapportering av skade, utfordrende atferd og bruk av tvang (august 2021)

Haukåsen skole

Haukåsen skole vil:

- utarbeide felles veileder for vedtak som presiserer og avklarer organisering, kompetanse, vekslings spesialpedagog og assistent og informasjon om formen for spesialundervisning. Vedtakene vil presisere at assistenter kan gjennomføre undervisningsopplegg under veiledning av spesialpedagog. (Fra mai 2021)
- utarbeide veileder for systematisk oppfølging av IOP og årsvurdering; evaluere vurdering og vedtak, avklare rolleinnhold i prosessen, etablere en evaluerings- og oppfølgingspraksis på området og etablere et årshjul for plan- og vurderingsarbeidet. (Fra august 2021)
- forbedre fraværsregistreringssystemet med tanke på å registrere eventuelt tapte timer spesialundervisning. (Fra august 2021).
- etablere rutiner for å sikre at veiledning av assistenter gjennomføres. (Fra august 2021)
- presisere og forbedre rutiner for kartlegging, forebygging og rapportering av skade, utfordrende atferd og bruk av tvang. (Fra april 2021)

Haukåsen skole har påpekt at skolens oppgave er både å sikre elevens stemme, men også å sikre et godt skolemiljø for elevene. For de fleste skoler bidrar skolemiljøutvalget (SMU) til at disse to

kravene kan sammenfalle. Slik er det ikke nødvendigvis for spesialskoler, og kanskje særlig ikke for skoler der elevene har sammensatte vansker med kommunikasjon, kognisjon eller motorikk – ofte i kombinasjon.

Utdanningsetaten

I enkeltsaker og i arbeidet med årets inntak til spesialskolene har vi sett at en del vedtak ikke synes å være konkretisert i samsvar med regelverket. I internkontrollarbeidet vårt er dette et område vi vil prioritere i 2021. Vi vil blant annet gjennomgå vedtak fra flere skoler, oppsummere funnene og gi veiledning til alle skolene. Herunder vil vi også ta opp at skolene må ha rutine for å vurdere om opplæringen som gis er i samsvar med vedtaket. Vi vil også revidere rundskrivet om spesialundervisning.

Videre vil Utdanningsetaten vurdere om det er behov for tiltak knyttet til uønskede hendelser og rapporteringen av disse.

Dette arbeidet vil gjennomføres innen utgangen av 2021.

6. Oppfattes rapporten som nyttig for Utdanningsetaten? Oppgi begrunnelse hvis dette ikke allerede har framkommet som svar på ovenstående spørsmål.

Ja, se kommentarer til spørsmål 4.

Rødttvet skole har spesielt kommentert at rapporten oppfattes som nyttig da det er en god bevisstgjøring med tanke på praksis og dokumentasjon/teori som ligger bak denne, og at det er nyttig med øyne utenfra som ser på hvordan skolen gjør ulike prosesser i hverdagen.

7. Hvordan vurderes rapportens oppbygning og språkbruk?

God.

8. Annet

Haukåsen skole har påpekt at det i rapporten står faktafeil som Kommunerevisjonen også ble gjort oppmerksom på i verifiseringen av intervjuet med rektor 17.11.20:

- s. 16 "ergoterapeuter (to personer i totalt 1,5 stilling)". I verifiseringen ble dette endret til "Fra 2017 har skolen hatt to ergoterapeuter i 100 % stillinger." Dette har ikke kommet med i rapporten.
- s. 37 "Rektor opplyste at skolen hadde en plangruppe som også hadde et ansvar for å jobbe opp mot NAV og hjelpemiddelsentralen".

Rektor skrev dette i verifiseringen av intervjuet:

Plangruppa driver fagutviklingen. Der sitter det lærere fra skolens fire storteam (de tre teamene hver av inspektørene og med ass. rektor leder som leder + representant fra utadrettet virksomhet). Der bestemmer de hvordan skolen skal jobbe med det som står i strategisk plan på kort og lang sikt. I forbindelse med «ASK-måned» har de sett på ASK-kompetansen på skolen, hva de gjør i

klassene og hvordan de bruker elevenes hjelpemidler/verktøy. Har denne høsten hatt en foredragsholder om en relevant app, Know me. Plangruppa jobber også opp mot NAV - og hjelpemidler, herunder uttesting av digitale hjelpemidler.

I tillegg har vi mottatt følgende presisering fra rektor i forbindelse med rapport til uttalelse:
Plangruppa er hjertet i skolens pedagogiske utvikling. Skolens plangruppe jobber med å iverksette skolens strategiske plan og å utvikle skolens pedagogiske praksis. Dette innebærer planlegging av kollegiets læring, organisering av arbeid i klasserommet, foreldresamarbeid, læreplanarbeid og felles opplæring. Bruk av den nyeste velferdsteknologien, som bidrar til bedre opplæring og livsmestring for elevene, er et av flere arbeidsområder for plangruppa. (Slik velferdsteknologi kan for eksempel være apper for kommunikasjon som "Know me», «Snap Core First», «Help kids learn» ol., men det kan også være kartlegging av robottjelpemidler. Plangruppa ivaretar ikke skolens "utstyrspark", dette håndteres av fysioterapeuter og ergoterapeuter, som lærer opp personalet for øvrig.

Med vennlig hilsen

Margaret Westgaard
divisjonsdirektør

Irene Jensen
seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent